6101/A/16/1+

NATIONAL LIBRARY
LATVIEŠU LITERATŪRAS AMERIKĀ
MAY 25 1971

THE LATVIAN NEWSPAPER FOR CANADA AND U.S.A.

Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada „Daugavas Vanagi". Business Office: 491 College St. Toronto 174, Ontario, Canada. Editor-in-Chief: KRIS SIDARS. Telephones: 921—7121: 485-7902. United States Editorial Offices — New York: Editor — V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U.S.A. Chicago: Editor — I. ŠIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A.

WEDNESDAY, MAY 12, 1971

LATVIJA
AMERIKĀ

38. N-RS TREŠDIENA, 1971. GADA 12. MAIJS 21. GADS

SECOND CLASS MAIL REGISTRATION NUMBER 2249 Cena 25 centi

Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevēja — Latviešu apvienības biedrība Kanādā „Daugavas Vanagi". Atbildīgais redaktors: KRIS SIDARS. Redakcija: 126 Broadview Ave., Toronto 336, Ont., Canada; tālr. 465—7902. Birojs: 491 College Street, Toronto 174, Ont., Canada; tālr. 921—7121. Nujorkas redakcijas vadītājs: V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U. S. A. Tālrunis 994—7917. Čikagas redakcijas vadītāja: I. ŠIMANE, 5536 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A., tālr. 774—5744. Redaktors Eiropā: V. SKULTANS, 605 Offenbach/Main,

Baznīcai jāstāv nomodā par cilvēka tiesībām

LELDAAs KANADAS APGABALA MĀCITĀJU KONFERENCE TORONTO

LELDAAs Kanadas apgabala mācītāju konference 4. maijā risinājās Toronto Sv. Jāņa ev.lut. draudzes dievnamā. Konference galvenokārt bija veltīta teoloģiska rastura problēmām un pārrunām par garīgās aprūpes darbu. Teoloģiskajām problēmām pieskārās mācītājs A. Voitkus, noturēdams Bībeles stundu par apust. Pāvila vēstules kolosiešu draudzei 3. nodaļu, kurā viņš runā par kristiešiem kā par Dieva izredzētiem, svētiem un mīļotiem, norādot, ka kristiešu garīgais tērps ir lēnība, laipnība, līdzjūtība, pazemība un mīlestība.

Mācītāja Ā. Čopa referāta tēmats bija „Revolūcijas teoloģija". Referents norādīja, ka pēdējo 20 gadu laikā baznīcā aizvien izteiktāk vērojami strāvojumi, kas meklē ceļus un iespējas sociālās dzīves netaisnību un samezglojumu atrisināšanai, vadoties no viedokļa, ka sekojot Kristus norādījumam, baznīca nevar norobežoties no laikmeta problēmām un tai jāpiedalās to atrisināšanā, „ja citādi vairs nevar, tad ar revolūcijas palīdzību". Viedokļu dažādība, protams, ir liela, bet visus, kas iestājas par sociālo pārmaiņu sasniegšanu revolūcijas ceļā nevajadzētu tūdaļ apzīmēt par komūnistiem. Cik sarežģīta, bet interesanta ir šī problēma, norādot daudzo grāmatu un publikāciju skaits. Par revolūcijas teoloģiju, laikā no 1960. līdz 1969. gadam,, vācu valodā vien iznākušas 169 publikācijas, angļu valodā šai laikā izdotas — 25 grāmatas.

Referents minēja daudzu redzamu teologu atzinumus un citātus no atzinumiem, kādus devušas teologu komisijas šīs problēmas pētīšanai, kā arī Pasaules baznīcu apvienības un Luterāņu pasaules apvienības lielsanāksmes. Visumā gan baznīca atzīst, ka pārmaiņām jānāk bez revolūcijas; revolūcija esot atzīstama tikai par „pēdējo iespēju", ja citu iespēju tiešām vairs nav; tāpat baznīca brīdina no revolūcijas sekām, kas parasti atnes jaunu vardarbību netaisnību un apspiešanu. Bet Pasaules baznīcu apvienības ģenerālsekretāra Dr. E. C. Blelka vārdiem runājot, „baznīcai ir jāiet kopā ar tiem, kas savu cīņu dēļ taisnības un brīvības vieni paši nevar izcīnīt."

Brīvās pārrunās, ko izraisīja māc. Ā. Čopa referāts, archibīskaps A. Lūsis norādīja, ka baznīcai ir jāstāv nomodā par cilvēka tiesībām un brīvību visās zemēs un visās valstīs. Diemžēl, to negrib atzīt teologi, kas nāk no zemēm, kur revolūcija jau notikusi un kur valda komūnistu partija. Kā zīmīgu piemēru šai ziņā archibīskaps minēja Ungārijas luterāņu baznīcas bīskapa Kaldija runu Pasaules baznīcu apvienības centrālās komitejas sēdē Adisabebā 1971. gada janvārī. Bīskaps Kaldijs, cita vidū, teicis: „Mums būtu atklātībai jānorāda ka kristiešiem ir atļauts ņemt aktīvu dalību vardarbībā, kuŗas mērķis ir garantēt cilvēka tiesības apspiestiem. Tādos gadījumos mums ir jāpaceļ jautājums: kas ir labāk — — sargāt „status quo," kas atnes asinsizliešanu un ciešanas, vai revolūcijā panāktas pārmaiņas, sociālās taisnības un rasu vienlīdzības reālizāciju revolūcijas ceļā? Bet mums noteikti jāpretojas tādām 'tendencēm eukumenismā, kas grib veidot it kā kādu fronti „pret bezdievīgiem" vai arī nes kādu 'pretkomūnisma' zīmi."

Šāda divkosība izraisījusi karstas debates. Cik zināms, tad komūnistu zemēs neapmierinātību izraisījusi arī Pasaules baznīcu apvienības ģenerālsekretāra E. Bleika atklātā vēstule Apvienoto nāciju ģenerālsekretāram, kuŗā E. Bleiks aizrāda uz cilvēka tiesību deklarācijas ignorēšanu Pad. savienībā un citās komūnistu zemēs. Iespējams, ka šī neapmierinātība ir viens no iemesliem, kāpēc Dr. Bleiks 1972. gadā nodomājis atteikties no ģenerālsekretāra amata.

Par misijas darbu un mūsu baznīcas atbalstīto misijas centru Indijā referēja LELDAAs ārmisijas referents māc. J. Vējiņš. Misijas centrā ko veido māc. Stīvens, jau uzbūvētas divas nelielas svētnīcas, pie kuŗām veidosies citas ēkas — aptieka, dzīvokļi evaņģelistiem u. t. t. Misijas darbam Indijā mūsu baznīca 3 gadu laikā no draudžu locekļu ziedotiem līdzekļiem šim mērķim aizsūtījusi 11.000 dolaru.

Plašāku ziņojumu par baznīcas darbu, problēmām un nākotnes nodomiem sniedza archibīskaps. Ievērojot, ka nākotnē samazināsies mācītāju skaits, archibīskaps aicināja mācītājus „jau tagad izmantot savu morālisko ietekmi, lai veicinātu saprašanos un sadarbību — īpaši tur, kur vienā pilsētā pastāv divas vai vairākas nelielas draudzes, kuŗām nākotnē vairs nebūs iespējams katrai atrast savu mācītāju."

Archibīskaps plašāk pakavējās pie problēmām, kādas jāpārvar, aizstāvot trimdas baznīcas un latviešu tautas brīvības tiesības pašreizējā laikmetā. „Mēs esam mazi, bet aiz mūsu pretiniekiem stāv lielā Padomju savienība. Tomēr, kamēr Dievs ir mūsu pusē, mums nav jāraizējas."

Prāvests V. Šēfers sniedza plašāku pārskatu par Kanadas latviešu ev.-lut. draudžu darbību un statistiku. Pavisam apgabalā reģistrēti 7077 draudžu locekļi. 1970. gadā kristīti — 57, iesvētīti — 151, laulāti 36 (19 jauktās laulības). Miruši 93. Apgabalā 12 latviešu skolas, kuŗas apmeklē 423 bērni. Draudžu īpašumu kopvērtība sasniegusi, mēreni aplēšot, 350.653 dolaru. Uzkrāti līdzekļi 53.532 dol.

Draudžu mācītāju un draudžu pārstāvju konferenci nolēma sasaukt Montrealā, Trīsvienības draudzē, šāgada 9. un 10. septembrī.

Konferencē Sv. Jāņa draudzē piedalījās: archibīskaps A. Lūsis, prāvesti: apgabala vadītājs V. Šēfers, B. Fedders, A. Skrodelis, mācītāji: A. Voitkus, E. Pavasars, E. Ķerģis, J. Vējiņš, E. Lange un A. Čops.

Konferences laikā archibīskaps pasniedza mācītāju Nopelnu krusta zelta vainadziņus prāv. V. Šēferam un prāv. A. Skrodelim.

—s

Kanadas apgabala latviešu ev.-lut. draudžu mācītāju konferences dalībnieki 4. maijā Sv. Jāņa baznīcā Toronto. Pirmā rindā no kreisās: prāv. A. Skrodelis, prāv. V. Šēfers, archibīskaps A. Lūsis un prāv. B. Fedders; otrā rindā: mācītāji E. Ķerģis, J. Vējiņš, Ā. Čops, E. Lange, E. Pavasars un A. Voitkus.

Baltijas tautu federācijas Kanadā Sadberijas kopas 3 gadu pastāvēšanas svinības svētku runu teica LNAK valdes priekšsēdis T. Kronbergs. Uzņēmumā viņam par Sadberijas universitāti un baltiešu studentu rosību pastāsta lietuviešu tautu meitas Danguole Remeiķe un Dana Kusinska (pa labi). Foto: J. Liģers

Brīdinājums par Baltijas tautu likteni

ASV ĀRLIETU MINISTRIJAS KORSTA ZIŅOJUMS ĀRLIETU SĒDĒ 28. APRĪLĪ, VICEMINISTRA UN VILJAMA J. KARGO

PODOMNIEKA VOLDEMĀRA MINISTRIJAS PADOMNIEKU VILJAMA D. BLĒRA (BLAIR) (CARGO) VADĪBĀ

Mans ziņojums, pēc rūpīgām ārlietu ministrijas piesūtīto materiālu studijām un pilsoņu uzskatiem, balstās pirmkārt uz pilsoņiem, kas nopelna iztiku darbā un uz pilsoņu viedokli ar baltiešu izcelsmi. Šeit man jāziņo, ka nospiedošais pilsoņu vairākums atbalsta prezidenta Niksona politiku Vietnamas jautājumā. Tomēr nevar palikt neatzīmēts, ka pastāv bažas, ka kreiso grupu un senāta ultraliberālā spārna pārstāvju, reizēm pat histeriskas, prasības konflikta tūlītējai izbeigšanai, var novest pie pārāk ātras amerikāņu militārā spēka atvilkšanās no Vietnamas. Tūlītēja militārās palīdzības izbeigšana nodotu Vietnamu, Laosu un Kambodžu pilnīgā komūnistu dominācijā. Visi ASV upuri tādā gadījumā būtu bijuši veltīgi, un būtu jārēķinās ar jaunas „Vietnamas" rašanos tajā, vai citā pasaules daļā, kur varbūt vairs nebūs iespējams izvairīties no daudz plašākas, dārgākas un pasaules nākotnes mieram bīstamākas konfrontācijas.

Amerikā ir liela pilsoņu daļa, kuŗi ir pārliecībā, ka tikai tad ASV nākotne un netraucēta labklājības attīstība būs nodrošināta, ja ikvienai tautai un valstij tiks dota iespēja izšķirt savu dzīves veidu un valsts iekārtu. Ne vienā gadījumā vien, bet atkārtoti ir nācies sadurties ar kritisku pieeju mūsu ārlietu politikai attieksmē uz Austrumeiropu. ASV atbalsta, pat nesot lielus upurus, katrus brīvības centienus Āzijā, Dienvidamerikā un Āfrikā, bet ir manāma skaidri saskatāma tendence izvairīties no jautājumiem, kas skar Pad. savienības okupētās (vai faktiski okupētas) valstis Austrumeiropā. Ir grūti saskatīt pat vismazākos soļus šo verdzināto un kolonizēto tautu stāvokļa atvieglošanai. Tā kā mēs visi esam pārliecībā, ka karš šo jautājumu nevarētu atrisināt, ir pēdējais laiks izlietot diplomātiskus, saimnieciskus un pasaules sabiedrisko domu ietekmējošus līdzekļus. Ir arī pēdējais laiks daudz atklātāk parādīt, ka ASV un visa brīvā pasaule nav šīs okupētās un Pad. savienības kolonializma smagi izmantotās tautas aizmirsuši. Ir nepieciešami paplašināt radioraidījumu apjomu apspiestām tautām, ne tikai ar „Voice of America", kas raida faktus bez komentāriem, bet arī ar „Free Europe" un radio „Liberty", izbeidzot abos pēdējos Baltijas valstu diskriminācīju, uzsākot nekavējoši raidījumus arī lietuviešu, igauņu un latviešu valodā. Ir arī pēdējais laiks atcerēties kongresa vienprātīgi apstiprināto „House Con. Res. N. 416", paceļot Apvienotajās nācijās Pad. savienības kolonializma jautājumu.

Ir pats pēdējais laiks pieskarties sistēmatiskai rusifikācijas politikai Baltijas valstīs. Šeit man ir jāziņo patiesi satriecoši fakti, un kā piemēru es gribu pievest Latvijas un latviešu tautas likteni. Ja pirms krievu otrreizējās okupācijas 1945. gadā Latvijā dzīvoja 82/1 proc. latviešu, tad 1959. gadā latviešu skaits bija noslīdējis uz 62 proc. Pēdējā tautas skaitīšanā, pēc komūnistu oficioza „Izvestija" datiem rāda, ka latviešu skaits Latvijā jau ir tikai vairs 56,8 proc. Ja šie fakti nekonstatē genocīdu, tad ir pēdējais laiks vai nu atzīt, ka genocīdālie nozieguml mūs neinteresē, vai arī grozīt genocīda definīciju un Apvienoto nāciju skaistās deklarācijas šinī gadījumā.

ASV pilsoņi ar baltiešu izcelsmi nav aizmirsuši un ir dziļi skarti jautājumā, kā tika risināta lietuviešu jūrnieka Simas Kudirkas mēģinājums atgūt cilvēka cieņu un brīvību. Un ne tikai baltieši, bet ļoti liela ASV pilsoņu daļa ir pārliecībā, ka ārlietu ministrijā vēl arvien ir zināms skaits diplomātu, kas ir ļoti izvairīgi un ar „mīkstu" pieeju katram jautājumam, kas skar Pad. savienību.

Kas attiecas uz Vidējo austrumu (Izraēlas-arabu konflikta) jau-

(Turpinājums 5. lpp.)

Labi panākumi ALAs filmai

Amerikas latviešu apvienības valdes sēdē 1. maijā Vašingtonas viesnīcas telpās, Vašingtonā, priekšsēdis U. Grava ziņoja, ka lietuviešu bēgļu Brazinsku lietā jaunā Turcijas valdība atcēlusi tiesas spriedumu un pašreiz viņiem izdošana Pad. savienībai nedraud. Tomēr stāvoklis vēl vienmēr ir neskaidrs. Lietuviešu organizāciju pārstāvji no ASV jau bijuši Turcijā divas reizes un apciemojuši abus bēgļus. Kā zināms, tēvs un dēls Brazinski izbēga no Pad. savienības, nolaupot pasažieru lidmašīnu.

Nesen ASV ārlietu ministrijas izdotajā grāmatā par attieksmēm ar dažādām valstīm, Baltijas valstis nav pieminētas. Nolēma par to informēt V. Korstu, kas ir padomnieks ASV ārlietu ministrijā. Latviešu republikāņu izkārtojumā radusies iespēja iecelt latviešus dažādās vietās pie ASV valdības. ALA bija aicināta iesniegt šajā jautājumā savus priekšlikumus.

Tā kā ALAs kongresa pēdējā diena, 23. maijā, notiek Gaŗezerā,, tad Gaŗezers bija lūdzis, lai ALA ,ciema kukulim" uzdāvina filmas Latvija 50 gados vienu kopiju. ALAs rīcībā pašlaik ir tikai divas šādas kopijas, kādēļ dāvanai jāizpaliek, bet Gaŗezers katrā laikā var dabūt izrādēm filmu bez maksas.

Kā pēdējais nenokārtotais uzdevums no Latvijas 50 gadu jubilejas programmas vēl bija simfoniskā orķestŗa skaņu plate. Eiropā nav bijis iespējams to izdot, nav veicies arī pie amerikāņu firmām. Tagad to nolēma nodot izdošanai latviešu firmai „Kaibala" (īpašnieks Nāruns) Filadelfijā. Firma plati nodotu ALAi par pašizmaksu, bet pēdējā to pārdotu tālāk latviešu pircējiem, kamēr amerikāņu tirgu apgādātu „Kaibala", lai pēc gada pārņemtu arī latviešu tirgu. Firma arī rūpētos par piemērotu plates apvalku, par īsu Latvijas vēstures un latviešu mūzikas aprakstu. Šo darbu veiktu plates komisija (U. Grava, A. Lejiņš, A. Puķīte).

Pēc ALAs priekšsēža vienieka G. Meierovica ziņojuma bija plašas debates par to, ko darīt, lai sekmētu etniskā studiju centra likumprojektu ASV kongresā. Pēc G. Meierovica domām uz panākumiem maz izredžu, bet tos varētu sekmēt ar vēstuļu rakstīšanu likumdevējiem. Varētu arī nākt ar jaunām idejām komitejai, kas šo projektu sagatavo. Vērojams, ka tai ir neskaidrības, kāds ir šo etnisko centru mērķis un komiteja labprāt pieņemtu jaunus ierosinājumus. Būtu uzņemami arī sakari ar citām etniskām grupām.

Biroju vadītāju ziņojumos atzīmējams, ka ALAs apgāds pirmajā ceturksnī pārdevis grāmatas par 2458 dolariem. Labi veicies ar ALAs žurnāla izplatīšanu, iznācis jau trešais numurs. Kultūras fonds ASV savācis 12.000 dolaru, bet pēdējā laikā ziedojumu ienācis mazāk — ap 100 dolaru dienā. Par Kultūras fonda darbības izveidošanu nākotnē komisija sniegs ziņojumu ALAs kongresā.

Apvienotās baltiešu komitejas priekšsēdis K. Bobelis lūdzis G. Meierovicu uzrakstīt iesniegumu Radio Liberty par radioraidījumu atsākšanu uz Baltijas zemēm. Šo iesniegumu parakstīs K. Bobelis, jo viņš izteicis šādu vēlēšanos, kaut gan bija priekšlikums to parakstīt visu triju tautību pārstāvjiem. Ir svarīgi, lai šis raksts sasniegtu Radio Liberty, kādēļ latvieši uzņēmušies tā sastādīšanu.

Nodibināta jauna organizācija, ko kārto Alfr. Korns Ņujorkā. Šajā organizācijā apvienotos etniskās centrālās organizācijas. ALA nolēma pagaidām tur iestāties, samaksājot biedru naudu $12.50, bet nemaksāt prasītos 200 dol. Kā novērotājs piedalīsies A. Lejiņš.

Brīvās pasaules latviešu apvienības valdes sēde notiks 2. un 3. jūlijā Toronto. Pašreiz rakstiskā nobalsojumā atrodas jautājums par BPLA iestāšanos Pasaules pretkomūnistiskajā līgā, jo tādas iespējas pastāv, kas dotu izdevību tikties ar augstiem Āzijas politiskajiem vadītājiem. Līdz šim līgas sanāksmēs piedalījās vienīgi Rodze - Kisele, ko sūtīja Austrālijas DV. Iestājas maksa ir 300 dolaru. Balsošanā būtu noskaidrojams, vai vajadzētu izšķirties par piedalīšanos līgā tūlīt, jeb gaidīt līdz jūlija sanāksmei Toronto. Bija arī runas par to, vai līgas sanāksmes ir tikai pretkomūnisma cīnītāju satikšanās, jeb tajās rodas arī jaunas idejas un vai prese to pietiekami daudz apraksta. Bija arī jautājums, kas līgas konferencē reprezentētu latviešus — DV pārstāve vai BPLA Austrālijas pārstāvis?

Rakstveida balsošanā janvārī BPLA pieņēma vairākus ierosinājumus, kam nav nozīmes ja tos neiedzīvina. Tāpēc BPLA priekšsēdis U. Grava vēstulē aicinājis katru valdes locekli brīvprātīgi apstrādāt vienu jautājumu no pieņemtajiem priekšlikumiem. BPLA ir 14 locekļi, kas katrs iemaksā 175 dolaru dalības maksu.

ALAs filmu Latvijas 50 gadi paredzēts izrādīt arī citos kontinentos. ALA varētu pārdot katram kontinentam kādu filmas kopiju, bet bija bažas, ka tādā gadījumā filmu izrādīs samērā maz. Labāks atrisinājums būtu, ja filmu izīrētu un vismaz pusi no ienākumiem iepludinātu BPLA kasē. Valde šādam priekšlikumam piekrita, bet ienākumu procentu sadalījumu atstāja jaunajai ALAs valdei, ko ievēlēs nākamajā kon-

(Turpinājums 5. lpp.)

Arī Austrālija pošas

Uz DV 2. globālajām dienām Toronto no 26. jūnija līdz 4. jūlijam ieradīsies arī lielāks skaits Austrālijas latviešu. Kā oficiālais pārstāvis būs DV Austrālijas valdes priekšsēdis Valentins Rolavs, bet Austrālijas latviešu jauno paaudzi pārstāvēs DV Melburnas nodaļas jaunākais valdes locekļis Jānis Saulītis. Bez tam ir paredzams, ka svētkos ieradīsies arī vairāki DV nodaļu darbinieki, daži pat ar ģimenēm. To skaitā DV Melburnas nodaļas valdes priekšsēdis A. Kenne, Pertas nodaļas valdes priekšsēdis J. Plūcis, Sidnejas nodaļas iekš. informācijas nozares vadītājs V. Tauriņš, Melburnas rosīgais DV darbinieks K. Pelše un citi.

Daugavas Vanagu Austrālijas valde izsludinājusi 1971. gada rakstu darbu sacensību jaunatnei. Var piedalīties visi latviešu jaunieši līdz 21 g. vecumam, brīvi, izvēloties kādu no zemāk minētajiem tematiem: 1. Komūnismam nav nākotnes. 2. Kādas kopējās īpašības ir Padomju savienībai ar bijušo Hitlera Vāciju? 3. Brīvās pasaules pilsoņa pienākumi pret demokratiju. 4. Mātes tēls latviešu tautas dziesmās. 5. Kādas šogad redzētas latviešu lugas atstāstījums.

Darbi sacensībai, uzrādot dalībnieku vecumu un adresi, līdz šāgada 11. oktobrim iesūtāmi vērtētāju kolēģijas priekšsēdim, adresējot: Mr. E. Silkans, 20 Oldenwald Rd., Eaglemont, 3084, Vic. Australia.

Darbu vērtēšanā ievēros dalībnieku vecumu. Labākos darbus godalgos vērtīgām balvām. Uzvarētāju godināšana un balvu pasniegšana notiks DV Melburnas nodaļas rikotajā Lāčplēšu un varoņu piemiņas aktā.

A. B.

KUR TU BŪSI 5. un 6. JŪNIJA?

Jaunatnes un sporta svētkos SIDRABENĒ!

To runā skaitļi

SKAITĪŠANAS REZULTĀTU KO RĀDA PADOMJU TAUTAS SIKĀKA ANALIZE

Mūsu laikrakstā jau īsumā ziņojām par drūmo stāvokli okupētajā Latvijā, kur latvieši paši savā zemē drīz var kļūt minoritāte. Ka okupantu mērķis ir mūsu tautu iznīcināt, tas mums jau sen nebija nekāds noslēpums. Tagad to apstiprina pašu mūsu tautas apspiedēju pēdējās tautasskaitīšanas dati, kas nesen publicēti Rīgas un Maskavas izdevumos. Tas ir jo sevišķi nozīmīgi tādēļ, ka tagad par mūsu tautas iznīcināšanas centieniem runā arī oficiālie padomju dati.

Apskatot tuvāk skaitīšanas rezultātus, redzam, ka okupētajā Latvijā uz šāgada 15. janvāri bija 1.342.000 latviešu. Ja krievu pakļautībā dzīvojošai tautai pieskaita vēl gandrīz 90.000 latviešus, kas dzīvo ārpus Latvijas citās padomijas daļās un brīvajā Rietumu pasaulē izkaisīto tautas daļu, tad latviešu skaits vēl sasniedz ap pusotra miljona. Kā mierinājums varētu būt tas, ka pasaulē ir daudzas citas tautas, kas pēc sava skaita ir vēl mazākas. Atzīmējams, ka visā padomju impērijā iekļauto tautu vidū latvieši pēc sava skaita atrodas 18. vietā.

Kaut gan no pēdējās tautas skaitīšanas 1959. gadā latviešu skaits savā dzimtenē ir pieaudzis par 44.000, kas ir apm. 4000 gadā, procentuāli visā Latvijas territorijā tas nokritis no 62 proc. 1959. gadā uz 56.8 proc. 1970. gadā. Tas tāpēc, ka šajā laikā Latvijā ieradušies pāri par 200.000 cittautiešu, visvairāk krievu — 149.000, tāpēc to skaits jau 29,8 proc. Otra lielākā grupa ir baltkrievi — 33.000, trešā ukraiņi — 24.000, lietuvieši — 9000, poļi — 3000 un citas tautības — 9000. Visu svešo tautību skaits palielinājies, vienīgi procentuāli samazinājies žīdu skaits, kaut uzdots, ka to 1959. gadā bijis 37.000 un tikpat daudz arī tagad.

Kaut neliels pieaugums, tomēr tas latviešu valodas runātāju skaitu visā impērijā no 95,1 proc. 1959. g. palielinājis uz 95,2 proc. 1970. gadā. Bet tajā paša laikā strauji palielinājies arī krievu (otras) valodas pratēju skaits starp latviešiem un sasniedz jau 45,2 proc., citu valodu runātāju skaits — 2,4 proc. Šie skaitļi arī parāda, ka vairāk kā puse latviešu tomēr krievu valodu nerunā. Tie, jādomā, dzimuši un auguši neatkarīgās Latvijas laikā, kad krievu valodu mācījās maz.

Kā zināms, šī „otrās" valodas neprašana piespieda iebraukušos krievu vadītājus, sevišķi kolchozos un valsts saimniecībās, iemācīties labāk vai sliktāk latviski.

Šis lielais sveštautiešu pieplūdums izglītības ziņā Latviju no sākotnējas pirmās vietas nobīdīja zemāk, jo 1939. g. Latvijā uz katriem 1000 iedzīvotājiem 176 bijuši ar augstāko vai vidējo izglītību. Šie skaitļi apgāž komūnistu propagandu, kurā vēl tagad nonieciņa neatkarīgās Latvijas izglītības sistēmu un iespējas zināšanas iegūt. Toreiz pašā krievu republikā tādi bijuši tikai 108 uz 1000 iedzīvotājiem. Vienīgi Gruzijā gandrīz tuvojusies Latvijai ar 165 iedzīvotājiem. Inteligences aizbēgšanas un krievu pieplūduma dēļ 1959. gadā Latvija bija noslīdējusi intelligences ziņā trešajā vietā zem Gruzijas un Armēnijas, bet 1970. gadā atguva otro vietu, jo tikai Grūzijai ir lielāks iedzīvotāju skaits ar pabeigtu vidējo un augstāko izglītību — 554, bet Latvijā 517 uz katriem 1000 iedzīvotājiem. Trešajā vietā iekļuvusi Igaunija, kur 506 iedzīvotāju uz 1000 ir ar augstāko vai vidējo izglītību,bet trešajā Baltijas valstī Lietuvā — 382.

Abu kaimiņu valstu — Lietuvas un Igaunijas stāvoklis, salīdzinot ar Latviju, ir samērā labāks. Lietuvā lietuvieši ir 2.507.000 vai 80,1 proc. 11 gadu laikā lietuvieši pieauguši par 356 tūkstošiem, un tāpat procentuāli palielinājušies no 79,3 proc. 1959. g., uz 80,1 proc. 1970. gadā. Lietuvā krievu vēl ir 8,6 proc., poļu 7,7 proc. un 1,5 proc. baltkrievu. Citas tautības ir tikai 0,5 proc. Lielākai, vienotākai tautai ir arī izteiktākas pretestības spējas pret sveštautiešiem: krieviem, poļiem un citiem.

Igauņu skaits savā zemē noslīdējis zem miljona un sasniedz vairs tikai 925.000. Pieaugums kopš 1959. gada bijis 32.000, tāpēc procentuāli savā zemē igauņu skaits sasniedz tikai 68,42 proc., tomēr 12 proc. vairāk nekā latviešu Latvijā. Krievu skaits pašlaik Igaunijā ir 335.000 jeb 24,7 proc. Uz katriem diviem igauņiem viens krievs. No sveštautiešiem Igaunijā otra lielākā grupa ir ukraiņi, trešā somi un baltkrievi.

Interesanti skaitļi ir par citām, tā saucamajām republikām. Tur pašu tautu samērā lielā pieauguma dēļ krievu procents kļūst arvien mazāks, bet krievi palielinās tikai dabiskā pieauguma ceļā. Tādas ir Turkmēnija, Armēnija, Tadžikija, arī Kirgizija, kur gan pašu kirgizu ir tikai 43,8 proc., Moldāvijā Azerbeidžānā, īpaši Gruzijā, krievi pat krietni samazinājušies kā skaitliski, tā procentuāli. Izņēmums ir Kazachstana, kur pašu kazachu ir 32,4 proc., bet krievu 42,8 proc. Toties krievu ekspansija krasi izteicas Baltkrievijā, kur tie palielinājušies no 8,2 uz 10,4 proc. un Ukrainā, kur to skaits tuvojas miljonam un sasniedz jau 19.4 proc. Ukrainā arī samērā liels žīdu skaits — 777.000. Vienīgi tā saucamajā Krievu federācijā ir vēl vairāk žīdu. — 808.000. Kaut gan pašu krievu skaits pieaudzis tepat par 10 miljoniem 11 gados, procentuāli visā valstī tie samazinājušies no 83,3 uz 82,8 procentiem. Tur uzskaitītas 34 tautības. Visā impērijā turpretī 91 tautība.

Šie skaitļi sacēluši trauksmi visā padomju impērijā zemās dzimstības dēļ, kaut iepretī citām valstīm tā ir samērā liela. 1970. g. piedzimis gandrīz četrimiljoni bērnu mazāk nekā 1959. gadā, toties krietni palielinājies veco ļcilvēku skaits: no 60—69 gadiem par 7 miljoniem, bet pāri 70 gadiem par trim miljoniem.

Liekas gan, ka nevienā valstī nav tik liels sieviešu pārsvars kā padomju impērijā, tur pašlaik ir tepat 19 miljonu sieviešu vairāk nekā vīriešu, tāpēc nav nekāds brīnums, ja daudzus parastos vīriešu darbus pārņēmušas sievietes.

Šie skaitļi ir brīdinājums Baltijas valstīm, sevišķi Latvijai un Igaunijai. Ja Latvijā īstenos jaunajā piecgadē paredzētos plānus ar jaunu lielu rūpnīcu ierīkošanu, tad pēc 10 gadiem Latvija piedzīvos Kirgīzijas un Kazachstanas likteni, kad latviešu skaits savā zemē noslīdēs zem 50 procentiem.

LATVIJA

38. N-RS TREŠDIENA, 1971. GADA 12. MAIJS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors (dzīvokli un vakaros): Kriš Sīdars, 24 Pasadena Gardens, Toronto 325, Ontario; tālr. 766—2261.

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV — par mēnesi $2.50, 3 mēn. $6.00, 6 mēn. $11.50, 1 gadu $21.00. Atsevišķa numura cena 35 centi. Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.20, bet tekstā $4.20—$8.40 par 1 collas slejas platu.

LASĪTĀJU VĒSTULES

CEREMONIJAS NEDARA CILVĒKU LABĀKU

Nav šaubu, ka Dr. E. Laivenieks ne tikai vārdos aizstāv kristīanisma ideālus, bet tos arī isteno savā dzīvē un darbā. Bet kā ir ar pārējiem, kas arī pildījuši savas ticības prasības? Tie tautieši, kuŗus varētu apzīmēt par Latvijas paaudzi, visi piederējuši draudzēm, tajās kristīti, iesvētīti un laulāti, apmeklējuši dievkalpojumus, maksājuši draudzes nodevas. Cik viņu ticība ir dziļa tagad, trimdā? No viņu augliem (darbiem) būs pazīt cilvēkus — mācīja Jēzus. No viņiem trimdiniekiem mazākā puse sastāv latviešu draudzēs. Savukārt no tiem, kas tajās sastāv, tikai kāda piektā daļa aktīvi atbalsta savu draudzi, ejot dievkalpojumos, ziedojot līdzekļus, darbu un laiku. „Dievu nevajaga traucēt," viņi gudri atrunājās. Baznīcās viņus parasti redz tikai svētkos, ja vispār, kad jālet uz nā.Pienāca ziņa, ka nauda nav saņemta un tā sūtāma tikai ar čeku vai pasta pārvedumu.

A. Štāls, Kanadā

★

VAI PAMATOTS SECINAJUMS?

Ar izbrīnu lasīju Irmas Dankeres vēstuli — Gļēvums — „L. A." 30. n-rā. Vai tiešām mūsu vanadžu kopā, kuŗu veselu gadu vadījusi Irma Dankere, būtu iefiltrējusies gļēva, skaudīga, naidīga, rafinēti viltīga blēde, kas veikli prot slēpties kopas aizsegā un kuŗas rīcība varētu radīt aizdomas par sadarbošanos ar „Dzimtenes Balsi"?

Sameklēju „L. A." 13. marta numuru. Pārlasīju: „Sagadīšanās vai pārpratums". Negribas ticēt, ka Irma Dankere, kas reiz dzīvoja pie mums Grand Rapidos un kuŗu pazinām kā simpatisku, laipnu, cienījamu dāmu, būtu bez pamata raksījusi šādu vēstuli.

Sagaidāms, ka vēstules autore atklās iemeslu, kas viņu pamudinājis šādam secinājumam?

Grandrapidietis

★

„AUSTRIEŠI" UN LATVIEŠI

„Latvija Amerikā" 17. marta numurā ievietotā foto uzņēmumā ieraudzīju goda vietā zem krusta zīmes noliektos Latvijas un Austrijas karogus: Latvijas karogam, kas redzams attēla labajā pusē, pa vidu iet 1/5 daļa no karoga platuma skaidri saredzamā koši baltā starpsleja, kamēr Austrijas karogam, attēla kreisajā pusē, visas daļas redzamas vienādā platumā. Kā redzams no paraksta zem laikrakstā ievietotā attēla, tas rāda studentu korporāciju organizēto plkv. O. Kalpaka piemiņas dievkalpojumu Sv. Jāņa baznīcā Toronto. Spriežot pēc karogu novietojuma, labajā pusē atrastos latviešu, kreisajā — austriešu studentu korporāciju pārstāvji... Kā lai citādi to izskaidrotu, jo nebūtu pieļaujama doma, ka latviešu augstākās inteliģences pārstāvji būtu gājuši baznīcā zem svešas valsts karoga...

P. Š., Ņujorkā

KAS NOTIEK BĒRZAINĒ?

Latv. kara invalidu apvienība Vācijā piesūtījusi ziedojumu lapar Kanadas tautiešiem. Ziedojumi esot vajadzīgi nama celšanai, lai būtu „latvisks stūrītis, kur satikties un, galvenokārt mūsu invalidiem, vieniniekiem, trūkst pajumtes".

Laiks jau nu būtu kaut ko sākt darīt ar tādu nodomu. Bet Vācijā ir tāda vieta — „Bērzaine". Ilgi neesmu lasījis laikrakstos par to, kā tur dzīve norit? Pirms ziedojumu lapu izsūtīšanas vajadzēja latviešu laikrakstā „Latvija Amerikā", ko mēs šeit lasām, par nama celšanu kaut ko plašāk aprakstīt.

A. Murdēns, Edmontonā

★

NAUDA VĒSTULĒ

Sūtīt vēstules uz ASV, kuŗās ielikta nauda, nav ieteicams. Kā parasts ar mazākām summām, ieliku aploksnē ar vēstuli samaksu par 3. un 4. „Latvju Mūzikas" numuru, kas atradās sagatavošanā. Vēstule nav sasniegusi adresātu. Vai tā pazudusi pa ceļam, vai kāds to pārtvēris, nezinu. Ja kāds no lasītājiem ir saņēmis minēto numuru, lūdzu paziņot.

A. Štāls, Kanadā

VAI RAKSTNIEKI SĀK PAGURT?

Latviešu humānitāro zinātņu asociācija 25. aprīlī Daugavas Vanagu namā Ņujorkā rīkoja pagājušā gada literārās rakstas apskati. Sarīkojumu vadīja asociācijas priekšsēdis Dr. P. Norvilis. Nora Valtere referēja par pagājušā gada dzeju, kad iznākušas 8 grāmatas, pieci autori no tām bijušas dzejnieces un 3 dzejnieki. Referente neapskatīja atsevišķus dzejniekus, bet zīmīgākos motīvus. Tie ir raksturīgi ne tikai pagājušo gadu, bet vairākus pēdējos gadus, jo grāmatas sarakstītas vairāku gadu gājumā. Pēc referentes domām, zīmīgākie motīvi bijuši pazaudētā dzimtene un svešums.

Dzimtenes motīvs spilgtākā veidā redzams Fr. Dziesmas darbos, bet tur nemaz nav svešuma motīva. Dzejnieks Līvzemes dabu vēro kā uzskatāmā dzīvē, it kā to tikko būtu dzimtenē skatījis. V. Hermane savā krājumā Bez tevis dzimtenes motīvi apdzejo gandrīz vai trešdaļā no grāmatas. Tomēr pārsteidz saturs un forma, kas izliekas rakstīti tūlīt pēc Otrā pasaules kara beigām. Dzejā daudz politiska patosa, pamaz individuāli skatījumi.

Citāda veida dzimtenes motīvs parādās V. Dreimanes dzejā, kur Latvija kļuvusi līdzīga kaut kam nereālam, it kā sapņojumam. Divas temas, dzimtene un svešums, ir A. Kraujietes dzejā, bet svešums kā nereāls motīvs ir arī V. Dreimanei un L. Muižniecei. Kā dārgs pagātnes mantojums paņemtas līdzi bijušās atmiņas. Te ilgas saplūst ar dzimtenes dabu, dažreiz ieskanās arī nāves motīvs. Tādas iezīmes ir V. Dreimanei un B. Kaugarei. Latvija nav tikai pagātnes atmiņas, bet arī tagadnes reālitāte A. Kraujietei, V. Dreimanei un B. Kaugarei. Īstās Latvijas dzīves, daba un cilvēku pārdzīvojumi ir O. Stumbra dzejā, jo viņš apmeklējis Latviju.

Svešums latviešu dzejnieku dzejā parādās nereāli, abstrakti, bāli vai vispārēji. Sveša vide dzejniekus nav rosinājusi. Zīmīgi, ka visi dzejnieki dzīvo pilsētās, bet raksta par dabu. Tikai A. Krau-

(Beigas 7. lpp.)

STIPRAS ĢIMENES — TAUTAS PAMATS

Toronto latviešu biedrības sestdienas skolas Ģimenes dienas sarikojumā, viens no rosīgākajiem skolas mērķu sekmētājiem K. Lielbārdis ar dzīvesbiedri savu četru bērnu pulciņā: Jurim 4 gadi, Ingrīdai 7, Urzulai 8, bet Visvaldim 12 gadu. Foto: J. Ligers

(103. turpinājums)

Līdzīgs bija arī Jaunā Rīgas teātŗa darbības sākums. Par Uguns un nakts uzvedumu runājot, — vēl ļaunāks, jo dekorācijām bija jāglābj ne tikvien aktieŗi, kam blakus nebija ģeniāla režisora, kas spētu ar savu pieredzi, iejūtu un spožo skatuvisko intuiciju tos atbalstīt un atraisīt, sniedzot pamācības, kas viņiem palīdzētu pārvarēt pieredzes trūkuma radīto nevarību, bet turklāt bija jātēlo sarežģīts, neskaidrs teātŗāli vājš iesācēja darbs.

Staņislavskis atzina, ka teātŗa glābšanai bija vajadzīgas dekorācijas, kas „apžilbinātu un apmulsinātu", lai tas nespētu atģist daudzos vājos tēlotāju trūkumus. Kugas uzdevums bija vēl sarežģītāks. nekā nule minētais, arī vēl tālab, ka viņš ar savām dekorācijām ne drīkstēja, ne gribēja „apmulsināt" skatītājus. Viņa uzdevums bija apskaidrot, padziļināt, satricināt...

Četrus mēnešus pēc Uguns un nakts pirmizrādes dzejnieks gleznotājam no Šveices rakstīja:

„Ļoti cienītais, mīļais Kugas kungs! Jūsu lielai un skaistai mākslai vajadzēja tik parādīties un jau viņai atvērās visas sirdis, bet visdziļāk, varbūt, viņa uzņemta še tālumā; Vaidelote un Uguns un nakts jau daudz gadu gaidīja uz gleznotāju, kas izjustu un attēlotu viņu latvisko dvēseli un kas radītu viņai piemērotu skatuves tērpu."

Te autors, dzejnieks, kuŗa dvēsele un gars Uguni un nakti rakstot bija piederējuši Spīdolai, nu ir laimīgs, ka drāmas dekorātors parādījis latvisko dvēseli... Kuŗš te kuŗu ir pārliecinājis?

Tālāk Kuga varēja lasīt: „Mēs ļoti nopriecājāmies par Jūsu lielajiem panākumiem ar Vaidelotes ietērpu, kaut gan to neredzējām ne attēlojumā. (Jums vajadzētu arī to izdot, jo tagad autora tiesības top sargātas). Tagad mēs taisni sajūsmināmie par U. un n. dekorācijām un kostīmiem, redzēdami to fotografiskos attēlojumus. Siltāko paldies par skaisto kartonu piesūtīšanu. Ar Vaidelotes un U. un n. ietērpšanu Jūs esat iesākuši jaunu posmu skatuves dekorātīvā mākslā, īsti šo mākslu var skatīt tikai no šiem Jūsu darbiem, jo viss iepriekšējais ir nepastāvīgs un nav saucams par mākslu..."*)

Un ko teica aktieŗi, kas bija iesaistīti „melnajā" mēģinājumu darbā?

Vienīgā profesionāli izglītotā aktrise, kas Uguni un naktī tēloja Laimdotu — Biruta Skujeniece**) Rainim pēc kāda mēģinājuma 1910. gada 26. novembrī rakstīja.

„Sāka mēģināt 'U. u. n.' Spīdola — L(ilija) E(rika). Man netīk klausīties viņas runā. Sēdēju viena istabā un mācījos klavieres spēlēt, kamēr man nav jābūt uz skatuves. Ienāk arī Kaktiņš — Lāčplēsis. Tāds dusmīgs, nerunā; beidzot saka, ka viņam kakls sāp, ka nevarot mēģināt, ka tikai tāpat nomurmināšot tekstu. Varbūt nu arī tiešām kakls sāpēja, bet galvenā vaina jau bija gan tā pati, kas man: dusmas, ka tā bez dekorācijām, bez štimmunga uz skatuves jāmēģina..." ***)

Cik zīmīgi vārdi, kas liecina, ka Uguns un nakts galveno lomu tēlotāji Lāčplēsis — Kaktiņš un Laimdota — Skujeniece tikai tad spēja „iejusties" lomā, kad tos atbalstīja Kugas uzburtā mākslinieciskā vide.

Autors dod vārdu „skeletu", aktieŗim tas jāapklāj ar „miesu", ar asinīm, tēlojumam jāpiešķir „gars". Biruta Skujeniece un Kaktiņš juta, ka tas bez Kugas dekorācijām nav panākams. Un Lāčplēsis un Laimdota tomēr lugā ir vienkāršākie tēli. Nabaga Lilija ar savu neuzminamo Spīdolu! Tai arī Kuga nespēja palīdzēt. Vēl atklātāk to savās atmiņās pateicis Ādolfs Kaktiņš. ****)

Kādā vēlākā vēstulē Rainim tā pati aktrise rakstīja:

„Vai Mierlauks vēl strādā pie 'U. un n.' — Tu jautā. Nu strādā, strādā, tā-tā. Mēģinājums jau notiek. Gribēt jau viņš grib... Pats arī gan redz, ko nav labi vis, bet palīdzēt nevar. Un man sirds sāp.

Dekorācijas, kostīmi, mūzika, viss būs pārāks par pašu spēli."

Salīdzinot šo vērtējumu ar Staņislavska vērtējumu par savu teātri, pārsteidz vērtējumu līdzība. Izrādes galveno smagumu uz saviem pleciem kā Maskavā, tā Rīgā iznesa dekorātors. To, ko Simovs, Jegorovs un Benuā veica Maskavas Dailes teātrī, to Kuga viens pats veica Jaunā Rīgas teātrī. Bet Kuga veica vairāk. Viņš Uguns un nakts uzveduma trijotnē — autors, aktieris, dekorātors — nebija pirmais starp līdzīgiem, viņš bija vairāk nekā primus inter pares. Viņš bija izrādes dvēsele — gals un sākums. Viņš iedvesmoja ne tikai tautu, viņš iedvesmoja arī aktieŗus un piespieda aizmirst visu svešo drāmas tekstā.

Jānis Kuga visu savu mūžu bija paļāvies uz savām lielām novērošanas spējām, savu veselīgo spriedumu, uz savām rokām, savu darbu un nesatricināmo mākslas milestību. Viņš savā mūžā nekad nav mainījies, viņš tikai audzis, audzis kā aug stalta egle. Taisni. Simmetriski. Nenosveŗoties ne pa kreisi, ne labi. Kugu neviens nespēja grozīt. Un tas bija viņa lielums.

Ar Raini bija otrādi. Rainis mainījās, mainījās uz augšu, un tas bija viņa lielums. Abu raksturu sadarbība dāvināja latvju skatuvei Uguns un nakts neaizmirstamo, vēsturisko sniegumu, ko varētu apzīmēt par šī apcerējuma XI paradoksu, jo normāli dekorātoram jāpielāgojas autoram, ne autoram dekorātoram.

Rainis mainījās uz augšu. Kā gan šai sakarā neatcērēties Apustuļa darbu vēstīto Saula vēršanos Pāvilā? Jeruzalemē „ebrēju ebrējs" Sauls bija nesaudzīgi vajājis kristiešus, slodzījis viņus cietumā, spīdzinājis, spiedis zaimot, licis apkaut. Viņš pats saka: „Kad viņi tapa nokauti, tad man tas bija pa prātam". Un viņi nebija neviens cits kā viņa paša tautas brāļi. Tad kādā dienā viss pārmainījās.

Kad Sauls ar inkvizitoriskiem nolūkiem devās no Jeruzalemes uz Damasku, viņš redzēja gaišu parādību, kas niknajam kristiešu vajātājam teica: „Saul, Saul, ko tu mani vajā? Tev grūti nāksies pret dzenuli spārdīt."

(Turpinājums sekos)

*) J. Rainis, Raksti, XVI sējums, Ziemeļblāzma 1935, 110.—111. lpp.

**) Biruta Skujniece, aktrise un dzejniece, dzejnieka meita, bija mācījusies Maskavas filharmonijas drāmatiskā skolā (1910—1911), Laimdotu tēlojot, bija 23 gadi vec.

***) Antons Kerts, J. Raiņa sarakstīšanās ar Jaunā Rīgas teātŗa darbiniekiem, Jaunais Rīgas Teātris 1908—1915, Rīgā 1959. 97. lpp.

****) Op. cit. 99. lpp.

*****) ak.

Ilgi cerēts, beidzot sagaidīts

Trimdas latviešu dziesmu draugi saņēmuši skaistu un vienreizēju velti — „123 dziesmas sieviešu koriem" Valentina Bērzkalna un Arnolda Kalnāja sakārtojumā. Kā V. Bērzkalns ievadvārdos min, šis ir vispār „pirmais plašākais latviešu sieviešu kordziesmu krājums, kas iespiests neatkarīgi no jebkuras ideoloģijas", un par tā iznākšanu trimdā mēs patiesi varam būt priecīgi un lepni.

Krājums — pirmajā daļā ievietotas 26 komponistu 60 oriģināldziesmas, otrā 19 komponistu 63 tautasdziesmu apdares — ietver visu latviešu paaudžu skaņražu darbus sieviešu koriem, sākot ar Jāzepu Vītolu, beidzot ar Andri Vītoliņu un Aldoni Kalniņu. Bez ievērības atstātas „politiskās robežas" (uzņemti kā trimdas, tā okupētās Latvijas autoru darbi), kā arī trimdinieku stingrā tradicija atzīt vai vienīgi viegli uztveramās, ierastās harmonijas, — un paldies par to! Tā radusies skaista izlase: dziesmas, kas piemērotas dažādiem gadījumiem, arī baznīcā un nacionālās svinību reizēs dziedamas, vieglas, grūtākas un arī diezgan sarežģītas gan ierobežotā, gan visai plašā tesitūrā. Ikvienam sieviešu ansamblim tajā atrast kaut ko pa sirdij un pa balsij. Dziesmas vairumā trīs - un četrbalsīgas, dažas (žēl, ka tik mazi) ar soprāna solo. Vairākas — un tās jau ir kuplā, prasīgākā skaņrakstā — dalās piecās un sešās balsīs. Harmonizācija vairumam dziesmu patīkami ērta. Par komplicētāku balsu vijumu gādājuši Okolo - Kulaks, Longīns Apkalns, Kalnājs, Šenfelds, Jērums, arī Norvilis dažās dziesmās un Graubiņš. Patīkami, ka krājums iepazīstina arī ar trimdā reti dzirdamo autoru, kā Aldoņa Kalniņa, Apkalna, Kaminska, Andra Vītoliņa dziesmām.

Visvairāk ievietoto oriģināldziesmu sieviešu koriem (10) pieder Valdemāra Ozoliņa spalvai. Tālu neatpaliek J. Norvilis (8) un J. Graubiņš (6), kas toties valda tautasdziesmu novadā ar 14 dziesmām, seko V. Bērzkalns (10) un Ald. Kalniņš (9). Pa vienai dziesmai devuši: Emīls Dārziņš, Jāzeps Mediņš, Jūlijs Rozītis, Jānis Zālītis, Ād. Ābele, L. Slaucītājs, P. Barisons, J. Kalnietis, A. Okolo - Kulaks, A. Purvs, V. Upenieks, L. Garūta, V. Dārziņš, I. Sakss, T. Ķeniņš. Bez sākumā minētajiem, ar vairākām dziesmām pārstāvēti: J. Vītols, Alfreds un Jānis Kalniņš, J. Poruks, J. Cīrulis, H. Pavasars, A. Kalnājs, Ed. Šenfelds, E. Melngailis, V. Baštiks, A. Jērums, V. Kaminskis un A. Vītoliņš. Dziesmas ir dažādās grūtuma pakāpēs un visām ir savs kodols, tikai E. Dārziņa mazās „Nāru dziesmās" ar nesakarīgi jūsmīgo tekstu ievietošanai šai krājumā gan, liekas, būs bijusi vairāk „antoloģiska" nekā praktiska nozīme.—

Izdevuma vāka Latvijas karoga sarkanumā daiļi vienkāršais kokles un vainaga zīmējums zeltā ir mākslinieka Arnolda Sildega, tāpat kā titullapas zīmējums. Iespiedums ļoti labs, skaidrs. Vienīgais iebildums varētu būt pret komponistu dzimšanas datu minēšanu pie katras dziesmas. Tā, piemēram, Jēkaba Graubiņa visas divdesmit krājumā uzņemtās dziesmas apgādātas ar šo atzīmi. Varbūt būtu pieticis dzimšanas un miršanas datumu pievienot tikai pirmajai ikvienā komponista dziesmai? Bet par to, protams, var būt dalītās domas.

„123 dziesmas sieviešu koriem" ir skaists un vērtīgs izdevums, ko patīkami par savu saukt ikvienam, kam mīļa latvju dziesma.

Vēlēsim, lai Čikagas vanadžu dubultkvarteta tik jauki īstenotā iecere ietu tālu tautās un taptu daudz dziedātas par godu mūsu tēvzemei un krājuma izdevējiem — Daugavas Vanagiem un Latviešu koru apvienībai ASV.

S. Sniedze

Tālo cieminu koncerts Ņujorkā

Vienga balaini saliedētā un stilistiski ieturētā programmā Austrālijas dziedoņu pāris Magda un Dzintars Veide skandēja mūsu vecmeistaru Jāzepa Vītola un Alfrēda Kalniņa un vidējās paaudzes komponistu — Bruno Skultes, Jāņa Kalniņa, Lūcijas Garūtas, Jāņa Ķepīša, Helmera Pavasara, Eiženа Freimaņa un Tālivalža Ķeniņa, gan tīri patriotiskās, gan romantiskās dziesmas. Šo komponistu darbi visiem saprotamā mūzikas valodā saistīja klausītājus divas stundas ilgajā koncertā no sākuma līdz beigām. Koncerts notika Betlēmes baznīcas zālē Bruklinā.

Abu dziedoņu labi skolotās balsis ne tikvien forte, bet arī apbrīnojamā piano plūdumā sagādāja koncerta auditorijai patikamu un skaistu pārsteigumu un baudu.

Imponēja Magdas Veides dzidrais augšējo toņu piano un izlīdzinātais balss tembrs. Atzinību viņas mūzikālajam dziesmu priekšnesumam, kas netiecās pēc lētiem efektiem, bet turas inteliģentas mūzikas izpratējas robežās. —

Šo vērtējumu attiecinu arī uz bagātās, modulējošās balss īpašnieku — Dzintaru Veidi. Kompakti, noapaļoti zemajie toņi un plašas skanīgas augšas. Toņu veidojums pārliecinoši drošs. Nav jābaidās no kļūmēm, ka kaut kas varētu neizdoties, jo balss materiāls bagātīgs un elpa stabili plaša. Abiem dziedoņiem ir absolūti skaidra dikcija, kas arī lieku reizi liecina par pareizu balss plūdumu un rezonanci.

Koncerts bija estētisks mūzikas baudījums. Atpūtā no ikdienas gan pa radio, gan televizijā dzirdētiem dārdīgajiem troksšņiem, kuŗus atļaujas sniegt mākslas un mūzikas vārdā.

Fannija Viksne

Zenta Liepa

NESAKI ŠALCĒJA JŪRA

Nesaki, šalcēja jūŗa,
Nesaki, izšķīrēja,
Ka laivas vieglumu manu
Vilnis tavs vieglais un šalkains
Nepāršūpos nekad.

Nesaki, spodrais un baltais krasts,
Ka tavu smilšu smalkums un maigums,
Un rīta vējš spulgs,
Manas rītausmā iemītās pēdas
Neaizvējos, neaizputinās
Nekad.

Nesaki, nākamā diena,
Nesaki, likteņa bargums,
Skaudro un ledaino vārdu —
Kā atvadu saujas uz šķirsta
Skan tumši un smagi dunot
Vārds nežēlīgs, vārds draudīgs —
Nekad.

DZEJAI VELTĪTS VAKARS ČIKAGĀ

Sv. Pāvila draudzes jaunajā īpašumā šoreiz klausītāju sastāvā dominēja dzejas entuziasti, kas bija ieradušies, lai piedalītos Veltas Tomas un Valža Krāslavieša dzejas vakarā, visiem klātesošiem reti skanīgā izpildījumā nodziedot divas tautas dziesmas, pēc kuŗām vakara vaditājs R. Spuris aicināja: „Lai atskan dzeja!"

Dzejniece Velta Toma lasīja Latvijā tagad populārā Jāņa Petera dzejoļus, raksturodama dzejnieku kā „šāsdienas latvieti, kas vēl dzīvo tautas dziesmās". Lasījumam sekoja Vizmas Belševicas dzejoļi, kuŗi atraduši atsaucību ne tikai Latvijā, bet arī krievu intelektuāļu aprindās Pad. savienībā. Velta Toma skandēja savu dzejoli Jāņu nakts, ar vizionārām un reālām zāļu tirgus ainām, laujot uz brīdi justies kā iebraucējam Rīgā. Dzejas vakara pirmā daļa nobeidzās ar Imanta Auziņa Ugunspuķēm, ko Velta Toma un Valdis Krāslavietis nolasīja dueta izpildījumā.

Vakara tālākajā gaitā Valdis Krāslavietis iepazīstināja ar Imanta Auziņa un Vitauta Ļūdēna dzejoļiem. Jautrākus brīžus pēc tam dzejnieks sagādāja, lasot savus jaunākos dzejoļus, kuŗos manāms jauns stila pagrieziens. Cerams, ka vēl šogad mūsu lasītāju saimei būs izdevība lasīt šos dzejoļus jaunā krājumā.

Ar aplausiem, neļķēm un nodziedātu Aun, meitiņa, baltas kājas un Brālīt's savu īsto māsu, klausītāji pateicās abiem dzejniekiem, izkaulējot vēl piedevas un atlikušo vakara daļu pavadot pārrunās un dziesmās, neaizmirstot parādīt uzmanību Sv. Pāvila draudzes sieviešu maizīšu galdam un liepziedu tējai.

Alberts Legzdiņš

DV 2. GLOBĀLAJĀM DIENĀM GATAVOJOTIES

Zīmīgs notikums DV 2. globālajām dienām, kas šovasar risināsies Toronto, būs Lielā junda. Daļu no šī uzveduma iestudē Toronto spēki ar Hamiltonas palīgiem. Uzņēmumā: režisors Ernests Jurševskis dod norādījumus uzveduma dalībniekiem, kā izteiksmīgāk ieņemt pozes. Stāv no kreisās — R. Purvs, rež. E. Jurševskis, A. Svilpis, I. Purvs, J. Vanags, K. Blumbergs, G. Šnikvalds un E. Ābele; uz ceļiem, no kreisās — J. Zvanītājs, M. Valdmanis, A. Jekums, A. Leišups un A. Šnikvalds.

Foto: J. Gailītis

Kanadas nacionālais balets

Ir pagājis ilgs laiks, kopš pēdējo reizi bija izdevība redzēt Kanadas nacionālo baletu, kas nule kā sniedza vairākas izrādes Toronto O'Keefe mākslas centrā. Vēl daudziem būs atmiņā baleta uzstāšanās karaliskajā Aleksandra teātrī, kur vislielākā problēma bija telpu trūkums. Skatuve bija pārāk maza, lai iespaidīgi varētu uzvest plašākus baletus, īpaši no klasiskā repertuāra. Tagad šī problēma daļēji atrisināta, jo O'Keefe skatuve ir gandrīz par trešdaļu lielāka. Arī orķestrim šī maiņa nākusi par labu: plašāka novietne un jūtami uzlabojusies akustika.

Rakstīt par Kanadas baletu nav viegls uzdevums. Toronto trupa var lepoties ar kritiķu pārpilnību. Nesen vislielākās galvassāpes šim ansamblim sagādāja Toronto Star kritiķis Natans Kons (Nathan Cohen), kas bieži sūdzējās par baleta vājo kvalitāti. Ar viņa aiziešanu aizsaulē, baleta kritiķa pienākumus uzņēmies mūzikas kritiķis Viljems Litlers. Arī Toronto Telegram daudz raksta par baletu, tāpat Toronto rīta laikraksts, kas lepojas ar pastāvīgu baleta recenzentu. Rezultātā — daudzi un dažādi uzskati par Kanadas nacionālo baletu, kas, diemžēl, nedod pilnīgu ieskatu par baleta darbību pēdējo gadu laikā.

Balets vienmēr cīnās ar finanču grūtībām. Naudas problēmas tomēr nedrīkstētu saistīt ar māksliniecisko varējumu. Ar gandarījumu jāatzīst, ka Nacionālais balets drošsirdīgi izlauzis ceļu Kanadas kultūras laukā. Bija izdeviba redzēt tikai divas izrādes: Prokofjeva Romeo un Jūliju un Adama Žizeli. Stila ziņā abi ir pretstata baleti. Prokofjeva darbs ir romantisks - laikmetīgs sajaukums, kurpretī Žizele pilnīgi ietilpst klasiskā repertuārā.

Nac. balets vislabākos panākumus guva ar Romeo un Jūliju. Protams, lielākie nopelni šeit pierakstāmi J. Kranko par viņa dzīvo un saistošo choreografiju. Patīkami bija iepazities ar Veroniku Tenantu, kas interpretēja traģisko Jūlijas lomu. Tenantes raksturīgākā īpašība šajā izrādē bija dejiskais vieglums, skatuviskā izmaņa un laba teātrālā izjūta. Tiešām prieks bija vērot viņas sniegumu no sākuma līdz beigām. Mazāk imponēja Žizele., kuŗu dejoja Lina Seimora. Viņas sniegums bija samērā „vēss", kas daļēji atbilst angļu baleta tradicijām. Bet problēma ar klasiskajiem baletiem ir gandrīz universāla: šīsdienas māksliniekī nespēj iedziļināties romantiskajā pasaulē. Šāds atzinums viegli attiecināms arī uz citām mākslām, kuŗu autori pārstāv klasisko un romantisko laiku.

Aleksandrs Kalniņš

ZENTA MAURIŅA SAŅĒMUSI ADENAUERA GODALGU

Bad Kisingenas kūrmājā 24. aprīlī 10.000 marku lielo Konrada Adenauera godalgu saņēma Zenta Mauriņa literātūrā, prof. Gēlens zinātnē un S. Šlams publicistikā. Godalgu apbalvotajiem pasniedza bij. ministrs Mērkacs.

Godalgu pasniegšanas svinībās bija ieradies arī pulciņš latviešu, kas Dr. Zentai Mauriņai pasniedza ziedus. LCK pārstāvēja tās priekšsēdis Ād. Šilde un informācijas nozares vadītājs V. Lēmanis, DV Dr. med. J. Platais, bet LPB Vācijas kopu sekretārs A. Sīlis.

Godalgas pasniegšanas laikā kūrmājas priekšā demonstrēja ap 100 jaunsociālistu, kas ar uzrakstiem protestēja pret godalgas piešķiršanu publicistam S. Šlamam, kas pazīstams kā izteikts pretkomūnists.

Teātŗa studijas sekmīgs sākums

Londonas DV drāmatiskā studija uzveda A. Brastiņa jaunatnes lugu Saules meita, teiksmu no sendienām, septiņās ainās. Divu stundu ilgā skatījumā vērojām ainas ganībās, mežā, debesu kalvē, joda pilī, senā latvju sētā. Pavīd divi ganu zēni: Zūris un Tiks, Sīrmais tētiņš, Vēja māte, Sniega meitas, Veļu māte ar velainiešiem, Laima, Ūsiņš, Auseklis, Pērkons ar saviem dēliem: Zibsni, Spērēju, Rūcēju, Jodu māte ar jodēniem, pats Jods, Saules meita, Saule, Mēness un Metenis. Pēdējā ainā bija tēlotas dažas Meteņa dienas izdarības kuŗas nobeidzās ar kopēju dziesmu.

No 12 tēlotājiem 10 bija jaunieši vecumā no 13 — 18 gadiem: Uldis, Bite, Guntis Brikmanis, Dace Beitāne, Aina Ūdre, Astrīda Pētersone, Ināra Strauta, Inta Beitāne, Ilga Brikmane, Valdis Ūdris, un Irēne Pavlovska. Felikss Arnds un Alfs Ūdris bija vienīgie gados vecākie. Bieži dzirdam, ka mūsu jaunieši runājot latviski ar zināmu akcentu, bet šajā lugā to tikpat kā nemanīja. Prof. Elfridas Karlsones - Bērziņas režija parādījās lielā kustību bagātībā un raitā izrādes

(Nobeigums 4. lpp.)

STĀSTS

PĒTERIS LĪVĀNS

ARTURĀ VOITKUS

(86. turpinājums)

— Rita, Rita — ko tu runā?!

Piepeši viņa sāka smieties — mulsi un neveikli, bet tas bija vienīgais veids, kā viņa prata izkļūt no nelāgā stāvokļa.

— Mēs te sākušas runāt par mani un Pēteri, kur īstenībā būtu jārunā par Timu un tevi. Nāc, lai tevi...

Maira pievilka meiteni sev cieši klāt un sirsnīgi noskūpstīja.

— Kad jūs abi laulājaties, tas cits jautājums. Galvenais, lai tu kļūtu tikpat laimīga, kā es esmu bijusi. Man ir laimējies — divas laulības un abas laimīgas. Citai tā pati viena nepadodas.

Pēteris no pilsētas atgriezās agrā pēcpusdienā. No Ormsfildas bija atbraukuši Mārcis ar māti, un jau bija ieslēgti darbā. Marta palīdzēja Mairai virtuvē, bet Mārcim Rita bija iedevusi pārbaudīt savu radio uztvērēju. Dzirdot patēvu ieejam kabinetā, Rita viņam sekoja.

— Tēt, — Rita iesēdās lielajā dīvāna stūrī, — vai tev ir brīdis laika?

— Cik gaŗam tam brīdim jābūt? Vai Mārcis visu vedamo atvedis?

— Jā. Tu esi brīvs.

Līvāns bija apsēdies pie rakstāmgalda un gaidīdams skatījās Ritā. Rita bija māte, divdesmit piecu gadu jaunākā izdevumā. Pēterim, meitenē raugoties, iešāvās prātā: ar Ritu mājās blakus mātei ir tikpat kā vasarā piedzīvot pa otram lāgam pavasari. Augums, kustības, balss — tieši tādai vajadzēja būt bijušai Mairai, kad kļuva pilngadīga.

— Jauki. Kas par lietu?

— Tēt, es..., mēs...

Drošā izturēšanās pēkšņi izgaisa, un uz Pētera istabas dīvāna vairs nesēdēja pašapzinīga, jauna sieviete, bet mazā Rita, kas tur dažu labu reizi meitenes gados bija patvērusies, kad skolā vai satiksmē ar biedriem un biedrenēm kaut kas bija izgājis greizi. Lielā dīvāna stūris tad bija droša vieta, un gausais, pasmagais Pēteris — viņas mātes vīrs — tvertne, kuŗā samest visas savas nepatikšanas.

— Jā? — Pēteris uzmudinādams paskatījās Ritā.

— Mēs ar Timu gribam precēties, — viņa izgrūda. — Es mātei jau teicu.

Pēteris sirds apvidū juta dzēlienu.

Tad tā tas notika. Un pie tam šī bija tikai priekšspēle. Rita bija, galu galā, pameita. Kā būs, kad tur, kur pašreiz Rita, sēdēs Ilona un teiks to pašu? Tima vietā, protams, būs kāds cits, bet saturs būs tas pats.

— Jā? Un no kā jūs dzīvosit?

— Tu jautā to pašu ko māte!

— Tas tikai pierāda, ka laimīgā laulībā cilvēki tā saskaņojas, ka domā un runā vienādi.

— Vai jūs dzīvojat laimīgā laulībā? Es jūs bieži esmu dzirdējusi strīdamies.

— To var saukt par debatēšanu un uzskatu saskaņošanu.

— Vai arī par individuālitātes uzdošanu. Mēs ar Timu esam norunājuši nekad nemēģināt uzspiest otram savas domas.

— Mēģināt jau varat. Bet tā nav atbilde uz manu jautājumu.

Rita izstāstīja, ko bija stāstījusi mātei.

— Man tas neptīk, — Pēteris teica, Ritas stāstu noklausījies, — bet jūs jau, laikam, apzināti esat izvēlējušies tieši tavas pilngadības dienu, lai mūs ar savu projektu iepazīstinātu. Jo no šīs dienas mūsu juridiskā vara pār tevi beidzas.

Rita piesarka.

— Nē, tēt! Tā nebija domāts. Tas notika tāpēc, ka es šodien esmu tāda... tāda pacilāta... Tu saproti — prieks! Un tad gribējās visu izstāstīt. Bet... tu man nemaz neesi vēlējis laimes.

Līvāns nopietni paskatījās meitenē.

— Laimes man būtu jāvēl Timam, ne tev. Tik drošu, ilggadīgu stipendiju reti kādam laimējas iegūt.

— Ja tu tā uz to skaties, tad labāk... labāk nebūtu jums stāstījusi!

— Jums? Māte, tātad, domā tāpat?

— Jā! Bet jūs ne viens, ne otrs nevērtējat Timu kā cilvēku: ka viņš ir viens no tiem, kas studē medicīnu, lai palīdzētu cietējiem. Guntis to dara, lai varētu labāk nopelnīt, Tims ir pavisam citāds. Viņš ir ideālists!

— Līvāns pasmaidīja par Ritas dedzību.

— Tas jau labi. Lai gan arī ideālistam jāēd un kādreiz nepieciešamas jaunas bikses. Bet tev ir taisnība — Tims nav slikts materiāls. Lai jums Dieviņš palīdz.

— Tad tu piekrīti?!

— Nē, nepiekrītu. Es domāju, ka nav pareizi, ja sieva uztur vīru, iekām tas var pats sākt pelnīt. Šāds stāvoklis parasti sevī slēpj vēlāku nesaskaņu dīgļus un laulības pajūk. Bet kā jau teicu: tu šodien kļūsti pilngadīga. Tev pašai jāizšķiras un jāuzņemas atbildība. Bet piekrist es tam nepiekrītu.

— Bet tu atzīsti, ka mana izvēle nav slikta?

— Tims ir jauks zēns. Es ticu, ka viņa ideālisms ir nopietni domāts — vismaz pagaidām.

Vēlāk kādā brīdī, kad Pēteris ar Mairu bija vieni, Pēteris savas domas izrunāja līdz galam:

— Mūsu jauno gadījumā labums tas, ka Tims nav un nekad nebūs sieviešu ideāls. Viņam nebūs tā jāatgaiņājas kā citiem neprecētiem ārstiem. Ritai būs mierīgāka dzīve nekā pārējām jauno ārstu sievām. Bet tas arī ir vienīgais labais, ko par visu šo lietu varu teikt.

— Tima trūkumi tavās acīs, tātad, ir plūsi?

— Jā. Es tikai ceru, ka viņš Ritu prec aiz mīlestības, ne aiz aplēses.

— Tims ir vienīgais dēls, un Zvirgzdiem labi ienākumi. Viņiem nedrīkstētu būt grūti Timu izskolot arī bez Ritas. Es pat bīstos, ka viņi domās, ka Rita Timu „noķērusi".

— Kuŗi dēlu vecāki tā nedomā? — Līvāns pasmējās. — Vai mēs tā nedomājām, kad Silvija katru dienu zvanīja Guntim?

— Nu lūk, — Silvija bija tā, kas Guntim nelika mieru. Ar Ritu ir citādi. Rita Timam nav pakaļ skrējusi.

Telpā ienāca Reinis Jonis ar Martu Krauzi un saruna pārtrūka.

Jonis bija kļuvis Martas uzticams, neatlaidīga pavadonis un bildinātājs. Tas notika noteiktās reizēs — Ziemsvētkos, ap Lieldienām un vasarā, atvaļinājuma laikā. Reinis bija iegādājies pilsētas jaunajā rajonā vairākus apbūves gabalus un uz viena no tiem gribēja celt māju.

— Mācītāj, jums jāpalīdz, — Reinis teica. — Sakiet jūs, lai tā sieviete beidzot izšķiras par precēšanos. Ja viņa pie manis nenāk, man jāmeklē cita, lai gan uz to man prāts nenesas. Man ir turpat četrdesmit, un citiem tai laikā jau bērni tautās izgājuši. Cik ilgi es gaidīšu?

(Turpinājums sekos)

BRĪDINĀJUMS PAR ...

(Pārnesums no 1. lpp.)

tājumu, tad pilsoņu vairākums atbalsta Niksona valdības pieeju. Tomēr tajā pašā laikā ir augošas bažas par Pad. savienības izplešanos šinī pasaules daļā. Vēl vairāk nopietni domājošo pilsoņu daļa ir norūpējusies par Kubas jautājumu, kur kopš Kenedija laika komūnistiem Kubā ir garantēta neaizskaramība, bet Kubas valdība aicina uzņemt un sagatavo „speciālistus", kas atgriežas ir ASV, ir citās demokratiskās valstīs, lai darītu visu iespējamo mūsu dzīves veida, brīvības un demokratijas sagraušanai. Pretsoļi šiem draudiem mūsu visu nākotnei ir pārāk nenoteikti, lai eliminētu (izdzēstu) to graujošo ietekmi.

Es esmu lūgts šeit pateikt amerikāņu, arī baltiešu un citu tautu cīnītāju un karavīru uzskatus. Tie ir:

Šīs organizācijas atbalsta prezidenta Niksona Vietnamas politiku 100 proc., bet tajā pašā laikā izsaka bažas, ka ultraliberāļu spiediens varētu prezidentu piespiest mīkstināt viņa nostāju tiktāl, ka prezidenta mērķis ilgstoša un goda pilna miera radīsanai varētu arī neīstenoties.

Helsinku-Vīnes sarunas par bruņošanās samazināšanu tiek uzskatītas kā pozitīvs faktors, bet ir ļoti jāšaubas par cik Padomju savienība pildītu līgumus, ja tādi tiktu sasniegti un parakstīti?

Lielākais vairums atbalsta „divu Ķīnu" politiku, pielaižot pat iespēju uzņemt sarkano Ķīnu Apvienoto nāciju locekļu skaitā.

Parīzes konferenče ar Ziemeļvietnamu un vietkongiem tiek uzskatīta par bezcerīgu laika nosišanu, bet tā būtu turpināma, lai nedotu kreisajiem elementiem iespēju propagandai.

Vairāk vērības ir jāpievērš Austrumeiropas jautājumiem un ir jāapzinās, ka tieši apspiestās nācijas ir ASV visuzticamākie sabiedrotie un ir Padomju savienības koloniālās imperijas ķēdes visvājākie locekļi. Pat vēl vairāk — tik ilgi, cik ilgi šīs apspiestās nācijas nebūs zaudējušas ceribu brīvības atgūšanai, tik ilgi tās noteikti kavē tālāku krievu imperiālistisko plānu reālizēšanu.

Blakus raidījumiem no „Voice of America" ir jāpaplašina arī raidījumi tām tautām, kuŗām vēl līdz šim nav raidījumi no „Free Europe" un „Liberty".

Līdzīgi pilsoņu vairākumam, arī baltiešu veterāni atbalsta viceprezidentu Agņū cīņu par izlīdzinātu, godīgu un patiesu ziņu sniegšanu televīzijas un radio raidījumos. Tas attiecas arī uz zināmu preses daļu un es personīgi esmu pārliecināts, ka, piemēram, „New York Times" ar savu ultraliberālo politisko problēmu vienpusīgu apskatu ne tikai ietekmējis savus lasītājus, bet ir atstājis negātīvu ietekmi arī ne viena vien nacionalitāšu grupas laikrakstē.

Ir pārliecība, ka daudzas „miera" (Peace) demonstrācijas ir ietekmētas no lokālajām un pārjuras komūnistu organizācijām, neizslēdzot vadību no Maskavas dažu apslēptu ceļu veidā. Pēdējā laikā uzbrukumi FBI un tā vadītājam ASV patriotam Hūveram šo pārliecību vēl pastiprina. Tālāk es gribu iesniegt Amerikas latviešu apvienības valdes priekšsēža Ulža Gravas memorandu, kas skan:

„Ar patiesu interesi esmu lasījis ārlietu ministra ziņojumu par mūsu īstos draugus.

1969./70. g. ārpolitiku, kuŗā uzskaitīti ASV ārpolitikas mērķi: taisnīgs miers, tiesības visām tautām uz pašnoteikšanos un patstāvību, nacionālā drošība un ekonomiska labklājība.

Tie ir mērķi, kam ASV latviešu izcelsmes pilsoņi var 100 proc. pievienoties. Mēs atbalstām šos mērķus un esam pārliecībā, ka ASV kā brīvās pasaules vadītājai ir jācinās par šo mērķu īstenošanu. Tomēr, liekas, ka ārlietu ministrijas darbība nav pietiekami dinamiska un mērķtiecīga šo mērķu sasniegšanai.

ASV latviešu izcelsmes pilsoņi ir nepatīkami pārsteigti, ka visā plašajā ārlietu ministra ziņojumā nav atzīmēts ne Latvijas, ne arī tās brāļu tautas Lietuvas, ne Igaunijas jautājums, kas rada šaubas, vai ārlietu ministrija saskata, ka šīs tautas un valstis ir padotas vēl neredzēti izteiktam koloniālismam. Ir tau jāpieņem, ka ārlietu ministrija ir imformēta par krievu mērķiem padarīt šīs tautas par minoritāti viņu pašu zemēs! — Tie ir jautājumi, kas būtu tūlīt pacejami internacionālā forumā un darāmi zināmi brīvās pasaules sabiedriskai domai, atbilstoši ārlietu ministra deklarētiem trīs pamatmērķiem.

Mēs ceram, ka nākotnē ASV noteikti iestāsies par visu tautu tiesībām pašām izlemt savu likteni. Vienalga, vai tas būtu NATO Eiropā, cīņā par brīvību Vietnamā, vai arī Austrumeiropā un neaizmirsīs, ka arī latviešu tautai ir tikpat daudz tiesību brīvībai, kā katrai citai tautai pasaulē. Ar patiecību un atzinību mēs apsveicam ASV nostāju, kas neatzīst Baltijas valstu okupāciju un akceptē kā pilntiesīgas šo valstu sūtniecības Vašingtonā. Bet mēs arī ceram, ka nākotnē ASV ārpolitika spers reālus soļus apspiesto tautu labā un neapmierināsies tikai ar simbolisku okupācijas nezināšanu."

Ar to pabeidzu Amerikas latviešu apvienības memorandu, un esmu gandrīz pārliecināts, ka mans ziņojums tiks uzskatīts kā vienpusīgs mēģinājums pavairot interesi apspiesto tautu un it īpaši Baltijas valstu jautājumā. Šeit es gribētu piebilst, ka baltieši ir pierādījuša sevi par vērtīgiem ASV pilsoņiem, kas nekad nav vairījušies ne darba, nedz upuŗu ASV nākotnes labā. Man ir tālāk jāuzsver, ka tas ir pierādīts fakts, ka tie, kas pārāk viegli un ātri aizmirst savus parādus dzimtajai zemei, tikpat viegli aizmirst savu zvērestu ASV karogam. Mūsu uzskats ir, ka mūsu pienākums ir darīt visu iespējamo spēcīgas, vienotas un respektētas ASV nākotnes nodrošināšanai. Mēs apzināmies, ka bez spēcīgām ASV nevienai no brīvajām valstīm nav cerību drošai nākotnei. Bet mēs esam arī pārliecībā, ka ASV nedrīkst aizmirst savus īstos draugus, nedrīkst aizmirst tos brīvības principus, kas padarīja ASV par spēcīgāko un labklājības ziņā pilnīgāko valsti pasaulē. Ja ASV izolētos, drīz varētu pienākt laiks, ka šai varenajai valstij būtu jādreb par savu kailo dzīvību, ielenktai no totalitārajām diktatūrām.

Nobeigumā es gribu atzīmēt, ka lielākais pilsoņu vairākums atbalsta prezidentu Niksonu un viņa politiku, bet brīdina no ceļa, kur pārāk daudz „laipnību" tiek veltīts ienaidniekiem, reizēm aizmirstot mūsu īstos draugus.

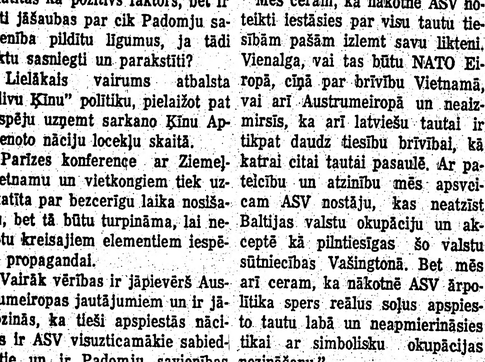

Kanadas gaidu jendas apspriedē 30 aprīlī, pirmā rindā no kreisās: A. Ozoliņa, M. Budrēvica un B. Dābola; 2. r. — Dz. Majoriņa, R. Pavasara, G. Upīte, M. Masīte un M. Vilka; 3. r. — S. Ozola, I. Majoriņa, N. Pulciņa un V. Zobena.

Teātŗa studijas . . .

(Pārnesums no 3. lpp.)

norisē. Bija vērojams, ka starp tēlotājiem un izrādes vadītāju - režisori valdīja labs kontakts. Visi centās sniegt savu labāko un rezultāti bija jo labi. Jāatzīmē arī dekorācijas un butaforijas, kas Jāņa Strauta veidojumā izcēlās ne tikvien ar izdomu bet arī ar mākslinieciško darinājumu. Lugā redzējām 37 dažādus kostīmus, arī prof. Karlsones - Bērziņa zīmējumā un veidojumā. Viss kopā radīja pallekamu iespaidu. Daudzie skatītāji, krietni pāri simtam, varēja apbrīnot darbu, ko var veikt, ieliekot tajā sirdi un entuziasmu.

Sirsnīgs paldies pienākās prof. Elfridai Karlsonei - Bērziņai par nozīmīgo darbu, ko viņa, iestudējot šo lugu, veikusi jauniešu latviskās audzināšanas labā — labojot latviešu valodu, kā arī reizē to padarot bagātāku ar daudz vārdiem no sendienu mitoloģijas, un vispār iepazīstinot jauniešus ar mūsu tautas gara mantu bagātībām.

B. B.

Aina no A. Brastiņa teiksmas Saules meita: Veļu māte, velāniešī un ganu zēns Zūris (Skat. rakstu 3. lp.).

Klīvlendas koris dzied Toronto

Toronto latviešu koncertapvienības šās sezonas pēdējā koncertā viesojās Klīvlendas latviešu biedrības jauktais koris diriģenta Jēkaba Ūdŗa vadībā. Ja trīs iepriekšējā sezonā rīkotie koncerti notika First Unitarian Church auditorijā, tad pēdējam 8. maija vakarā bija izvēlētas telpas Sv. Labrenča centrā — Town Hall nesen celtajā koncertzālē, kuŗas visas 500 sēdvietas koncertpublika bija gandrīz aizpildījusi. Klausītāju vidū redzēja arī daudz vietējo koŗu diriģentu - komponistu un mūsu dziedātāju koŗu aktīvo darbinieku.

Kā izsacījās daži viesu koŗa vecākie dziedātāji, koris braucis uz Toronto ne bez zināma „lampu drudža", ievērojot šejienes koŗu sniegumus un stingros mākslas dzīves vērtētājus. Ja ievēro plašo programmu un tajā uzņemtās dziesmas, šādam vieglam sastraukumam, ja tāds tiešām bijis un apgalvojums nebija izteikts kā zināms kompliments šejienes koncertpublikai, varēja būt zināms pamats, jo Klīvlendas koŗim, kas viesojās arī 5. latviešu dziesmu svētkos pagājušā vasarā Toronto, nu vajadzēja sniegt patstāvīgu koncertu, kas ir daudz savā dāk nekā iekļaušanās lielajā kopkorī, kur dziedātāju skaits sniedzas simtos. Taču Klīvlendas viesi ar savu sniegumu varēja būt apmierināti, un to pašu gribētos teikt par Toronto latviešu publiku, kas šo sniegumu atzinīgi novērtēja, neskopodamās gan aplausiem, gan ziediem. Viesu koŗis prata savu auditoriju „iesildīt", paņemt, kā saka, savā varā un pacelt dziesmu augstumos. Tas bija diriģenta Jēkaba Ūdŗa un visu koristu nenogurstošo pūliņu nopelns, šoreiz piedaloties 29 sieviešu un 18 vīru balsīm.

Programmā bija izvēlēti 14 mūsu skaņražu darbi — oriģināldziesmas un tautas dziesmu sabalsojumi, to ievadot ar Ādolfa Ābeles Lūgšanu, par ko Ilze Štrāle Didrichsone iespiestajās programmas piezīmēs sacīja: „Jauki, ka Klīvlendas latviešu biedrības koris izvēlējies savam koncertam vienu no mūsu smalkākajiem skaņražiem, kuŗu dziesmu raksturs un melodija ļoti tvirti un meistarīgi." Par pārējo programmas daļu mūsu mākslas dzīves vērtētāja sacījusi: „Ari tautas dziesmu apdarēm Ābele veltījis vislielāko nopietnību, un šovakar būs iespēja dzirdēt Aiz upītes meitas dzied; darbā ievīts kontrapunkts, saturs nebēdīgs. Tālivalža Ķeniņa Augstākā dzimtene veltīta kā moto Alvīnes Sinepes vadītajam Milvoku jauktam korim Dzimtene 1961. g., kas arī izskaidro dziesmas īso faktūru. Valdemāra Lindes Klusā naktī rakstīta Kanadā un pirmo reizi atskaņota Hamiltonā J. Ciruļa vadībā. Lindes mūzika romantiskas ievirzes, skumja, rezignēta; it kā nojautās par savas dzīves īso, traģisko izskaņu 1955. g. Pazīstam daudz Viktora Baštika garīgu noskaņu kompoziciju; Himna Latvijai patriotiska, plaša apmēra dziesma. Tai seko Valdemāra Ozoliņa Dzērves un ērglis, viena no visvairāk pazīstamajām koŗa dziesmām. Oriģinālu autors pārstrādājis un šī jaunā versija piedzīvoja pirmatskaņojumu 1948. g. Fišbachā, Ād. Ābeles vadībā. Jāzeps Vītols pārstāvēts divi dziesmām — Karalis un Bērzlapīte, kuŗa sarakstīta 1912. g un Saules svētki, vienu no spilgtākajām kompozicijām, kas mūsu mantojumā koŗa dziesmu repertuārā. Debesu kalējs un Tumsa, tumsa, kas par tumsu plašājā programmā reprezentē Jāni Norvili, kuŗš mums pazīstams kā komponists, tāpat diriģents. Savās oriģināldziesmās apliecina optimismu, bet, ja tā varētu teikt, ar zemdegas smaržu."

Bez jau minētajām dziesmām koris vēl atskaņoja Imanta Saksa tautas dziesmu sabalsojumu Es dziedāju, gavilēju, Pāvula Jurjāna Skaista mana brāļa sēta un Jēkaba Poruka Pavasaŗa dziesma. Programmas nobeigumam koris bija izvēlējies Pēteŗa Barisona kantāti Dzimtenei, kas pirmo reizi atskaņota 1936. gadā Rīgā. Kantātei solodziedājumu izpildīja Ausma Stuķena un Ausma Pirktiņa, klavierpavadījumu spēlējot Jānim Zemzaram. Klausītāju krēslos savas dziesmas noklausoties redzēja arī komponistus Imantu Saksu un Jāni Norvili. Klātesošos dziesmu autorus publika sumināja aplausiem.

Koncertapmeklētājiem izdalīja aptaujas lapas, sakarā ar nākošo koncertapvienības sezonu, lai noskaidrotu koncertu skaitu un vietu. Iespējams, ka nākošā sezonā koncertus rīkos pēdējā sarīkojuma vietā — Sv. Labrenča centrā. Pēc koncerta viesi - koristi ar vietējiem koŗu darbiniekiem pulcējās kopējās vakariņās Sv. Andreja baznīcas zālē, kopskaitā ap 70 dalībnieku. Koncertapvienības vārdā viesus apsveica diriģ. A. Purvs, bet pēdējā vārdā par uzņemšanu pateicās Klīvlendas koŗa diriģents J. Ūdris. Atzīmējams, ka viņa koŗī aktu dzied arī kāda amerikāniete, kas latviešu valodu nerunā, bet iemācījusies visu programmā uzņemto latviešu dziesmu tekstus.

Koncertapvienības gada sapulce notiks 17. maijā, plkst. 8 vakarā Sv. Andreja baznīcas zālē. Uz to aicināti vis i abonenti un organizāciju pārstāvji. Cik zināms, nākamajā sezonā paredzēts komp. Jāņa Kalniņa ērģeļkoncerts un Artura Ozoliņa klavierkoncerts. Viesosies arī jauktais koris Dziesmu Vairogs no Kalamazū, ASV, diriģ. Arnolda Kalnāja vadībā. Koris dibināts jau 1945. gadā. Par ceturto koncertu vēl ziņu nebija.

V. S.

Toronto latviešu biedrības sestdienas skolas Ģimenes dienas sarīkojumā māksl. O. Grebžes ziedoto gleznu laimēja 82 g. v. Anna Baranova (otrā no kreisās) Foto: J. Liģers

DV KIČENERAS - VOTERLU NODAĻA
rīko 1971. g. 22. maijā UNGĀRU KLUBA TELPĀS
(3 jūdzes ziemeļos no Hespeller, pie W.W. lidlauka).
Viru koŗa VIESTURS KONCERTU Dir. J. Barušs
un arī tradicionālo CERIŅU BALLI
ar skaistuma karalienes vēlēšanām.
VAKARIŅAS ⊛ PILNA BUFETE ⊛ SPĒLĒS E. ZAKUĻA KAPELLA
Ieeja uz koncertu un deju $3.00, jauniešiem līdz 18 gadiem ieeja brīva.
Visus laipni ielūdz
DV K un V nod.

Toronto ziņas

⊛ Latviešu daiļamatnieku savienības Kanadā rīkotais „Bilžu un darbu vakars" 7. maijā Sv. Jāņa baznīcas sarīkojumu zālē bija pulcinājis ap 60 apmeklētāju. Vakaru ar uzrunu ievadīja H. Mercs, atceroties pirmās daiļamatniecības izstādes Latvijā pirms 50 gadiem. Publikas apskatei bija izstādīti daiļamatniecības darbi, pārstāvot audumus, izšuvumus, keramiku, kalumus, ādas izstrādājumus un zīmējumus. Darbu izvēlē šoreiz vairāk vērības bija veltīts retiem un grezniem izstrādājumiem, mazāk darbu kvalitātei. Pie daudziem eksponātiem bija atzīme, ka tie nav pārdodami. E. Groskaufmanis demonstrēja daiļamatnieku izstrādājumus krāsainos diapozitīvos. Uz ekrāna parādījās arī ādas pastaliņas, pirmais „lietiskās mākslas" izstrādājums, kas veikts senajās ganu gaitās. Redzēja foto albūmu, rokas somiņu, naudas maciņu un citu lietiskās mākslas priekšmetu attēlu, par kuŗiem paskaidrojumus sniedza to darinātāji. Sešoja L. Treimanes tautas tērpi un izšuvumi, V. Vilsones audumi, no kuŗiem liels vairums tagad pārgājis arī kanadiešu īpašumā. V. Jansones kerāmika bija reprezentēta ar lieliem un maziem podiem, gatavoti uz virpas un rokām veidoti. M. Zichmaņa zīmējumos bija parādītas 3. dziesmu svētku pastmarkas ar taurētāju, tautu meitas zīmējumu trijās krāsās un aplokšņu zīmējumi. A. Gugāna rotas kaltas sudrabā un zeltā — senās līgavu saktas, aproces, sudraba jostas, svečturi, gredzeni un karulīši ar dzintara iestrādājumu. Kādā dzintarā bija redzams iekusis ods un skudra, kuŗu vecumu lēš uz pusotra milj. gadiem. Redzēja O. Neimera vaŗa, niķeļa un dzelzs kalumus, gan svečturus, augļu traukus, to vidū arī sudraba krīstību trauks. O. Mežule bija pārstāvēta ar tautiskajiem krekliem, galvas segām, villaiņēm, jostām, prievītēm, galdautiem un sienas darbiem, R. Auziņa — tautiskas sedziņas. Bija skatāma H. Merca figurālā māksla. Viņa kokgriezumi — putni izteica iedomību, drosmi, bailes vai citas sajūtas, atkarā pēc koka šķiedras un veidojuma. E. Groskaufmaņa keramika izteicās daudzējādos veidos un technikā. A. Pļavinska bija pārstāvēta ar saviem audumiem. Gaŗo krāsu diapozitīvu demonstrējumu pabeidza ar A. Dzērvītes audumiem senajos rakstos, ar neparasta materiāla pielietošanu, piemēram, salmu ieaušanu dažādā aušanas technikā. Vakara nobeigumā daiļamatnieku savienības valdes priekšsēdis A. Gugāns pateicās bilžu demonstrētājiem un darbu izstādītājiem, aicinot apmeklētājus pie kafijas galda.

⊛ Kanadas nacionālā izstādē uzaicināts dārzu architekts Aleksandrs Budrēvics pie dārzkopības pāviljona iekārtošanas. Izstādē šogad paredzēts celt jaunu pāviljonu, un arī pie tā projektēšanas par konsultantu vēlas iesaistīt A. Budrēvicu, kas ir Amerikas dārzu architektūras institūta un Ontario dārzu architektu apvienības locekļis. Viņš vada savu dārzu architekta biroju. A. Budrēvicam pieder 1500 dārzu un baseinu projekti, kas vairākus gadus secensībās ir iegu-vuši godalgas. Viņa galvenā specialitātē ir palikuši peldbaseini. „Financial Post Magazine" marta numurā bija ievietota intervija ar A. Budrēvicu par mājas peldbaseina iekārtošanu.

⊛ Toronto Sv. Jāņa draudzes svētdienas skolas nobeiguma akts sekoja pēc Ģimenes dienas dievkalpojuma, kuŗā piedalījās tuvu pie 80 svētdienas skolas audzēkņu, kopā ar saviem skolotājiem. — Bērni ir vecāku lielākais dzīves dārgums un ģimenes stiprākais cietoksnis tagadējā morāli grūstošajā pasaulē, — bija archibīskapa A. Lūša spredika pamattemats. Svētdienas skolā reģistrēti 111 bērni, bet nobeiguma dienas priekšnesumos piedalījās nepilni 80. Archibīskaps uzsvēra svētdienas skolas lielo nozīmi un aicināja vecākus neturēt bērnus piedūmotās pilsētas akmeņos, troksnī un putekļos, bet sūtīt vasarā uz nometni Saulainē, uzkrāt veselību, gūt draugus latviskajā vidē. Četriem svētdienas skolas skolotājiem — M. Āzei, N. Brumelei, G. Reinfeldam un A. Durkevicam, kas 10 gadus nostrādājuši svētdienas skolas darbā, archibīskaps A. Lūsis pasniedza draudzes dāvanu, katram Jauno derību ar sudraba krustu uz vāka. Skolas vadītājai Annai Kursei dāvinātajā grāmatā krustam pievienotas sudraba apmales vākā. Mazas balvas saņēma arī bērni, kas nemaz vai ļoti maz kavējuši skolu. Skolā noturētas 27 mācības stundas, kuŗas ievadījis vai nu archibīskaps, vai arī viesi — mācītāji A. Čops un E. Ķerģis. Skolas kollekte — $204,69 izlietota, nosūtot neredzīgajiem Vācijā skaņu lentes ar archibīskapa A. Lūša spredikiem, 50 dol. draudzes bāreņu fondam, 9. maija kollekte — samariešu kopai, atlikums — skolas altāŗa gleznas fondam. Dāmu komiteja saldumu iegādei ziedojusi 70 dol., M. Kalniņš — 20 dol. Svētdienas skolai sarīkojumi notikuši Ziemsvētkos, Pūpolu svētdienā, Jaunā talantu vakarā un Ģimenes dienā. Pēc sava vecuma un varējuma pa klasēm bērni priekšnesumu daļā teica Svēto rakstu tekstus un pēc pateicības lūgšanas kopā ar vecākiem devās blakus zālē pie vecāku sagādātā cienasta. Tur astoņi pāri nodejoja divas tautas dejas — Rucavieti un Vāverspolku.

Gaidas gatavojas lielajai nometnei

Šogad septiņām Kanadas gaidu jendas vadītājām aprit 35 un 25 gadi gaidisma kustībā.. Regīna Pavasara, Ventas (10.) gaidu vienības dibinātāja Hamiltonā un Kanadas gaidu jendas pirmā priekšniece atskatās uz 35 gaidu darbā aizvadītiem gadiem. 25 gadi pilntiesīgas vadītājas darbā 19. augustā apritēs latviešu gaidu priekšniecei Morellai Vilkai, kuŗai pagājušā gada oktobrī piepildījās 35 gadi gaidismā. Uz 25 gadiem gaidismā atskatās: Inta Luksa, Austra Martinsone, Silvija Ozola, Judīte Vāgnere un Valda Zobena no Gaujas (14.) gaidu vienības Toronto un Nora Puiciņa no Ventas (10.) gaidu vienības Hamiltonā. Jubilāres 30. aprīlī godināja A. Ozoliņas mājā Hamiltonā, kur bija sapulcējušās jendas vadītājas, pasniedzot katrai mazu latvisku velti un ziedus. A. Ozoliņai 25 gadi gaidismā apritēja pagājušā gada maijā.

Vadītājas pārrunāja jautājumus, kas skaŗ jendas 18. lielo nometni, kuŗa paredzēta lietuviešu skautu īpašumā „Romuva", 147 jūdzes no Toronto, pie Fox ezera. Jendas lielo ugunskuru vadīs Elga Milica no Londonas. Nometnes vietas apskate paredzēta 29. maijā, ierodoties tajā plkst. 11 no rīta.

Sakarā ar gaidu kustības 50 gadu atceri 1972. gadā, Kanadas gaidu jenda izdevusi kalendāru, ar visām ievērojamām atceres dienām gaidismā, notikumiem gaidu kustības vēsturē. Kalendāra cena ir $1,50. Atlikums paredzēts gaidu darbam. Foto attēlus kalendāram devis J. Liģers.

Pārrunāja arī kanū laivas iegādi, bet to atlika, kamēr noskaidros jautājumu par laivas glabāšanu un kopšanu. Iesākti darbi jendas projekta īstenošanai, vienībām gatavojot rokdarbus, kas tiks izstādīti jubilejas nometnes skatē.

BSK

LABOJUMI

Mūsu laikraksta 37. n-rā rakstā „Latviešu censoņa mūža gaitas" 3. lpp., 1. slejā, 4. rindkopā, 1. rindā jābūt: Visai prāvai ģimenei un tā paša raksta turpinājumā 6. lpp., 7. slejā jābūt: 1919. gads.

Noliktavas un apgādes vadītāja palīgs steidzīgi vajadzīgs.
Zvaniet E. Lejiņam
Toronto
863-1166

LP

LATVIEŠU PRESE

Latviešu preses biedrību ari
košos trīs gadus vadīs līdzšinē
priekšnieks Viktors Irbe. Va
konstruēšanās sēdē 2. maijā
jorkā, pēc trīs kandidātu attei
nās uzņemties priekšnieka am
valdes locekļi vienbalsīgi
priekšnieku izraudzīja V.
Biedrības vicepriekšsēdis ir
lis Ķezbers no Čikagas, sekre
pienākumus arī turpmāk p
Henrijs Moors, bet kasieris
līdzšinējais šī amata pildītājs
lis Pētersons. Valdes loceklim
valdam Akmeņiņam uzticēja
tājumu kārtošanu ar cittautu
si, Reinholds Millers ir biedr
un pārzinās attieksmes ar jau
ni, bet Hugo Puriņam būs spe
li uzdevumi. Revīzijas komis
priekšsēdis ir Egils Kalme,
retāre Dagmara Vallena, bet
ceklis Viktors Neimanis.

Apspriežot turpmāko darb
valde atzina, ka biedrībai
pirms jāievēro biedru inter
gan kārtojot sarīkojumus, gan
spriežot citus jautājumus.
šim biedrība piešķīrusi goda
arī nebiedriem, tāpat LPB sa
jumos aicināti uzstāties nebi

Atzina, ka lielākais nākotnes
devums būtu 1972. gadā sar
autoru kongresu. Aprīļa vidū i
tītās aptaujas rāda, ka biedri
šā kongresa vietu vēlētos Nu
ku vai Čikagu, bet trešajā viet
Toronto. Pārsteidz, ka par
ezeru un Katskilu kalniem Nu
kā saņemtas tikai dažas balsis.
tā secināms, ka kongresu lielp
tā vēlētos tāpēc, ka tās vieglāk
sniegt ar gaisa satiksmi, kaut
šāda sarīkojuma noorganizēš
tur iznāktu krietni dārgāk.
ferences ilgumu ar lielu balsu
rākumu biedri vēlas 3 dienas.
šīm vietām aptaujās minēts

LABI P

(Pārnesums no 1. lpp.)

gresā. Mazu pārsteigumu ra
paziņojums, ka A. Bērziņš
dāvājis ALAs filmas kopju
1000 dolariem Austrālijai.
ierosinājums, ka uz filmas
di Anglijā brauktu BPLA pri
sēdis, kādā gadījumā varētu
rēt uz labākiem panākumi
Austrālijas latviešu apvienība
jā laikā svin 20 gadu jubileju
tādā kārtā braucienu varētu
vienot ar šīm svinībām.

ALAs filmas Latvija 50 ga
izrādes turpinās ar labiem pa
kumiem.. Līdz valdes sēdei
ienācis tīrs atlikums 7700 dol
bet pēc tam vēl sekoja izr
Vašingtonā, kuŗu apmeklēja
četri simti skatītāju. Līdz
to ienākumi lēšami ap 9000 d
ru. Tas sedz visus līguma izd
mus, kas radušies ar filmas
gādi. Filma ir izrādīta tikai
mēram pusei no visām pare
tām vietām, bet lielajos latvi
centros tā jau ir redzēta, k
kopējie ienākumi nevarētu du
toties. ALAs priekšsēdis U.
va secina, ka filma varētu ie
ap 15.000 dolaru. Sēdē bija
spraigas debates par ALAs s
tībām ar filmas producentu
A. Jeksti. Līdz šim ALAs va
saņēmusi divas filmas kopijas
pēc pārrunām vienojās iegā
ties trešo kopiju, ko neizrād
bet turētu seifā. Vienas kop
cena ir 850 dolaru, bet filma
garāka, kā līgumā paredz
(pusstundas vietā izrādes ilgu
100 minūtes) un tāpēc ALA
visu izrāžu nobeigšanas ir g
va apsvērt, vai vēl būtu kas
maksājams. Par to varētu
šķirties jaunā ALAs valde. T
gadījumā ALAs re/izijas ko
sījai būtu jāpārbauda izdev
un norēķini. ALA turpina saru
ar inž. A. Jeksti par dažu arc
va materiālu iegūšanu, kas

STIPENDIJA ŽURNALISTIK

Amerikas latviešu apvienība
sludinājusi stipendiju kādam
viešu studentam žurnālistikā.
pendija ir 1000 dolaru ar uz
vumu iepazīties ar Vašingt
esošiem preses darbiniekiem.
pendiātam nav jābūt žurnālisti
fakultātes studentam, bet
prasa pieredzi avīzniecībā. Pie
kumi jāadresē ALAs sekretā
ātam: American Latvian Ass
ation, Suite 913, Shoreham B
ding, 806 15th St. N. W. Washi
ton, D. C. 20005. Dzīves aprak
iesūtāms līdz ALAs kongresa
21. maijā.

LPB jaunā valde

LATVIEŠU PRESES BIEDRIBU ARI TURPMAK VADIS VIKTORS IRBE

Latviešu preses biedrību arī nākošos trīs gadus vadīs līdzšinējais priekšnieks Viktors Irbe. Valdes konstruēšanās sēdē 2. maijā Ņujorkā, pēc trīs kandidātu atteikšanās uzņemties priekšnieka amatu, valdes locekļi vienbalsīgi par priekšnieku izraudzīja V. Irbi. Biedrības viceprieksšēdis ir Kārlis Ķezbers no Čikagas, sekretāra pienākumus arī turpmāk pildīs Henrijs Moors, bet kasieris būs līdzšinējais šī amata pildītājs Kārlis Pētersons. Valdes loceklim Osvaldam Akmentiņam uzticēja jautājumu kārtošanu ar cittautu presi, Reinholds Millers ir biedrzinis un pārzinās attieksmes ar jaunatni, bet Hugo Puriņam būs speciāli uzdevumi. Revizijas komisijas priekšsēdis ir Egils Kalme, sekretāre Dagmara Vallena, bet loceklis Viktors Neimanis.

Apspriežot turpmāko darbību, valde atzina, ka biedrībai vispirms jāievēro biedru intereses gan kārtojot sarīkojumus, gan apspriežot citus jautājumus. Līdz šim biedrība piešķirusi godalgas arī nebiedriem, tāpat LPB sarīkojumos aicināti uzstāties nebiedri.

Atzina, ka lielākais nākotnes uzdevums būtu 1972. gadā sarīkot autoru kongresu. Aprīļa vidū izsūtītās aptaujas rāda, ka biedri par šā kongresa vietu vēlētos Ņujorku vai Čikagu, bet trešajā vietā ir Toronto. Pārsteidz, ka par Gaŗezeru un Katskilu kalniem Ņujorkā saņemtas tikai dažas balsis. No tā secināms, ka kongresu lielpilsētā vēlētos tāpēc, ka tās vieglāk sasniegt ar gaisa satiksmi, kaut arī šāda sarīkojuma noorganizēšana tur iznāktu krietni dārgāk. Konferences ilgumu ar lielu balsu vairākumu biedri vēlas 3 dienas. Bez šīm vietām aptaujās minēts vēl pusducis citu vietu. Valde noskaidros kongresa sarīkošanas apstākļus Čikagā un Ņujorkā, iespējams arī Gaŗezerā, par sarīkojuma vietu izšķiroties vēlāk. Valdei likās, ka piemērots laiks kongresam būtu 1972. gada Pateicības nedēļas nogale novembŗa beigās, ja kongress notiktu lielpilsētā, bet vasara, ja tas notiku Gaŗezerā.

K. Ķezbers ierosināja piesaistīt pie LPB biedrus-veicinātājus. Tie varētu biedrību atbalstīt ar darbu, vai sniegt materiālu atbalstu, bet kā gandarījumu saņemtu Preses biedrības uzmanību un viņiem būtu visas citas biedru tiesības, izņemot balstiesības. Biedru-veicinātāju dalības naudu noteica 5 dolari gadā un tie var pieteikties pie priekšnieka V. Irbes, 4035 Rombouts Ave., Bronx, N.Y.10466.

Plašas pārrunas radīja arī otrs K. Ķezbera ierosinājums — pie LPB dibināt grāmatu apgādu. Kā pirmo šā apgāda grāmatu varētu jau uzskatīt Reportieŗu rokas grāmatu, ko iespieda Čikagā. K. Ķezbers no Čikagas bija atvedis pirmos 11 eksemplārus, ko iegādājās sēdes dalībnieki. Šī grāmata mēģina izskaidrot, kā sastādami presei domāti raksti. Rokas grāmata par 3 dol. pasūtināma pie K. Ķezbera, 2727 N. Milwaukee Ave., Chicago, IH. 60647.

Tā kā uz reportieŗu semināriem pagaidām pieteikušies tikai 12 dalībnieku no ASV un Kanadas, tad valde pagaidām nolēma šos seminārus nerīkot. Semināru uzdevums būtu bijis sagatavot jaunus līdzstrādniekus latviešu laikrakstiem.

K. Ķezbers kritizēja iepriekšējās valdes darbību, norādot, ka dažreiz centrālā valde rīkojusi sarīkojumus tikai Ņujorkas literātiem, kas uzskatāmi par Ņujorkas kopas uzdevumu. Viņš ieteica tādus atjaunot arī Bostonā, kur pirms desmit gadiem bijusi darbīga kopa. Kur kopas nebūtu, nozīmējami sakarnieki ar centrālo valdi. V. Irbe norādīja, ka sakarniekus nav bijis iespējams atrast, jo tie iepriekšējās valdes darbības laikā nav vēlējušies uzņemties šādus pienākumus.

V. Irbe ierosināja rīkot literātu sanāksmes ar priekšnesumiem lielākos latviešu centros. Šos sarīkojumus organizētu centrālā valde sadarbībā ar vietējām organizācijām, kas rūpētos par telpām un sarīkojumu izkārtošanu. Centrālai valdei būtu jāmēģina atrast organizāciju vadītāji, kas būtu ar mieru šos pienākumus uzņemties.

Dažādo mērķu veikšanai vajadzēs līdzekļus, ko varētu iegūt nākamajā rudenī rīkojot loteriju, izlozējot grāmatas un gleznas. O. Akmentiņš ieteica rīkot „marku akciju". Viņš ieteica lielāku vērību pievērst sakariem ar cittautu presi un kaut ko darīt Latvijā vajāto literātu labā. K. Ķezbers ziņoja, ka panākta vienošanās ar Gaŗezera vadību par Kalamazū-Čikagas kopas rīkotām vasaras sanāksmēm šajā īpašumā. O. Akmentiņš ziņoja, ka Bostonā ir grūti atjaunot preses kopas darbību, bet ir iespējams izkārtot kādu literāru sarīkojumu. **Ez.**

LABI PANĀKUMI . . .

(Pārnesums no 1. lpp.)

gresā. Mazu pārsteigumu radīja paziņojums, ka A. Bērziņš piedāvājis ALAs filmas kopiju par 1000 dolariem Austrālijai. Bija ierosinājums, ka uz filmas izrādi Anglijā brauktu BPLA priekšsēdis, kādā gadījumā varētu cerēt uz labākiem panākumiem. Austrālijas latviešu apvienība šajā laikā svin 20 gadu jubileju un tādā kārtā braucienu varētu savienot ar šīm svinībām.

ALAs filmas Latvija 50 gados izrādes turpinās ar labiem panākumiem.. Līdz valdes sēdei bija ienācis tirs atlikums 7700 dolaru, bet pēc tam vēl sekoja izrāde Vašingtonā, kuŗu apmeklēja ap četri simti skatītāju. Līdz ar to ienākumi lēšami ap 9000 dolaru. Tas sedz visus līguma izdevumus, kas radušies ar filmas iegādi. Filma ir izrādīta tikai apmēram pusei no visām paredzētām vietām, bet lielajos latviešu centros tā jau ir redzēta, kādēļ kopējie ienākumi nevarētu dubultoties. ALAs priekšsēdis U. Grava secina, ka filma varētu ienest ap 15.000 dolaru. Sēdē bija arī spraigas debates par ALAs saistībām ar filmas producentu inž. A. Jeksti. Līdz šim ALAs valde saņēmusi divas filmas kopijas un pēc pārrunām vienojās iegādāties trešo kopiju, ko neizrādītu, bet turētu seifā. Vienas kopijas cena ir 850 dolaru, bet filma ir garāka, kā līgumā paredzēta (pusstundas vietā izrādes ilgums 100 minūtes) un tāpēc ALA pēc visu izrāžu nobeigšanas ir gatava apsvērt, vai vēl būtu kas piemaksājams. Par to varētu izšķirties jaunā ALAs valde. Tādā gadījumā ALAs revīzijas komisijai būtu jāpārbauda izdevumi un norēķini. ALA turpina sarunas ar inž. A. Jeksti par dažu archīva materiālu iegūšanu, kas pēc līguma bija paredzēts.

Kongresā Grand Rapidos bija ielūgti piedalīties trīs ALAs goda priekšsēži. Prof. A. Spekke paziņojis, ka slimības dēļ nespēs ierasties, bet P. Lejiņš ar vēstuli ziņojis, ka viņš šajā laikā būs Eiropā. Kongresā sagaidāms tikai trešais goda priekšsēdis A. Bērziņš. Valde vienojās vēl aicināt Benno Āberu, kas ir viens no pirmā kongresa organizētājiem un pirmās valdes loceklis, bet tagad Amerikas Balss latviešu nodaļas vadītājs. Viņš sniegs vēsturisku vērtējumu par ALAs darbību.

Mūža biedru skaits pārsniedz vienu simtu un tiem tagad izsūtītas mūža biedru kartes.

Pēc sēdes dalībniekus savā mājā bija ielūdzis Latvijas sūtniecības vadītājs Vašingtonā A. Dinbergs. Bija ieradies arī ASV ārlietu ministrijas baltiešu nodaļas vadītājs Martins. Līdz ar to ALAs valdes locekļiem bija iespēja izmainīt domas. Martins nesaredzēja problēmas „Radio Liberty" raidījumu atsākšanai un paredzēja, ka nebūs kavēkļu ārlietu ministrijas labvēlīgai atsauksmei. ALAs valdes locekļi izsacīja izbrīnu, ka Baltijas valstis starptautiskā forumā netiek pieminētas. Martins izteica cerību, ka apstākļi varētu uzlaboties.

Vakarā, ALAs filmas izrādē, ikviens no ALAs valdes locekļiem pirms izrādes teica īsu uzrunu, minot sava biroja darbu un tā iepazīstinot sevi Vašingtonas latviešiem. Runas temats — ko katrs birojs veicis pēdējās 50 dienās. **V. I.**

Vēsturisko materiālu krātuvi ierīkos arī Austrālijā

DV Austrālijas valdes sēdē šāgada 22. aprīlī, Melburnā, kuŗu vadīja DV AV priekšsēdis V. Rolavs un kuŗā klāt bija arī LAA prezidija priekšsēdis V. Eglīte, cita vidū, tika pārrunāts un izlemts DV Adelaides nodaļas veco laužu mītnes „Sidrabene" būvkomitejas pieprasījums pēc 500 dol. atbalsta, kas vēl iztrūkst, lai varētu pabeigt mītnes izbūvi.

Būvkomiteja ziņoja, ka ir veikti visi architekta darbi un saņemti izsoles rezultāti pēdējiem 3 vienistabas un 1 divistabu dzīvokļiem un ka līdz ar šo būvdarbu nobeigšanu viss „Sidrabenes" apbūves plāns būs īstenots. Būvdarbi mazāksolīšanā izdoti par 26.000 dol. un darbi tiks uzsākti nekavējoties. Arī kandidāti uz šiem dzīvokļiem jau ir pieteikušies. Kā zināms, veco laužu mītne „Sidrabene" Adelaidē sekmīgi darbojas jau vairākus gadus un tā ir viens no DV Austrālijā lielākajiem sasniegumiem veco laužu aprūpes darbā. Par līdzīgiem projektiem tiek runāts arī citās nodaļās, kas izskanēja nodaļu ziņojumos pēdējā DV salidojumā Birsbānē.

Interesantu priekšlikumu bija iesniedzis O. Bisenieks no Melburnas, ieteicot ierīkot dažādu vēsturisku materiālu krātuvi no karavīru dzīves, kas varētu būt kaut kas līdzīgs kara mūzejam. Tādi materiāli varētu būt foto uzņēmumi, raksti, vēstules, formas tērpi u.c. Pārrunājot jautājumu izskanēja doma, ka nevajadzētu apmierināties tikai ar materiāliem no karavīru dzīves vien. Šā mērķa reālizēšanai vissvarīgākais ir telpu jautājums, kur savāktos materiālus varētu izstādīt un uzglabāt.

Valde atzina ideju par apsveramu, bet pirms galīga lēmuma pieņemšanas, nolēma vispirms sazināties ar DV Adelaides nodaļu, kuŗai ir savs nams, lai noskaidrotu, vai tur jau netiek vākti un uzglabāti līdzīgi materiāli un vai nebūtu iespējams šos materiālus vākt un uzglabāt vienā vietā.

A. B.

STIPENDIJA ŽURNALISTIKA

Amerikas latviešu apvienība izsludinājusi stipendiju kādam latviešu studentam žurnālistikā. Stipendija ir 1000 dolaru ar uzdevumu iepazīties ar Vašingtonā esošiem preses darbiniekiem. Stipendiātam nav jābūt žurnālistikas fakultātes studentam, bet gan prasa pieredzi avīžniecībā. Pieteikumi jāadresē ALAs sekretariātam: American Latvian Association, Suite 913, Shoreham Building, 806 15th St. N. W. Washington, D. C. 20005. Dzīves apraksts iesūtāms līdz ALAs kongresam, 21. maijā.

—be

Archibīskaps A. Lūsis pasniedz mācītāju Nopelnu krusta valnadziņu prāvestiem V. Šēferam un A. Skrodelim.

SAVIENOTAJĀS VALSTĪS

KLĪVLENDA

● DV apvienība savā mītnē rīkoja Kurzemes cietokšņa atceres vakaru, kuŗu atklāja apvienības priekšnieks A. Vadzemnieks. Svētbrīdi vadīja māc. K. Briedis. Sekoja Rasmas Šulces patriotiska deklamācija. Apvienības priekšnieks A. Vadzemnieks saistošā referātā apskatīja Kurzemes cietokšņa nozīmi, pakavēdamies pie leģionāru cīņām mūsu dzimtenes robežās. Koncertdaļā dziedāja vīru ansamblis Tēvzeme E. Stelmaņa vadībā. Pēc oficiālās daļas apmeklētāji pulcējās pie vanadžu klātā cienastu galda.

● Apvienotās draudzes svētdienas skola pārziņa R. Šildera vadībā 2. maijā sarīkoja interesantu dzintara priekšmetu un latvisko rotu skati. Dzintara izstrādājumus un tautiskās rotas skolai bija aizdevis Milijas Āboliņas mākslas salons. Skates apmeklētājus saistīja ne tikai plašais rotu un dzintaru klāsts, bet arī M. Āboliņas savāktie materiāli kas tabulās, zīmējumos un aprakstos ļoti uzskatāmi parādīja senlatviešu rotu attīstību no senā dzelzs laikmeta sākuma līdz mūsu dienām. Paskaidrojumus sniedza paši skolēni. Par dzintara izcelšanos referēja Indulis Brošs, par latviskām rotām — Sandra Kronīte, bet tēlniece Elza Gruzīte, kuŗa Latvijā strādājusi kā dzintara slīpētāja, sniedza paskaidrojumus par dzintara apstrādāšanu. **J. E.**

KALAMAZŪ

● Sv. Jāņa ev.-lut. latviešu draudzes mācītājs prāv. Jānis Turks nesen atskatījās uz 65 nodzīvotiem mūža gadiem. Draudzes mājā jubilāru apsveica draudzes locekļi. Ar korāli Teici to Kungu, sumināju mu ievadīja draudzes palīgmācītājs V. Vārsbergs. Sekoja apsveikumi. Draudzes priekšnieks V. Grīnbergs pasniedza jubilāram no draudzes dāmu komitejas aploksni, bet komitejas priekšniece E. Jansone — rozes. Draudzes priekšnieka vietnieks A. Krūmiņš gavilniekus sveica no draudzes valdes, pasniedzot grāmatu. Vēl ar ziediem sveica dāmu komitejas informācijas sekcijas vadītāja E. Ūdre. No Kalamazū DV apvienības sveicināja tās priekšnieks A. Minka. Diriģents R. Zuka sveica jubilāru no kaimiņos dzīvojošiem draudzes locekļiem. No korporācijas Ventonia, kuŗas filistrs ir gavilnieks, sveicienus un aploksni nodeva F. Butners. Kalamazū korporācijas seniors P. Lielzuika apsveikumā pasniedza grāmatu.. Savos garīdznieka 40 darbības gados prāv. J. Turks piedalījies divu dievnamu celšanā un noorganizējis trīs jaunas draudzes, arī Kalamazū pēc ierašanās ASV 1949. g. 1. oktobrī.

E. B.

Augstākā dividende latviešu sabiedribai

GAĻEZERA DALIBNIEKU KOPSAPULCE

Pirmā maija sestdienā Gaŗezerā bija vērojama neparasta rosība. Tā īpašnieki-akcionāri pulcējās savā gada sapulcē, bet vidienes apgabala draudžu jaunieši — kristīgo jauniešu saietā. Kaut gan oficiālā vasaras sezonas atklāšana Gaŗezerā paredzēta 30. maijā, šīs sestdienas rosība liecināja, ko notiek savlaicīga gatavošanās nākošai sezonai un darbam.

Padomes sēdē pirms kopsapulces pārrunāja pašreizējos nometnes uzlabošanas un turpmākos darbus. Pēc šīs sēdes sekojošā kopsapulcē no 1401 pārdotām akcijām bija pārstāvētas 1326. Sapulci atklāja un vadīja padomes priekšsēdis V. Treimanis, protokolu rakstot padomes sekretāram māc. Ed. Putniņam. Par balsu skaitītājiem ievēlēja Pēteri Goltu, Olģertu Cakaru un Jāni Jurjānu.

Gaŗezera prezidents R. Jankavs apsveica sapulci DV vadības vārdā un pasniedza Gaŗezera padomes priekšsēdim V. Treimanim DV ASV zemes valdes naudas čeku par 2000 dol. Gaŗezera dalības zīmju iegādei, norādot, ka līdzekļi tiek doti jaunatnes audzināšanas darba veicināšanai. Padomes priekšsēdis lūdza nodot Gaŗezera padomes pateicību līdzekļu piešķirējiem. R. Jankavs sakukārt pateicās par DV apvienībai dāvināto ceļojošo balvu „Garezera Vairogs" izcīņai šaušanas sacensībās Gaŗezerā.

Savā pārskatā R. Jankavs ziņoja, ka pagājušais darbības gads bijis sekmīgs. Vienīgi nav īstenojušās cerības ieņemt budžetā ievestās summas, kādas bija paredzēts ieņemt par pārdotām akcijām, kaut gan Gaŗezera līdzdalībnieku skaits visumā pieaudzis.

Ja iepriekšējos Gaŗezera pastāvēšanas gados ziemas periodā tikpat kā nekas nav ticis darīts, tad to nevar teikt par pagājušo gadu, kad ziemā ir pārkārtotas un izbūvētas jaunās un vecās skolas telpas, ierīkojot apkuri, kanālizāciju un elektrību, piemērojot tās lietošanai arī ziemā. R. Jankavs pateicās visiem darba darītājiem un brīvprātīgajiem talciniekiem, sevišķu pateicību izsakot Edgaram Šneideram ar dzīvesbiedri, kuŗi bez atlīdzības veikuši izlozes darbu, tā sagādājot prāvus līdzekļus Gaŗezeram. Runātājs minēja arī Demoinas nelielo DV apvienību, kas pieņēmusi lēmumu turpmāk katru gadu iegādāties vienu Gaŗezera akciju. Kāds sapulces dalībnieks personīgi iemaksājis 100 dol. otras akcijas iegādei.

Padomes sekretārs Ed. Putniņš ziņaja, ka uz šāgada 1. janvāri bija 75 Gaŗezera dalībnieki ar 1401 akciju. Aizvadītā gadā noturētas 9 padomes sēdes un divas kopsapulces, no tām viena ārkārtas. Kasieris K. Bērzkalns sniedza ziņojumu par Gaŗezera financiālo stāvokli un līdzekļu apgrozību iepriekšējā gadā, kas noslēdzies ar 7350 dol. atlikumu, pateicoties izlozei, kas devusi 17.500 dol tīra atlikuma. Iepriekšējā gadā ieņemts, ieskaitot summas par pārdotām akcijām, 80.600 dol., izdots, ieskaitot izdevumus par jaunbūvēm, īpašuma uzlabojumiem un pārāda deldējumu, nedaudz vairāk par 100.000 dol.. Šāgada janvārī Gaŗezers tāpēc aizņēmies no Amerikas latviešu palīdzības fonda 15.000 dol.. Gaŗezera hipotēkārais parāds vēl ir 32.506,71 dol., kuŗu kārtojot paredzētos termiņos varētu nomaksāt 1974. gada decembrī. Vēl nav nomaksāts 5000 dol. lielais īstermiņa aizņēmums The Three Rivers bankai un 2000 dol. R. Jankava ģimenei. Visu parādu kopīgā summa ir 54.506,71 dol. Uz šāgada 1. maiju kasē bija 6400 dol., ieskaitot šai summā Hiršu ģimenes ziedotos 3000 dol. jaunu klavieru iegādei. Nenokārtoti rēķini uz 1. maiju bija 1772,79 dol.

Pilnsapulce apstiprināja padomes sastādīto budžeta projektu, kas ieņēmumos un izdevumos sabalansēts uz 90.300 dol. Pie budžeta A. Bērzkalns piezīmēja, ka visi izdevumu posteņi ir ļoti reāli. Lai darbības gadu pabeidzot nebūtu iztrūkuma, nepieciešama pastiprināta akciju iegāde un ziedojumi.

Gaŗezera administrātors māc. V. Vārsbergs savā ziņojumā norādīja, ka 15.000 dol. aizņēmums bijis nepieciešams divu iemeslu dēļ: no budžetā paredzētiem 21.000 dol. par pārdotām akcijām, ienācis tikai 6800 dol., bet pēc grāmatvedības datiem īpašuma uzlabojumos ieguldīti 25.222 dol. no kādas summas Ziemas centra iekārtošanai izlietoti 15.023 dol. V. Vārsbergs piebilda: ja visā pagājušā gadā par akcijām ieņemts tikai 6800 dol., tad šāgada pirmajos 4 mēnešos jau ieņemts 5000 dol., kas ļauj cerēt uz lielāku atsauksmi. Akciju kapitāla vairošana Gaŗezera apstākļos ir viena no svarīgākām nepieciešamībām, jo ar šiem līdzekļiem būtu iespējams deldēt izstāvošos parādus, kā arī turpināt īpašuma uzlabojumus un izdarīt jaunbūves. V. Vārsbergs uzsvēra, ka katras 100 dol. dalības zīmes faktiskā vērtība ir vismaz 200 dol. īpašuma vērtības, kuŗa ar katru nākošo gadu turpina pieaugt. Svarīgākā dividenda, ko Gaŗezers maksā visai latviešu sabiedrībai — ir jaunatnes audzināšana kristīgā un latviskā garā. Vai no mūsu tautas interešu viedokļa ir attaisnojams, ja draudzēm un organizācijām stāv uzkrāti brīvi līdzekļi amerikāņu bankās, kamēr Gaŗezers cīnās ar līdzekļu trūkumu, jautāja V. Vārsbergs.

Runājot par šās vasaras darbību, V. Vārsbergs ziņoja, ka līdz sapulces dienai vasaras vidusskolā pieteikušies 50 skolēni, bet bērnu nometnē 38 dalībnieki, pie tam pieteikšanās katru dienu turpinas. Vidusskolā jāpieteicas vēlākais līdz 15. maijam. Vasaras nometni šajā vasarā vadīs prof. Uldis Inveiss, nometni mazajiem — Velta Bērzkalna, bet mājmācības skolas nometni — Biruta Abula. Jauns pasākums šāgada vasarā būs sevišķs nometņošanas posms no 1.—15. augustā bērniem, kas latviski nerunā. Latviešu valodas mācīšanas programmu šim posmam gatavo skolotājs Ed. Avots.

Laikā no 20.—27. jūnijam paredzēta jaunatnes un pensionāru nometnes uzpošanas nedēļa, tādēļ Gaŗezera vadība lūdz visus, kas šajā darbā vēlētos piedalīties kā talcinieki, minētā laikā Gaŗezerā ierasties, līdzņemot arī darba rīkus. Uzturu talciniekiem gādās Gaŗezers.

Šāgada 30. janvārī Gaŗezera padomes priekšsēdim V. Treimanim apritēja 75 mūža gadi, kuŗus sapulces dalībnieki atzīmēja ar sumināju mu. Savā atbildes runā nesenais jubilārs aicināja visus uz saprašanos un sadarbību Gaŗezera darbā. Ar klusuma brīdi godināja divus Gaŗezera darbiniekus un labvēļus — traģiskā nāvē mirušo agrāko padomes locekli Valdi Intsonu, kas dzīvoja Detroitā un Gaŗezera bijušo talcinieku Robertu Kukaini, kas miris Cincinati, Ohaijo. Nelaika ģimene, izvadot aizgājēju, bija lūgusi draugus un paziņas ziedu vietā ziedot Gaŗezeram.

Šajā gadā padomē bija pārvēlami māc. Ed. Putniņš, Alberts Rieksts un Nikolajs Riekstiņš. Veselības un draudzes darba slodzes dēļ Ed. Putniņš atteicās kandidēt. Padome par kandidātiem nominēja A. Riekstu un N. Riekstiņu, bet sapulcē uzstādīja vēl Frici Rituma no Kalamazū un prof. Uldi Inveisu no Milvokiem. Par padomes locekļiem ievēlēja N. Riekstiņu, Fr. Ritumu un U. Inveisu. Revīzijas komisijā pilnvaru laiks izbeidzās Tālivaldim Bērkulim. Ar aklamāciju viņa vietā ievēlēja kandidātu Pēteri Ozoliņu no Kalamazū. Sapulce 1970. gada padomes darbību pieņēma, izsakot pateicību.

Sekojošajā padomes konstruēšanās sēdē amatus sadalīja šādi: padomes priekšsēdis līdzšinējais Verners Treimanis, prezidents Rudolfs Jankavs, viceprezidents Nikolajs Riekstiņš, sekretārs Adolfs Artmanis, kasieris Ansis Bērzkalns. Ģimenes apstākļu un darba slodzes dēļ no darbošanās padomē atteicās Eriks Ieviņš. Viņa vietā, līdz nākošām vēlēšanām padome aicināja Albertu Riekstu. Padomē vēl darbosies Vilis Vārsbergs, Fr. Ritums un Uldis Inveiss. Revīzijas komisijā — Anna Zepe, Valdis Daiga un Pēteris Ozoliņš. Nolēma rīkot mantu izlozi līdzīgi iepriekšējiem gadiem un lūgt Ed. Šneideru uzņemties izlozes vadību. Piekrita Amerikas latviešu skolotāju b-bas ierosinājumam šāgada 1. augustā rīkot daiļrunu sacensību jauniešiem. Pārrunāja A. Grīna ierosinājumu iekārtot Gaŗezerā etnografisko priekšmetu krātuvi. Ar līdzīgu ierosinājumu savā laikā nāca bij. nometnes administrātors V. Klētnieks. Vasaras skolu fonda kaseris A. Rieksts apsolija līdzekļus vajadzīgo vitrīnu iekārtošanai. Padome šo ierosinājumu apsveica un aicina attiecīgus speciālistus nākt talkā ierosinājuma īstenošanai.

Nākošo padomes sēdi nolēma sasaukt 29. maijā plkst. 1 pēcpusdienā Gaŗezerā. **E. B.**

Pa kreisi: Kurzemes cietokšņa atceres aktā 1. maijā DV mītnē Klīvlendā, pirmā rindā: māc. K. Briedis un DV Klīvlendas apvienības priekšnieks A. Vādzemnieks. Turpat notika gleznotāja V. Teteŗa (no Toronto) darbu izstāde. Pie sienas redzamas viņa gleznas. Pa labi: Klīvlendas apvienotās draudzes svētdienas skolas tautisko rotu skate draudzes telpās. Attēlā Elza Gruze stāsta par dzintara atradnēm Latvijā un tā apstrādāšanas veidiem.

Foto: P. Blūms

SIKĀS ZIŅAS

● Singapūrā arestēts Dienvidaustrumāzijas ķīniešu laikraksta Nanjang galvenais vadītājs Limausengs, galvenais redaktors Samsudins Tungtaočangs un vecākais ievadnieks Lisinko, kas ar saviem politiskajiem rakstiem kaitējuši Singapūras valdībai un bijuši labvēlīgi komūnistiskai Ķīnai. Laikrakstu iespieda 150.000 eksemplāros un to izplatīja Singapūrā un kaimiņvalstī Malēzijā.

● Ķīna piedāvājusi Pakistanai cīņā pret Austrumpakistanas nemierniekiem, kas prasīja provincei neatkarību, 210 milj. dolaru palīdzībai. Ķīniešu palīdzība domāta, lai salauztu mēnešiem ilgo civilo karu.

Arnolds Rasa

Kā es sāku rakstit avizēm

Fragments no topošās atmiņu grāmatas, nolasīts literārā pēcpusdienā Toronto

Ir pagājuši 45 gadi kopš tā brīža, un lai atbildētu uz šo jautājumu, ir jāpakavējas atmiņās. Bet ar atmiņām ir tāpat kā ar sakaltušiem ziediem: līdz ko tos aizkar, tie sāk smaržot.

Toreiz biju jauns students (18 ar pus gadu vecs jauneklis), un, kā man liekas, visiem studentiem arvien kurpe spiež tanī pašā vietā: viņiem trūkst naudas. Šī iemesla dēļ sāku rakstīt avīzēm, un šī paša iemesla dēļ īrējām mēbelētu istabu vairāki jaunieši kopā.

Esmu arvien dzīvojis Rīgas centrā, tuvāk augstskolai, lai nebūtu jālieto satiksmes līdzekļi. Toreiz mēs, trīs jaunieši, sadabūjām mēbelētu istabu Elizabetes ielā 77, tieši pretim Vērmanes dārzam. Ritos man atlika tikai izskriet cauri dārzam, tuvāk vairs nevarēju vēlēties. Istaba bija mēbelēta un bija centrālā apkure. Bet par visu labklājību mēs arī kārtīgi maksājām: katram mums iznāca vairāk nekā 20 latu mēnesī. Katru rītu kafija bija noteiktā laikā istabā uz galda. Bet tā kā mums dažreiz nebija ko ēst (kad nebija atsūtīta pārtika no laukiem), tad arī kafiju atstājām neaizkartu.

„Ja jūs nedzerat rītos kafiju, tad es nevārīšu," dzīvokļa saimniece mums piedraudēja. Viņa atgādināja kuplu lauku saimnieci, un šajā mājā saimniecei nevarēja daudz pretim runāt, viņa bija noteicēja par visu. Tāpēc mēs neko neteicām, bet katru rītu, kad nedzērām, trīs tases kafijas nolējām no kannas vannas istabā. Saimniece bija apmierināta, un mūsu āda veselt.

Jāsaka, ka zēniem bieži vien parādās zēnu niķi arī tad, kad zēnu gadi garām. Mēs ar Augustu abi bijām tie vecākie; viņš par mani bija kādu gadu vecāks un gatavojās otrreiz uz augstskolas iestāju pārbaudījumiem, jo rudenī tajos bija izkritis, bet Viktors, viņa brālis, kas apmeklēja valsts technikumu, vēl bija, kā saka, tīrais kucēns. Viņš arvien izdarīja kādu palaidnību. Tā, mēs savā istabā kumodes atvilktnēs glabājām uzturu, jo bijām par slinkiem, lai katru reizi ietu uz pieliekamo, kas atradās virtuvē, lielā dzīvokļa garā gaiteņa otrā galā. Atvilktnēs ar laiku sakrājās neapēstās maizes donas, kas bija sacietējušas kā akmens. Tās jau sen vajadzēja izmest laukā, bet tad bija jāiet pa kāpnēm četrus stāvus lejā pagalmā, kur atradās atkritumu tvertne.

Bet kādā dienā, pareizāk sakot, naktī, Viktors atrisināja šo lietu vienkāršāk. Kad mēs jau bijām salīduši gultās un laidāmies miegā, — varēja būt ap vieniem vai pusdiviem naktī, — viņš piepeši izlēca no gultas, tumsā piegāja pie loga un, to atvēris, sāka milzīgā ātrumā sviest laukā sakaltušās maizes donas. Viņš bija veikls sviedējs, un tās visas krita tālu prom uz sētas mājas skārda jumta, kas atradās daudz zemāk nekā mūsu dzīvokļa logs. Troksnis bija milzīgs: cietās donas kā akmens krusa nobira uz skārda, kas nodārdēja vien. Nakts tumsā tas izklausījās baigi. Dažās sekundēs viss bija padarīts, un logs atkal ciet.

Nezinu, ko domāja apkārtējo namu iemītnieki, kas jau gulēja saldā miegā, bet otrā rītā mēs skatījāmies, kas bija noticis. Maizes donas bija izmētātas pa visu lēzeno jumtu. Pēc dažām dienām uznāca lietus, maize izmirka, un pēc pāris dienām baloži un zvirbuļi bija visu apēduši.

Dzīvoklī no svara bija klusums; mēs visi ļoti daudz lasījām grāmatas, vienīgais troksnis bija lapu šķirstīšana. Kad pa dienu es viens pats biju mājās, gatavojos pārbaudījumiem, bet reizēm man uznāca neapturama inspirācija. Tad tvēru zīmuli un papīru un sāku rakstīt. Tie bija sacerējumi akadēmiskajam laikrakstam „Students" vai kādam dienas laikrakstam. Studentu avīzei tie bija vai nu ievadraksti, vai kāds filozofisks apcerējums, jar ko nevlens nemaksāja. Rakstīju tīrā prieka pēc. Bet no dienas avīzēm (Brīvās Zemes un Latvijas Sarga) es dabūju vienu santīmu par rindu. Lieta bija tāda: rakstus es nodevu kollēgam Kārlim Upeslejam, ar kuru kopā studēju, viņam bija laba pazīšanās redakcijās. Viņš saņēma honorāru no „Brīvās Zemes" redakcijas un atmaksāja man. Bet uz „Latvijas Sargu" es gāju pats pēc naudas. Toreiz „L. S." redakcija atradās blakus Universitātei, klusā ielā, un man bija pa ceļam. Taču ar visu to, grūti bija dabūt tos dažus latus, kas man pienācās. Kad aizgāju, kasiere-jaunkundze atrāva atvilktni, paskatījās kasē un noteica:

„Atnāciet vēlāk! Nauda nav ienākusi."

Kad es tā vairākkārt biju nostaigājis, kasiere beidzot apžēlojās par nabaga studentu: viņa atvēra savu rokas somiņu, izņēma dažus latus un pasniedza man. Papīra nauda smaržoja vien pēc pūdera un es laimīgs steidzos ārā.

„Studentam" es rakstiju garus rakstus, kā teicu, tīrā prieka pēc vien, jo bija kaut kur jāizlādē uzkrājušās domas un idejas, kas nāca virsū kā lavīnas.

Sai rakstīšanai avīzēs ir sava priekšvēsture.

Tajā laikā, kad sāku studēt un dažus gadus pirms tam vidusskolā, es „taisīju" dzejoļus. Bija sakrājušās kaudzēm vārsmu, kuras nevienam nerādīju. Kādā dienā (1926. g. februārī) biju aizgājis ciemā pie kollēgas K. Upeslejas, kas patlaban ļoti nevaļīgs sēdēja pie rakstāmgalda un cītīgi rakstīja. Lai es drusku pagaidot, jo viņam esot jāpabeidz ievadraksts „Studentam". Bet lai es nesēžot dīkā un uzrakstot pats arī kādu rakstu. (K. Upesleja bija „Studenta" atbildīgais redaktors un izdeva šo avīzi kopā ar kādu citu kollēgu. (Vēlāk viņi šo avīzi atdeva studentu vienotņu „Vienkopai".)

„Ja tev vajadzīgs kāds dzejolis, vari to tūlīt dabūt. Man ir kabatā." es atbildēju un vilku ārā savus dzejojus.

„Dzejoļu man ir kaudzēm," viņš atvēra rakstāmgalda atvilktni, kas bija piedzīta pilna dzejoļu manuskriptiem.

„Kur lai tos lieku? Raksti prozu. Dzejnieku mums ir tikpat kā skaliņu plēsēju, bet labu prozas rakstnieku mums trūkst. Tāpēc es saku: raksti prozā."

Es kautrīgi pasmaidīju un paglabāju savus atraidītos dzejoļus atkal kabatā.

„Sēdies tūlīt pie galda un uztaisi kādu rakstu avīzei, kamēr es pabeidzu savējo." K. Upesleja jokodamies teica.

„Par kādu tematu?"

„Te ir saraksts! Izvēlies pats," viņš pasniedza man papīra lapu, kur bija minēti kādi 40 vai 50 dažādi temati. Dažiem bija ar zīmuli pievilkti kāši, — tas nozīmēja, ka tie bija jau izmantoti.

Es izvēlējos trešo vai ceturto tematu saraksta sākumā: Kāpēc studenti maz piedalās presē? Dabūju žūksni balta papīra lapu un spalvas kātu. Pēc 20 minūtēm K. Upesleja piecēlās, nolika savu rakstuli un Isi noprasīja:

„Nu, vai tavs raksts ir gatavs?"

„Kaut kas uzrakstīts ir." es pagrūdu manuskriptu tuvāk.

Kārlis Upesleja ātri pārlasīja rakstu, lasīdams skaļā balsī.

„Lieliski! Es nemaz nezināju, ka tu esi rakstnieks," viņš vēl runādams ātri sabāza visus papīrus portfelī un aiziedams sacīja: „Tagad man nav vairāk vaļas. Es eju uz spiestuvi. Pienāc kādā citā reizē. Tad aprunāsimies."

Pēc pāris dienām, kad iznāca laikraksta „Studenta" jaunākais numurs, man par lielu pārsteigumu tur bija iespiests mans pirmais brīvējums — Kāpēc studenti maz piedalās presē, bet zem tā bija pilns mans vārds un uzvārds. Par to es biju uztraucies un sašutis

DV Toronto nodaļas Maija ballē par „Maija karalieni" ievēlēja Olgu Lapkovsku (vidū), bet par „galma dāmām" Irēnu Milosordovu un Ilzi Malceniecei (pa kreisi). Foto: J. Ligers

vainas!"

„Bet vai ar to pietiek?" es neticīgi vaicāju, taču uztvēris H. Zariņa skatu, apklusu. Es saprotu, ka biju izteicis kaut ko nepareizu — apšaubījis Druvas autoritāti, kas, kā vēlāk (kad pats strādāju „Brīvās Zemes" redakcijā) redzēju, aptvēra visas avīzes mērogā, arī literātūru, kur Druvam bija savs spriedums un pie tam pamatots. (Piemēram, avīzes romāna izraudzīšanā viņš pats dzīvi interesējās un arī noteica ko un kā iespiest.)

Protams, mans pirmais gara bērns vecā gada pēdējā dienā ieraudzīja dienas gaismu, un pie tam ar paša atbildīgā redaktora svētību.

Okupētajā dzimtenē

Padomju jaunatnes 7. aprīļa numurā V. Lāča Liepājas paidagoģiskais institūts izsludināja pieteikšanās datumus studēšanai neklātienes nodaļā. Šādas neklātienes nodaļas, kur mācās strādājot, atrodas pie visām Latvijas universitātēm un arī politechniskā institūtā. Liepājas paidagoģiskā institūta neklātienes nodaļā var iestāties: Pamatskolas skolotāju sagatavošanas fakultātē, latviešu valodas un literātūras fakultātē un defektoloģijas nodaļā. Iestāju pārbaudījumu latviešu vai krievu valodā un literātūrā, matēmatikā un padomju imperijas vēsturē. Iesniegumam jāpievieno bez vidējās izglītības dokumenta arī raksturojums, kas izdots iestājai augstskolā un izrakstīts no darba grāmatiņas.

Šis institūta paziņojums melns uz balta apgāž visu propagandu, par vieglo augstākās izglītības iegūšanu padomju imperijā. Lielumlielā daļa okupētās Latvijas jauniešu drīkst mācīties tikai vakaros, kad garas stundas nostrādātas rūpnīcās, iestādēs vai lauku mužās.

⓫

Ka 470 Mazsalacas jauniešiem vidusskolā iespēja mācīties tikai vakaros, par to Padomju jaunatnes 8. aprīļa numurā ziņo K. Vēbers. 470 jaunieši mācās Mazsalacas vidusskolas neklātienes nodaļā un tās konsultācijas punktos. Daudzi jaunieši strādā papīgu piederumu rūpnīcā, kolchozā Mazsalaca, ražošanas apvienībā Latvijas lini filiālē. Pēdējā laikā vairākos konsultācijas punktos ieviesta seriju veida apmācība. Reizi divos mēnešos neklātnieki skolu apmeklē četrus vakarus pēc kārtas, šajā laikā uzņēmumi viņiem piešķir brīvdienas.

Pēc šī K. Vēbera raksta iznāk, ka šiem 470 jauniešiem arī vakari nav brīvi un mācības viņi var atteikt tikai tad, ja uzņēmumu vai kolchozu vadība viszēlīgi piešķīrusi brīvus vakarus.

⓬

Visas padomju imperijas augstākā padome atkal „pagodinājusi" 17 okupētās Latvijas iedzīvotājus, starp tiem 14 latviešus, piešķirot „sociālistiskā darba varoņa" nosaukumu. Apbalvotie ir kolchoza vai valsts muižu strādnieki: Velta Galviņa, Aina Dreimane, Marija Zīve, Romualds Kavinskis, Edgars Ķeinis, Augusts Pommers, Irma Prieaua, Virginija Putāne, Jēkabs Roze, Valija Sināte. Rūpnīcu strādnieki: Imants Cinis, Velta Ostrovska un Alberts Ikaunieks.

⓭

Literātūras žurnāls Literātūra un māksla 3. aprīļa numurā sācis aptauju par rakstnieku sesto kongresu, un par Literātūrā un mākslā, tāpat Karogā ievietotajiem darbiem. Tajā pašā numurā atbildējuši dzejnieks Imants Auziņš, kritiķis Pēteris Zeile un kritiķe Ingrida Sokolovska. Vienīgi Imants Auziņš uzdrīkstējies izteikties brīvāk un atzīst: „Abos izdevumos maz materiālu par visur citur okupētajā Latvijā, ir emigrācijas literāro dzīvi: būtu krievi. No viņu izteicieniem padomju Jaunatnes līdzstrādniekam J. Baumanim izriet, ka okupētās Latvijas jūras flote jau vairākus gadus apkalpo 5 dažādas kuģniecības līnijas, ar galveno posmu Rīga — Rostoka, Austrumvācijā. Anglijā esot pat speciāla sabiedrība — United Baltic Corporation. Šīs līnijas bazei ostas bijušas Rīga un Liverpūle, bet kopš 1971. gada sākuma Latvijas kuģi noenkurojoties arī Anglijas ostās. Ventspils ostā pašreiz būvējot naftas bāzes trešā kārtā. Pēc tās pabeigšanas Ventspils būšot viena no vislielākajām šāda veida ostām Eiropā. Ventspils ostā izbūvēšot arī kālija sāls iekraušanas un izkraušanas mechanizētā kompleksa otro kārtu, jaunu noliktavu un vagonu izkraušanas platformu. Tāpat izbūvēšot īpašas iekārtas augļu pārkraušanai no kuģiem un noliktavu šādas kravas uzglabāšanai.

Nākamajos 5 gados paplašināšot arī Rīgas ostu. Dažādas izbūves plānotas Kundziņsalā, ar divām kuģu piestātnēm. Taču pagaidām tie ir tikai solījumi un nākotnes plāni. Tajos ietilpst arī jaunas jūrskolas celšana Vecmīlgrāvī.

Riteņbraucēju sacīkstēs Alžīrijā kurā piedalījās 104 braucēji no 13 valstīm, pirmo vietu ieguva Pad. savienības komanda. Tajā bija iedalīts arī latviešu riteņbraucējs R. Kalnenieks no Rīgas. Tā atkal latvietis bija spiests palīdzēt izcīnīt uzvaru krieviem.

⓯

Okupētās Latvijas jūras kuģniecības priekšnieks Juris Avots Padomju Jaunatnes 2. marta izdevumā izteicies, ka okupētās Latvijas kuģi dodas uz 36 valstu 129 ostām. No viņa paskaidrojumiem secināms, ka Ventspils kļuvusi par Maskavas okupantu lielostu izejai uz rietumiem. Īstenībā J. Avots savā amatā ir tikai izkārtne. Kaut gan viņš oficiāli skaitās priekšnieks, nodaļu vadītāji un galvenie darbinieki, kā tas ir visur citur okupētajā Latvijā, ir emigrācijas literāro dzīvi: būtu krievi. No viņu izteicieniem Padomju Jaunatnes līdzstrādniekam J. Baumanim izriet, ka okupētās Latvijas jūras flote jau vairākus gadus apkalpo 5 dažādas kuģniecības līnijas, ar galveno posmu Rīga — Rostoka, Austrumvācijā. Anglijā esot pat speciāla sabiedrība — United Baltic Corporation. Šīs līnijas bazei ostas bijušas Rīga un Liverpūle, bet kopš 1971. gada sākuma Latvijas kuģi noenkurojoties arī Anglijas ostās. Ventspils ostā pašreiz būvējot naftas bāzes trešā kārtā. Pēc tās pabeigšanas Ventspils būšot viena no vislielākajām šāda veida ostām Eiropā. Ventspils ostā izbūvēšot arī kālija sāls iekraušanas un izkraušanas mechanizētā kompleksa otro kārtu, jaunu noliktavu un vagonu izkraušanas platformu. Tāpat izbūvēšot īpašas iekārtas augļu pārkraušanai no kuģiem un noliktavu šādas kravas uzglabāšanai.

Nākamajos 5 gados paplašināšot arī Rīgas ostu. Dažādas izbūves plānotas Kundziņsalā, ar divām kuģu piestātnēm. Taču pagaidām tie ir tikai solījumi un nākotnes plāni. Tajos ietilpst arī jaunas jūrskolas celšana Vecmīlgrāvī.

Tās balsis, tās balsis...

LATVIEŠU „GARU SAUCĒJA" GRĀMATA UN SKAŅU PLTE

„Eiropas zinātnieks Dr. Konstantīns Raudive sakās esam uztvēris un skaņu lentēs reģistrējis tūkstošiem mirušo personu balsis no viņpasaules, tajā skaitā arī Vinstona Čērčila, Džona F. Kenedija, Staļina un Hitlera balsis," vēsta plašais angļu svētdienas laikraksts The Sunday Express, pieteicot Dr. K. R. atklājumu publikāciju angļu valodā iespiestā grāmatā „Breakthrough" kā arī ziņojot par iespēju iegādāties skaņu plates ar dažu noklausīto balsu ieskaņojumiem. Grāmatas cenu izdevniecība noteikusi uz 3.50 angļu mārc., bet plates cena ir 99 pensi. Šīs fainomenālais Dr. K. Raudives atklājums jau kopš mēneša aplidojis presi.

Angļu laikraksts sniedz dažus izvilkumus no publicējamās grāmatas, pieminot, ka Dr. R., kopā ar dažiem līdzziedriem, reģistrējuši kopskaitā 72.000 mistiskas balsis, no kurām viņiem izdevies identificēt 25.000. Dažkārt šīs balsis izrunājušas tikai dažus vārdus vai nu latviešu valodā (tā ir Dr. K. R. mātes valoda, piezīmē laikraksts), vai arī vācu, zviedru, krievu, itaļu, franču un angļu valodā. Raksts pabeidzas ar piezīmi, ka angļu zinātnieki pagaidām šos atklājumus uzņem visai skeptiski. Kembridžas Trinity kolledžas mācības spēks D. Ellis, kuram uzdots šīs fainomenālās balsis pētīt, laikraksta līdzstrādniekam piebildis: „Man bijusi izdevība šajās balsis noklausīties un es varu apstiprināt, ka tās tiešām ir balsis, nevis vienkārši pārprasti vai nepareizi iztulkoti trokšņi. Bet tas nebūt nenozīmē, ka tās ir garu balsis. Jāievēro, ka pastāv iespēja uztvert dažus radio signālus, kas cilvēka

(Beigas 7. lpp.)

SARĪKOJUMU KALENDĀRS

TORONTO

15. maijā — ALT Vašingtonas ansambļa viesizrāde, Anšlava Eglīša „Bezkaunīgie vecī" Bickford Park vidusskolā, 777 Bloor St. W. Divas izrādes — pl. 2.30 un pl. 7.00 vakarā.

16. maijā — plkst. 3 pēcpusdienā Latviešu namā KLKA kultūras nozares priekšlasījums „Zinātne un ticība". Runās Dr. B. Kokins. Pēc priekšlasījuma pārrunas, jautājumi un atbildes.

28. maijā — plkst. 7.30 Latviešu namā TLTA sestdienas ģimnazijas 15. izlaiduma akts.

5. un 6. jūnijā — Sidrabenē jaunatnes un sporta svētki.

vismazākā šūniņa, kas zināmu

KIČENERA

22. maijā — pl. 7 vakarā Ungāru kluba telpās vīru kora „Viesturs" koncerts un tradicionālā Ceriņu balle ar skaistuma kara-

LŪDZU, KLAUSIETIES

raidījumu 15. GADA GĀJUMĀ Toronto Latviešu misijas radio

BRĪDIS AR DIEVU katru svētdienu, no pl. 9 — 930

Niagaras WHLD raidītājs (viļņis 1270)

Informācija: tālr. Toronto 261-4218.

KANADAS BAZNICAS

TORONTO

Archibīskaps A. Lūsis, 5 Valleymede Rd., Toronto 3, Ont., tālr. 767-2310. Sv. Jāņa draudze, telefons 921-3327, 200 Balmoral Aveune.

Sv. Jāņa draudzes dievkalpojumi notiek rēgulāri katru svētdienu plkst. 11 dienā draudzes baznīcā, bet svētdienas skolas mācības sākas plkst. 10.30 ar svētbrīdi.

16. maijā jaunatnes iesvētes dievkalpojums plkst. 11 dienā.

Mācītājs A. Cops, 38 Balaby Cr., Don Mills. Tālrunis 449-4087.

Sv. Andreja draudze, tel. 924-1563, Carlton St. un Jarvis St. krustojumā, Toronto 9.

16. maijā dievkalpojums Andreja baznīcā nebūs.

23. maijā plkst. 11 jauniešu iesvētes dievkalpojums.

30. maijā pl. 3 Vasarsvētku dievkalpojums.

Māc. A. Briedis, 44 Marilyn Cr., Toronto 16, tel. 757-2739.

Toronto Austrumu ev.-lut. latviešu draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Barnaba baznīcā, 361 Danforth Avenue.

16. maijā plkst. 2 pēcp. dievkalpojums ar sekojošu iesvētīšanas mācību stundu.

30. maijā plkst. 11 Vasarsvētku dievkalpojums Tālavā.

HAMILTONA

Hamiltonas latviešu ev.-lut. Kristus draudze 18 Victoria Ave., S.

16. maijā plkst. 4 pēcp. garīgs koncerts: Piedalās: draudzes koris, dir. A. Kārkliņas vadībā, jaunatnes pulciņa kvintets Rota, draudzes jaunatnes ansamblis Dzintars un solisti Dace Kārkliņa (soprāns), Juris Ķeniņš (čello) un Māra Ezerkalna (ērģeles). Pēc dievkalpojuma draudzes vakars ar kvinteta Rota un ansambļa Dzintars piedalīšanos. „Grozīni" ņemami līdz.

MONTREALA

Māc. A. Voitkus, 3438 Rosedale Avenue, Montreal 28 P. Q. Telefons HU 9-3224.

Montrealas latviešu ev.-lut. Trisvienības draudze Sv. Jāņa baznīcā, 4345 Marcil Avenue.

OTAVA

Māc. Edg. Lange, 864 Pleasant Pk. Rd.; tel. 733-3906, Otavas latv. ev.-lut.Miera draudze Sv. Pētera lut. baznīcā, 400 Sparks ielā.

16. maijā Debesbraukšanas dievkalpojums baznīcā plkst. 2 pēcp.

23. maijā dievkalpojums Otavā nenotiks.

30. maijā Vasarsvētku dievkalpojums baznīcā plkst. 2 pēcp. Ziedojums draudzei.

Jaunatnes iesvētīšana paredzēta 27. jūnijā plkst. 2 pēcp. Sv. Pētera baznīcā.

Līgo vakars „Spridīšos" 19. jūnijā.

PĀRDODAMAS

1. „TWILITE" 23 istabu motelis un restorāns pie 2. un 5. ceļa krustojuma Parīzē, Ont. Apm. 2 akri zemes. Cena $115.000.00. Iemaksa: $40.000.00.
2. „HARDWARE" veikals 90 John St. South, Hamiltonas centrā. $3.500 iekārta un preces. Rente $40.00 mēnesī. Veikala lielums 1200 kv. pēdas.
3. 55 George St. 8 istabu MĀJA Hamiltonas centrā, starp Main un King ielām, augsto dzīvokļu māju rajonā. Ienākums no 6 rentētām istabām $221 mēnesī. Cena $24.900.

Īpašumi apskatāmi, iepriekš zvanot

C. GORDON TODD Ltd. Showroom of Homes
418 Main St. E. Hamilton, Ont. Tel. JA-8-6336
latviešu pārstāvim-aģentam **R. Kreišmanim** vai arī viņa mājās
148 Duke St. Hamilton. Tel. JA-7-5679.

Zvaniet, ja vēlaties savu īpašumu ātri un izdevīgi pārdot.

VENUS SKAŅU PLATES
MŪZIKA KATRAI GAUMEI
Apgāda vadība: Jānis Ozoliņš
VENUS STUDIOS
5216 Wilson Blvd., Arlington,
Virginia, U.S.A. 22205

1001S— Sapņo par mīlu
Populārās dejas: Tenors A. Vēciņš
Tautu dejas: Kokļu ansamblis
1002S— Viltīgās acis
Populārās dejas: Vokālists V. Širkenhēfers
Tautu dejas: Kokļu ansamblis
1003S— Tu sapnis esi
Nik. Kreišmaņa un skatuves mūzika
Tenors A. Vēciņš, klavieres, flamenko gitāre
1004M—Dzejas un prozas balsis
Daiļliterātūra un mūzikas pavadījums
9 autori lasa. Arfa: M. Grasmane
1005S— Brālīts māsu dancināja
Kokļu ansamblis: pāru dejas
Dzied Jūnīte un Rutiņa
1006S— Mans mīļais draudziņ
Tautas dziesmas un ziņģes
Dueti un solo: Jūnīte un Rutiņa
1007S— Atmiņu mirdzums
Populārās vecās dejas: J. Sulaiņa
Grand Rapidu jauniešu orķestris
1008S— Kā vēr aizmirst
Nopietna un viegla mūzika
Trīs jauniešu ansambļi koncertā

V. Rudzīša, 16 Queen St., N., Hamilton, Ont. Tel. JA9-7939, DV grāmatnīcā, 491 College St., Toronto, 174, Ont., Canada. Ģen. B. Kronvalde Montreālā.

PLATES PASŪTINIET LIELĀKĀS GRĀMATNĪCĀS VAI TIEŠI NO VENUS STUDIOS

Piedāvā dāvanām un pašu vajadzībām:

Daugavas Vanagu Grāmatnica

Latviešu namā 491 College St., Toronto 174, tālrunis 921-7121

Darbdienās no plkst. 12—8 vak., sestdienās no 9—1 dienā

- GRĀMATAS, visjaunākos izdevumus ieskaitot
- KERAMIKU
- KOKA IZSTRĀDĀJUMUS — pūra lādes, šķīvjus, svečturus, standartiņus
- AUDUMUS — sedziņas, spilvenus, grāmatu zīmes
- ĀDAS IZSTRĀDĀJUMUS — atslēgu maciņus, naudas makus, albumus, viesu grāmatas, adrešu grāmatas, grāmatu zīmes
- LATVIEŠU SKAŅU PLATES
- APSVEIKUMU KARTĪTES

Apskatiet — varbūt kas noder!

BB apdrošināšana plus
VALD. BEBRIS
1658 VICTORIA PARK AVE. SCARB
TEL. 759-6296

L. LUNSKY
OPTIKIS
Atvērts no pl. 9.30 — 6 vak.
Ar iepriekšēju pieteikšanos
470 College St., Toronto.

VAJADZĪGI PĀRDEVĒJI
dāmas vai kungi pilnam vai arī daļējam darba laikam.
Laba izpelņa.
Zvanīt RUDI AUSKAS
Toronto 536-1131,
vai personīgi —
1560 Dundas St. W.

LATVIEŠU NAMS
491 College St., Toronto 174
izīrē telpas
sarīkojumiem ■ viesībām
● klāj viesību galdus ●
Tel. 922-2931

TRANSPORTA UZŅĒMUMS

BALTIC MOVERS
tālr. 534-1403, Toronto

IGAUNU OPTIĶIS
J. RATAS
109 Danforth Ave. HO 5-6351
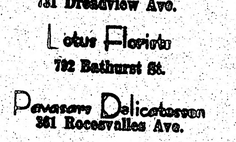
ACU PARBAUDE. ACĪNU PAGATAVOŠANA PĒC ĀRSTU RECEPTES. ZEISS STIKLI.
Speciālo ntiaide sūtījumiem un dzimtenei.

NOTĀRS
OSKARS PERRO
pieņem klientus katrā laikā iepriekš pieteicoties pa tālr. LE 5-5555, Toronto

Baltic PLASTERING
Izdaru visus nepieciešamos māju remontus iekšpusē un ārpusē. Garantēts darbs. Mērenas cenas. Metro licence E 761. Zvanīt katrā laikā Toronto
769-8280

Lielākais un labākais veikals Kanadā speciāli
EIROPIEŠU DELIKATESEM
vislabākā kvalitāte, plaša izvēle un mērenas cenas
tip-top MEATS
delicatessen
1727 BLOOR ST. WEST
(pretim Keele pazemja stacijai)
YORKDALE SHOPPING CENTRE
FAIRVIEW MALL
(Sheppard Avenue — Don Valley Parkway)

LAIKRAKSTA
LATVIJA
AMERIKA
ATSEVIŠĶI NUMURI
PĒRKAMI TORONTO

Broadview Delicatessen
165 Danforth Ave.
Beliant Newspapers
272 Spadina Ave.
Erto Meat Products
691 Rit. Pieaugsmi Rd.
Lidums Meat
363 Roncesvalles Ave.
Parkway Delicatessen
731 Dreadview Ave.
Lotus Florists
792 Bathurst St.
Pavasars Delicatessen
361 Roncesvalles Ave.
Venus Florists
291 Roncesvalles Ave.
West Art — Gift Shop
2283 Bloor St. W.
(Pārnesums no 6. lpp.)
O. Andersons
39 Hazbet St.
Northland Grocery
839 Rustam St. E.

KAKTIŅŠ

Veicam visādus transportus ar moderniem mašīnām (mēbeļu, būvmateriālu u. c.). Lūdzam zvanīt katrā laikā.
LE 5-6619. 941 Dovercourt Rd.,

1971. GADĀ SAŅEMTĀS GRĀMATAS

Z. Lagerlefa — Gesta Berlings, romāns	$ 6.50
A. Niedra — Ādams un Ieva, rom.	$ 4.80
L. Slēzaks — Mani kopotie raksti	$ 5.50
Radio Erivaņa atbild	$ 3.80
V. Veldre — Dižmuiža, rom.	$ 5.00
U. Ģērmanis — Tā lieta pati nekritīs	$ 4.20
E. Andersons — Senie kurzemnieki Amerikā un Tobago kolonizācija	$12.00
A. Rasa — Vēl mēs esam svešumā, rom.	$ 5.50
A. Žīgurs — Latviešu gaisa spēku izpalīgs	$ 4.50
E. Arnis — Latvju tautas politiskā atmoda	$ 4.50
V. Richters — Klabata, romāns	$ 5.50
L. Slaucitājs — Zinātnes darbā — draugos ar mākslu	$ 6.80
Prof. Dr. Med. Jēkabs Alksnis, dzīves stāsts	$10.00
A. Daugule — Tantals, rom.	$ 4.80

Apgāda DAUGAVAS VANAGS izdevumi

T. Dangavs — Strandējušo sala, stāsti	$ 5.90
P. Aigars — Atkusnis sākās oktobrī, rom.	$ 3.90
" Nemirstīgais nemiers, rom.	$ 5.50
A. Rubulis — Latvian Literature, st.	$ 7.00
T. Krūka — Silaines mežs runā, stāsti bērniem	$ 2.80
" —Tu debesis turi savās rokās	$ 3.50
" —Uniforma, stāsti	$ 5.50
A. Gailīte — Ritausmā	$ 4.00
P. Jurevičs — Dzīve un liktenis, esejas	$ 4.20
A. Tomsens — Cilvēcības vārdā, pieredze Vorkutā	$ 8.50
E. Andersone — Rūķis labdaris, pasakas	$ 1.80
" —Sargeņģelis, pasakas	$ 1.80

DV GRĀMATNĪCA
491 College Street, Toronto 174, Ontario
Pasūtinot pa pastu, lūdzu pieskaitīt 50 c pasta piemaksai.

Kanadas DAUGAVAS VANAGU namos
125 Broadview Ave., Toronto 156,
PIEDĀVĀ ZĀLI PIRMĀ STĀVĀ (ar gaisa dzesināšanu)
DAŽĀDIEM SARĪKOJUMIEM. PIEPRASIET TELEFONISKI—
465-5225
DAUGAVAS VANAGU KLUBS
OTRĀ STĀVĀ
ATVĒRTS BIEDRIEM UN VIESIEM NO PIRMDIENAS LĪDZ PIEKTDIENAI PLKST. 4 p.p. — 1 NO RĪTA, SESTDIENĀS NO PLKST. 12 DIENĀ — 1 NO RĪTA.
Dažādi dāvinājumi un ēdieni par mērenām cenām
Uz redzēšanos!

Jauns drauds mieram

Sacelšanās Austrumpakistanā var radīt jaunu sasprindzinājumu pasaulei. Nav vēl bijusi neviena valsts ar tādu ģeogrāfisku stāvokli, kāds ir Pakistanā. Tā sastāv no divām daļām, kuras atdala vienu no otras milzīgā Indijas territorija. Austrumpakistanē, kuŗas territorija ir gandrīz sešas reizes mazāka, ir 82 milj. iedzīvotāju, bet Rietumpakistanā — tikai 55 milj.

Pakistanā ir divas oficiālas valodas — urdu un bengāļu, bez tam ir vēl izloksnes — pundžabu, puštu, sindu un baluču. No Anglijas valdīšanas laikiem vēl palikusi plaši izplatītā angļu valoda.

Arī reliģijas ziņā Pakistana nav vienota. 8 proc. ir muhamedaņi un ap 10 proc. indusi. Rietumpakistanu apdzīvo vairākas tautas — patchanieši, pundžabi, sindi un kaluči, kas runā četrās izloksnēs. Austrumpakistanā dzīvo bengalieši.

Mazapdzīvotā un plašā Rietumpakistana ieņem dominējošu stāvokli valsts dzīvē. Tās galvaspilsēta ir Islambada ar tikai 70.000 iedzīvotājiem, bet Austrumpakistanā lielākā pilsēta ir Daka ar 740.000 iedzīvotājiem.

Pakistana, šī divu territoriju valsts pastāv tikai 23 gadus. Savu nosaukumu tā dabūjusi diezgan īpatnējā kārtā — no Pakistanas rietumu provinču nosaukumu pirmajiem burtiem — Pundžaba, Afganija, Kašmira un Sinda un vārda „stan", t. i. valsts. Tā radies kopējs nosaukums „Pakistana", kam nav nekā kopēja ar to valsts daļu, kas ir austrumos un austrumu „pakistanieši" savu daļu sauc par „Bengla Deši", t. i. par Bengaliju, jo „Deša" bengaļu valodā nozīmē valsti.

Astotā gadsimtā pirms Kristus dzimšanas musulmaņi no Arabijas iespiedās tagadējās Rietumpakistanas telpā un četros gadsimtos piegrieza vietējos indusu iedzīvotājus islamam. Sākot ar divpadsmito gadsimtu līdz sešpadsmitā gadsimta sākumam, 1526. gadā, iespiedās arī Austrumpakistanā. Sastapuši induismu, iekarotāji nežēlīgi un asiņaini uzspieda visur šai lielā mogula imperijā islamu par galveno reliģiju, kas bija Pakistanas valsts abu daļu vienotības veicinātājs.

No 1906. — līdz 1940. gadam nodibinājās un darbojās „Musulmaņu līga", ko vadīja arī pēdējos gados Muhameds Ali Džinachs un kas centās nodibināt musulmanisku Indiju. Tas izsauca asu indusu pretestību un 1947. gadā angļi Pakistanu rietumos un austrumos izveidoja par Britanijas kopvalsts dominiju. Bet jau šīs dominijas nodibināšana Pakistanas abās daļās ar musulmaņu iedzīvotāju vairākumu izsauca vēl nežēlīgāku un asiņainu pilsoņu karu nekā tagad. Tad pilsoņu karā aizgāja bojā vairāk kā 1 miljons musulmaņu un indusu.

Kļūstot par Anglijas dominiju, Pakistanu, sākot ar 1947. gadu, pārvaldīja musulmaņu līgas līderis Ali Hans kā angļu ģenerālgubernators, bet pēdējo 1951. gadā nogalināja politiski pretinieki. Pēc tam Pakistana proklamēja sevi par neatkarīgu republiku, paliekot Britanijas kopvalstī. Par pirmo Pakistanas prezidentu ievēlēja ģen. Iskanderu Mirzu. Bet jau 1958. gadā starp valsts abām daļām radās nesaskaņas, jo Austrumpakistana izrādīja tendenci atdalīties.

Tad prezidents Mirza atcēla konstitūciju, atlaida valdību un visu varu nodeva armijas komandierim ģen. Ajub - Hanam. Tas ar savu diktātūru nogāja tik tālu, ka nogāza prezidentu Mirzu un izsludināja sevi par pagaidu prezidentu. 1965. gadā viņu ievēlēja par prezidentu, bet četrus gadus vēlāk prezidenta amatu pazaudēja —varu sagrāba savās rokās armijas komandieris ģen. Aga Machomeds Jahijs - Hans. Viņš izsludināja sevi par prezidentu, ieveda valsts abās daļās kara stāvokli un nosūtīja uz Austrumpakistanu 70.000 vīru lielu karaspēku, kas palicis Dakā līdz šim laikam.

Rietumpakistanai agrāk bija izdevies izskaust separātisma tendences, uzaicinot musulmaņus reliģiski apvienoties, bet tagad no tā nekas vairs nav palicis pāri. Galvenais iemesls naidīgām attieksmēm starp abām valsts daļām ir tas, ka Rietumpakistana sagrābusi savās rokās lielāko daļu Austrumpakistanas džutas eksporta, kas valdībai dod galveno ienākumu. Tāpat gandrīz visi rūpniecības raožojumi valstī aiziet pa lielākai daļai Rietumpakistanas vajadzībām. Tāda Rietumpakistanas tautsaimniecība izsauc pieaugošu savstarpēju naidu, kas tagad izvērties pilsoņu karā. Austrumpakistana šeicha Rachmana vadīta noteikti paziņojusi, ka atdalās no Rietumpakistanas un proklamējusi neatkarīgu Bengla Dešu, t. i. Bengaliju.

Bengalijas separatistiem simpatizē Indija, kuŗai pieder agrākās kopējās Bengalijas (kāda bija Anglijas laikā) ziemeļaustrumu daļa. Uz šo Indijas Bengalijas daļu tagad dodas desmitiem tūkstošu bēgļu, glābdamies no rietumpakistaniešu 70.00 vīru lielā karaspēka varmācībām.

Ajub - Hans brīdinājis Indiru Gandiju,, Indijas valdības galvu, lai Indija neiejaucas Pakistanas iekšējās lietās un vairs neatbalsta šeichu Rachmanu. Indira Gandija no savas puses piedraudējusi Ajub - Hanam, ka Indija pieprasīs Apv. nāciju iejaukšanos. To Ajub - Hans uzskatījis par rupju iejaukšanos Pakistanas iekšējās lietās un attieksmes starp Indiju un Pakistanu kļuvušas ļoti saspīlētas.

Ziņas par notikumiem Austrumpakistanā ļoti pretrunīgas. Viens tomēr liekas skaidrs, ka Pakistanas armija sacelšanos Austrumpakistanā apspiež ļoti nežēlīgi. Indijas valdība ziņo, ka Pakistanas armija Austrumpakistanā apkauj iedzīvotājus pēc viduslaiku paņēmieniem, jau iepriekš tos izplānojot. Pakistana savukārt apgalvo, ka Indijas karaspēki cīnoties kopā ar Austrumpakistanas separātistiem, kuŗus Indija apgādājot ar ieročiem.

No Pakistanas ziņo, ka separatistu karaspēks jau esot demoralizēts un nevarot vairs daudz pretoties valdības karaspēkam. Daudz redzamāko sacelšanās kustības dalībnieku esot jau aizbēguši uz Indiju. Sacelšanās vadītāji neslēpj savu sašutumu par pasaules domas vienaldzību pret notikumiem Austrumpakistanā, sevišķi pret ASV, kuŗas nereaģējot, kā valdības armija izkaujot Austrumpakistanas iedzīvotājus.

Austrumpakistanas traģēdija var izvērsties par jaunu sasprindzinājumu pasaulei. Šai plašajā territorijā tomēr saduras Sav. Valstu, Pad. savienības un Ķīnas tirdznieciskās, ekonomiskās un ideoloģiskās intereses.

St.

VAI RAKSTNIEKI . . .

(Pārnesums no 2. lpp.)

jiete svešumu saredz krāsaini un dzīvi. Viņai ir spilgta krāsu izjūta, spēj tai izteikties un redz lielpilsētas dzīves pretmetus.

Starptautisku notikumu motīvs ir J. Kronberga dzejā, tikai viņam krietni jāpiestrādā, lai atbrīvotos no liekā un noslīpētu izteiksmi. O. Stumbra internacionālie motīvi mainās ar Latvijas motīviem.

Milestība, dzīve un nāve bagātīgi skar 1970. gada līriku. V. Dreimanei milestība ir sievišķīgi maiga, B. Kaugarei tā ir noslēpumains spēks, O. Stumbra erotiskās milestības motīvs radies no sajūsmas, ko izraisījis brauciens uz Latviju. A. Kraujiete pirmo reizi milestībai veltījusi plašu uzmanību, bet B. Kaugare ir skumjāka. Fr. Dziesma dzīvības un nāves motīvu pārdzīvo kā kristietis.. Nāve viņam ir smalkjūtīga dzīvības draudzene.

Nobeigumā referente atgādināja, ka dzeja ārpus Latvijas vēl vienmēr ir daudzkrāsaina. Brīvā pasaulē dzejnieki var augt un veidoties bez kāda spiediena. Latvijas dzejnieku vidū pacēlušās balsis, kas prasa, lai emigrantu literātūra būtu pieejama arī Latvijā.

Pēc referenta J. Bičoļa uzskata proza nevar lepoties ar lielu autoru skaitu. Prozā parādās jauni autori, bet pēc vienas grāmatas izdošanas ir jau apklusuši. Jaunais Reinholds Millers dod cerības, ka var rasties jauni spēki. Pagājuša gada nozīmīgākie rakstnieki ir A. Eglītis, A. Dziļums un I. Gubiņa, pārējie nav noturējušies pietiekamā līmenī. No romāna rakstītājiem referents pieminēja T. Zeltiņu un I. Šķipsnu. Īsajā prozā — stāsti un noveles nepārsniedz vidus mēru, iekaitot arī A. Eglīša izlasi. Referents norādīja, ka pēdējā laikā daudz runāts par to, kur mēs stāvam un kas mēs esam, bet rakstniekiem jau nevar norādīt, tie iet uz priekšu paši.

Pagājušā gada ražā jāieskaita arī veco darbu pārspiedumi. Ja izdevējam rokās gadījies veca darba manuskripts, viņš to izdod. Tikpat kā izbeigušies tulkojumi, kas pēc referentes domām ir zaudējums. Latviešiem arī nav literāru žurnālu, kas sekotu pasaules literārai dzīvei.

Latvijā izdodamo grāmatu skaitā daudz tulkojumu, kā no krievu, tā citām valodām. Vērojams, ka raksniekiem izsikst temati. Latvijas filmās var redzēt galvenokārt lielo svētku uzņēmumus.

Novērojams, ka trimdā rīkotajās literārās sacensībās nav darbu iesniedzēju. Gandrīz ikviens jāmudina savu darbu iesūtīt godalgošanai pat tad, ja godalga ir 1000 dolaru. Tas rāda, ka literātu saime ir apklususi. DV godalgošanai iesniegti tikai 4 darbi.

Dz. Freimanis referēja par motīvu izgaismojumu Ilzes Šķipsnas romānā Neapsolītās zemes. Šī otrā rakstnieces romāna radniecība ar pirmo ir saskatāma akmens motīvā, kaut gan otrās grāmatas vadmotīvs ietverts kokā. Rakstniece romānā piešķīra mūzikālo uzbūves veidu. Koku nav atsevišķs konkrēts priekšmets, bet simboliska mistiska zīme. Centrā ir dzīvības koks, kas ir pārdabīgs simbols. Te daļēji līdzība saskatāma ar franču rakstnieku Z. P. Sartru. Tīšā romāna beigu neskaidrība piešķir darbam īpatnību.

L. Rumaks referēja par jaunākām latviešu grāmatām trimdā un dzimtenē. Pagājušo gadu iznākušas 174 grāmatas, pie kam pavāru grāmata jau 7. izdevumā. Par laikmetīgo Pēteŗa Aigara jaunākajos prozas darbos referēja Dr. H. Tichovskis.

Apmeklētāju nedaudz pāri 50.

—bo

TAS BALSIS . . .

(Pārnesums no 6. lpp.)

dzirdei uzreiz nav atšifrējami."

Rakstam pievienots vēl šāds iss pēcraksts:„ Londonā dzīvojošais herbālists Džordžs Fosters ticēja spirituālismam. Kad viņš pagājušā gada novembrī nomira, viņš solījās saviem bērniem, ka atkal atgriezīsies tos apmeklēt. — Bet ir jau pagājuši daudzi mēneši, un tēvs vēl aizvien nav rādījies," piebildīs viens no nelaika dēliem.

A. P.

☆

Latviešu rakstnieka Dr. Konstantīna Raudives kontroversālā grāmata un skaņu plate būs dabūjama arī Austrālijas grāmatnīcās. Par to Sidnejas laikrakstā The Sun - Herald bija ievietots divas slejas garš raksts, ziņojot, ka latviešu psihologa grāmatā un platē dokumentētās sen mirušu cilvēku balsis radījušas dzīvus strīdiņus angļu sabiedrībā, kur Dr. K. Raudive viesojies marta beigās. Par viņa grāmatu un skaņu plati atsaucies arī „Austrālijas Latvietis":

Latviešu rakstnieka apgalvojumi, ka viņš spēj dzirdēt un reģistrēt mirušu personu „balsis", sensāciju radīja vispirms jau rakstnieka dzīves vietā Vācijā sešdesmito gadu beigās. Kad gadījās būt Frankfurtē īsi pirms Ziemsvētkiem 1968. gadā, tad tur no visiem avīžu kioskiem brēca pretī rietumvācu sensāciju preses kārie virsraksti: „Doktor Raudive spricht mit den Toten!" Taisījās iznākt mūsu tautieša eksperimentu grāmatas vācu izdevums, kuŗā, cita vidū, attēlots, kā Dr. K. Raudives dzīves vietā, Dienvidbadenes pilsētiņā Bad Krocingenā Hitlera, Čērčila Ulmaņa un citu sen mirušu cilvēku balsis dzirdējusi vesela rinda pilsoņu, to skaitā pat Kārlis Līdums no Adelaides, Austrālijā.

Šī gada martā Londonā, Anglijā, nāca klajā Kolina Smita (Colin Smythe) izdotais Raudives grāmatas angļu tulkojums. Sakarā ar demonstrējumiem, Anglijā viesojies arī grāmatas autors, atstādams angļu skeptiķus lielā nesaprašanā.

Neviens nav varējis noliegt, ka Raudives lentes uztvērēji patiesi uztver cilvēku balsis. Pye radiokoncerna inženieŗi ar speciāliem aparātiem pārliecinājušies, ka lieta negrozas ap radio viļņiem. Pārbaudīts un kā nepamatots noraidīts arī apgalvojums, ka Raudive varbūt uztverot amerikāņu izlūkdienesta zemās frekvences raidījumu sakropļojumus. Raudives eksperimentiem kopā sekojušas 16 personas, to skaitā radioinženieŗi, zinātnieki un sekretārs Britu baznīcu komitejai, psihisko problēmu pētīšanai. Balsis runājušas latviski zviedriski, vāciski, franciski, itāliski un krieviski — visās valodās, ko saprot Dr. Raudive, un šīs balsis bijušas dzirdamas visiem klātesošajiem, kas parādībai nav spējuši atrast nekādu izskaidrojumu. Dr. K. Raudive pats domā, ka „ap mums ir tūkstošiem neredzamu būtņu, kas mēģina rast ar mums kontaktu."

„Aprīlī," rakstīja Sidnejas laikraksts, Dr. Raudives grāmatu un skaņu plati ar noslēpumaino balsu ieskaņojumiem ar lidmašīnām eksportēs arī uz Austrāliju, kur tās būs pēckamas grāmatu vedkalos."

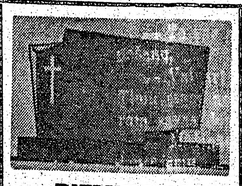

PIEMINEKĻI
Igauņu uzņēmums
YONGE MEMORIAL LTD.
2019 Yonge St., Toronto 7
(Starp Eglinton un Davisville)
487-2147, vakaros 445-8935
Kvalitātes darbs un eiropiešu mets

Turner & Porter
APBEDĪŠANAS BIROJS
Roncesvalles Chapel
436 Roncesvalles Ave.
LE3-7954
York Chapel
2357 Bloor St. W.
Parkošana abās bēru mājās

SPORTS

Top jaunatnes un sporta svētki Sidrabenē

DV, LNJAK un LSAK gadskārtējie sporta svētki risināsies 5. un 6. jūnijā Toronto Sv. Andreja draudzes laukumā Īpašumā Sidrabenē. Pirmā rīcības komitejas sanāksme notika 5. maijā Hamiltonas latviešu biedrības telpās, kur ievēlēja Ivaru Leju par priekšsēdi, A. Kalupnieku, J. Zivtiņu un V. Sallīšu par priekšsēža vietniekiem un B. Šmitu - Kalēju par sekretāri. Nolēma aicināt Ziedoni Upīti par programmas vadītāju, bet sporta sacīkstes izkārtos LSAK, ugunskuru un balli — LNJAK, bet saimnieciskos darbus veiks DV Hamiltonas nodaļa. Vienojās par $2.50 ieejas maksu abām dienām, vienai dienai — 1,50. Jauniešiem līdz 16 gadiem ieeja brīva, bet vecākiem — puscena.

Sarīkojuma pirmajā dienā, 5. jūnijā, notiks šaušanas sacīkstes, jauniešu basketbols, volejbola sacensības, šachs jauniešiem un virves vilkšana. I. Leja solījies noorganizēt jauniešu komandas volejbolā. M. Ozols sekmīgākai jauniešu voleja komandai apsolījis ceļojošo balvu. Vakarā notiks LNJAK izkārtotais ugunskurs un balle, kurā spēlēs DV deju kapella Runči trimdā. Rīcības komiteja nolēma šogad sarīkot „Miss Riga vēlēšanas. Visas izcīnītās balvas vakarā izsniegs pie kopējā ugunskura.

Svētdien, 6. jūnijā, plkst. 10 no rīta notiks māc. A. Čopa vadītais svētbrīdis brīvdabas baznīcā, kam sekos vieglatlētikas sacensības — skriešana, augstlēkšana, tāllēkšana, lodes grūšana, šķēpu mešana u. c. Bērnu nodarbības risināsies no 1 — 3 pēcpusdienā. Tās vadīs Baiba Dābola, Dzintra Treimane un Sarmīte Bulte no Hamiltonas. Svētku noslēgumā, plkst. 4 pēcpusdienā balvas izsniegs Modris Žulps, kas šajā pavasarī piedalījās galda tenisa meistarsacīkstēs Japānā.

BSK

Profesionālais FUTBOLS
VARSITY STADIONĀ
METROS
un
NEW YORK
Svētdien, 16. maijā,
pl. 3 p.p.
Ieeja $2.00, $2.50
Iepriekšpārdošanā visos
MAC'S piena veikalos

Ceļā uz Kanadas latviešu meistarsacīkstēm arī šaušanā

Jau gadiem Kanadā ar šaušanas sportu nodarbojušies latviešu mednieku un makšķernieku klubi, kā arī DV nodaļas, taču, neesot centrālizētai vadībai, šāvēji vēl nebija tikuši līdz kopīgām Kanadas latviešu meistarsacīkstēm, kā arī Ziemeļamerikas baltiešu meistarsacīkstēm, par kurām interese pastāvējusi jau labu laika sprīdi. Krietnu soli uz priekšu šaušanas sportam deva Latviešu sporta apvienības Kanadā nozares vadītāju sēde, kurā par LSAK šaušanas nozares vadītāju apstiprināja L. Ozoliņu (75 Hyde Park, Hamilton, Ont.), kas ir piedzīvojis sporta darbinieks un teicamā šāvēja N. Ozoliņa brālis. 18. septembrī nozare orgahizēs vai nu Kanadas latviešu, vai Ziemeļamerikas baltiešu meistarsacīkstes, ja pēdējo rīkošanai kandidātūru nepieteiks igauņi vai lietuvieši.

Ievērojamu rosību uzsākusi arī otra jaunā LSAK nozare — golfa sekcija (vadītājs A. Dzilna, 71 Thorncliffe Park Drive, Apt..810, Toronto 17, Ont.), kam pirmās sezonas sacensības — Kanadas latviešu meistarsacīkstes notiks 25. jūlijā Tam O'Shantet golfa kluba laukumā Skarboro. Šajās meistarsacīkstēs izcīnīs P. Rasiņa piemiņas balvu, ko dāvinājusi kanadiešu firma ACS.

Par volejbola nozares vadītāja I. Lejas palīgu valde apstiprināja J. Ozolu (Hamiltonas Sparta), un nozarei ir plašas iecerēs izveidot īpašu vasaras līgu, spēlēm notiekot Sidrabenē un vienībās iesaistīt jaunos spēlētājus, kuri spēlē savu vidusskolu vienībās, bet mūsu sporta dzīvē nav piedalījušies. Pēc informācijas no Hamiltonas, tur zināmi 12 šādi jaunieši.

Vieglatlētikas nozare reizi nedēļā rūpēsies par jauno vieglatlētu apmācību Sidrabenes laukumā un tas pats padomā arī tenisa nozarei.

LSAK valdes priekšsēdis V. Sallīs sēdē ziņoja par piedalīšanos Ziemeļamerikas baltiešu sporta federācijas (NABAF) sanāksmē. Šīs organizācijas vadība šogad ir lietuviešu rokās (prezidents A. Bielskus, Klīvlendā) un ļoti klibo, sevišķi igauņu sporta vadības trūkuma dēļ un liekas, ka datumu maiņas piedzīvos viens otrs iepriekš izziņotais baltiešu sarīkojums. Ziemeļamerikas baltiešu jaunatnes meistarsacīkstes vieglatlētikā 11. septembrī lietuvieši vēlas rīkot Sidrabenes laukumā, kas tiem ļoti iepaticies pēc pagājušā gada sacensībām.

Pārskatos par darbību pavasara posmā, valde konstatēja, ka ievērojami izdevušās Ziemeļamerikas baltiešu meistarsacīkstes galda tenisā, kas ar 27 dalībniekiem bijušas plašākās pēdējos 10 gados, taču iztrūkuši ASV spēlētāji. Kanadas latviešu peldēšanas meistarsacīkstēs jauni rekordi sasniegti 22 disciplīnās, kas liecina par patīkamu peldētāju spēju augšanu. R. Kadiķis ziņoja par Toronto DV SK basketbola vienības startu Selonijas balvas izcīņā Saginavā, kur DV SK zaudēja vietējai sporkas Savienoto Valstu satversmes sargātāju un istenotāju. Atzīstot Berķa nopelnus ASV valdība viņu apbalvojusi 1968., 1969. un 1970. gadā ar Congress of Freedom's Liberty Awards par pašaizliedzīgu fundamentālo un tradicionālo amerikāņu dzīves veida uzturēšanu.

Raksta nobeigumā minēts, ka Dr. A. Berķis strādājis Latvijā advokātūrā, bet pēc izbēgšanas no komūnisma pievērsies plašākām izglītības studijām, iegūdams M. A. un Ph. Dr. gradus Viskonsinas universitātē.

Amerikāņu laikraksts par Dr. A. Berķi

Amerikāņu laikraksts „The Farmville Herald" savā 21. aprīļa izdevumā cildināja latviešu sabiedrisko darbinieku Dr. A. Berķi, kā amerikāņu brīvības un dzīves veida sargātāju". Laikraksts ziņoja, ka Dr. A. Berķi nesen intervējis amerikāņiem plaši pazīstamais radiopārraidījumu vadītājs Pauls Hansingers. Interviju vēlāk pārraidījis WSNJ raidītājs Bridžtaunā.

Īpašā raidījumu ciklā pēdējos 12 gados intervēti vairāk kā 3000 pasaulē ievērojamāko zinātnieku, mākslinieku un sabiedrisko darbinieku. Dr. A. Berķis galvenokārt izteicies par saviem rūgtajiem piedzīvojumiem ar komūnismu Latvijā, kā arī par savas jaunākās grāmatas publicēšanu un savu darbu Longvūdas kolledžā.

Lairaksts uzsvēris, ka Dr. A. Berķis nāk no Latvijas un kopš 1961. gada strādā par profesoru Longvudas kolledžas vēstures un sabiedrisko zinību fakultātē. Laikraksts minējis, ka Dr. A. Berķis pēc pieredzes komūnistu okupētajā Latvijā kļuvis par dedzīgu individuālās brīvības un Ameri-

Tipiska Kanadas aina vasarā

Dažāda karikatūra

Viņš nebeidz runāt par Vorkutu

AMERIKĀNIS, KAS SODA NOMETNĒ SATICIS MĀC. PAULU ROZENBERGU, KURU ATLAIŠANAS VAKARĀ NOGALINĀJA KRIEVU „BLATNIJI". DŽONS NOBLE (JOHN NOBLE) NESEN VIESOJĀS BOSTONĀ, KUR MŪSU LAIKRAKSTA LĪDZSTRĀDNIEKAM AR VIŅU BIJA SARUNA.

Manā priekšā stāv vidēja auguma plecīgs vīrs-amerikānis Džons Noble. Šodien ir grūti pateikt, ka šis cilvēks kādreiz bijis kopā ar latviešu izsūtītajiem Vorkutas soda nometnē. Cietis kopā ar tūkstošiem, bet viņu no bojāejas izglābusi ticība. Tāpēc arī Noble vienai savai grāmatai devis virsrakstu „I found God in Soviet Russia", kur apraksta nevien savas ciešanas, bet arī ceļu pie Dieva, jo agrāk bijis neticīgs. Vorkutā Noble iemācījies krievu valodu.

Pēc izcelsmes Noble ir vācietis, tēvs pēc Pirmā pasaules kara iecelojis Detroitā, kur Nobles iegādājušies fotopiederumu uzņēmumu. Vēlāk tādu ieguvuši Drēzdenē, Vācijā. Nākot Hitleram pie varas, kā ASV pavalstnieki turēti viešu bēgļu straumes, jo kopš dzejnieka J. Poruka laika, šai pilsētai bija burvīga pieskaņa. Brīnišķīgā kārtā Nobles paliek dzīvi, kaut Drēzdenē uguns vētrā bojā aiziet tūkstošiem bēgļu un vietējo vāciešu.

Pēc drausmā uzlidojuma vācieši ir naidīgi noskaņoti pret amerikāņiem, bet viņu nostāja mainās jau pēc 3 dienām, kad pilsētā trako sarkanarmijas ordas. Labi domādami, Nobles savai mājai uzvelk ASV karogu, kamēr visi pārējie balto — padošanās karogu. Šī demonstratīvā rīcība Džonu Nobli un viņa tēvu noved cietumā. Sākas badināšana un pratināšana, to Noble iztur, jo šai laikā kļuvis kristietis; atradis ceļu pie Dieva. Pēc vairākiem koncentrācijas nometnē pavadītiem gadiem, krievi Nobli nosoda ar 15 gadiem izsūtījumā Sibirijā. Viņš kopā ar daudziem nelaimīgajiem nonāk apspiesto tautu moku vietā Vorkutā, kur priekšā ir daudzi vajātie — latvieši, lietuvieši, igauņi un ukraiņi. Noble saka, ka Vorkutā patiesībā tautību sastāvs atgādinājis „Apvienotās nācijas", jo pārstāvji te bijuši no dažādām zemēm, kas gaidījuši brīvību un nāvi.

No Vorkutas Noblem izdevās ar vācu atbrīvotiem kara gūstekņiem nosūtīt pastkarti saviem tuviniekiem uz Ameriku. Viņa vecāki jau agrāk bija griezušies pie amerikāņu iestādēm, lai atbrīvo dēlu no krievu spaidu darbu nometnēm, bet vecākiem nebija tiešu pierādījumu, ka dēls atrodas Vorkutā. Krievi ilgus gadus Nobles esamību nolieguši.

Beidzot, kad Nobles kartīte no Vorkutas nonāca Baltajā namā, prezidents Eizenhauers iestājās, lai krievi atbrīvotu Nobli. Tie vairs nespēja noliegt Nobles lietu, bet viņu izlietoja vēl kā „barometru" krievu-amerikāņu attieksmēs, izdošanu vilcināja.

Noble 1955. gadā ieradās atkal ASV un no šī laika nodarbojas kā lektors, savās lekcijās viņš stāsta par spaidu darbu nometni Vorkutā; kā tur noticis streiks un kā padomju ģenerālis Masļenikovs 1953. gada 1. augustā pavēlējis atklāt uguni, kur krituši 1000 ieslodzīto, 7000 tikuši no jauna arestēti un no tiem 2000 nāves sods izpildīts turpat publiski, citiem ieslodzītajiem par brīdinājumu.

Vorkutā Noble sastapis vairākkārt Rīgas Mārtiņa draudzes mācītāju Paulu Rozenbergu, kas bezbailīgi noturējis dievvārdus un kļuvis šai vergu nometnē par kristīgo mocekli. Dž. Noble savā grāmatā Paulam Rozenbergam veltījis 8 lpp., kur notēlota Rozenberga reti kristīgā uzupurēšanās un drausmīgā nāve. Mācītāju atbrīvošanas vakarā nogalinājuši krievu kriminālnoziedznieki, jo pēc soda izciešanas viņam izmaksāti daži simti rubļu. Lai iegūtu šo naudu, neģēļi mācītāju nogalinājuši. Māc. Paula Rozenberga svainis ir māc. Richards Zariņš, kas darbojas Nujorkas draudzē.

Savus piedzīvojumus Pad. savienības cietumos Džons Noble pastāsta savās 2 grāmatās: „I was a slave in Russia" (iznākusi 14 izdev.) un „I Found God in Soviet Russia" (16 izdev.). Pēdējai grāmatai priekšvārdu devis plaši pazīstamais evaņģelists Billijs Grēms.

Pēc Nobles intervijas izrādās, ka Vorkutā laikā no 1950.—54. gadam bijuši ap 300 latviešu, bet pats bijis vienīgais amerikānis. 1954. g. nometnē notikusi aptauja vai kādam ir radi ārzemēs. Daļa noliedza, aiz bailēm, bet tos, kas nenoliedza, ka viniem radi ārzemēs, atbrīvoja pirmos. Spaidu darbu nometnēs priekšniecībai bija ieskats, ka, ja cilvēkam nav neviena piederīgā ārzemēs, tad arī par viņu neviens nerūpējas un par ko nerūpējas, to aizmirst pat atbrīvot, kaut sods jau izciests. Pēc Nobles ieskatiem soda nometnēs cilvēki var justies drošāk, ja viņu vārdus publicē Rietumu presē.

„Ko jūs ieteiktu darīt Latvijas brīvībai?" jautāju Noblem.

„Šodien vairāk būtu jādomā par ASV drošību. Ja ASV būs stipras, tad brīvību atgūs arī apspiestās Eiropas tautas.

„Ko jūs domājat par Pad. savienības-Ķīnas konfliktu?"

„Es tādam konfliktam neticu, ka viņi viens otru gribētu iznīcināt. Ķīnieši un krievi ir labi šacha spēlētāji un tikpat viltīgi arī politikā. Neticu, ka Kremlis varētu ASV būt noderīgs. Mums nav piemēra vēsturē, kad Krievija kaut ko labu būtu darījusi amerikāņu labā," atbildēja Noble, kas tagad pastāvīgi dzīvo Pensilvēnijas pavalstī, bet brauc arvien uz kādu lekciju, lai stāstītu par savu pieredzi Vorkutā un brīdinātu amerikāņus, lai tie nepazaudētu savu brīvību.

O. A.

Rodžers Vidējo austrumu apmeklejumā

ASV ārlietu ministrs Rodžers savā Vidējo austrumu apmeklējumā pēc sarunām ar Jordānijas karali Huseīnu ieradās Beirutā, Libnonā, kur bija norīkota ārkārtēja drošība sakarā ar plašajām arabu demonstrācijām. Vairāk kā 10.000 Palestīnas partizāņu bija sarīkojuši trokšņainas demonstrācijas ar saucieniem „Rodžer, rokas nost no Palestīnas" un „Revolūciju līdz uzvarai". Rodžers paskaidroja arabiem, ka ASV vēl nevar garantēt miermīlīgu atrisinājumu arabu izraēliešu krizē.

Nākamā apstāšanās vieta Rodžeram bija Kairo, Ēģiptē. Tur viņam bija sarunas ar Ēģiptes ārlietu ministru Riadu un premjēru Favzi par Suecas kanāla atvēršanu un miera nokārtojumu ar Izraēlu. Tā bija pirmā galotņu konference starp Ēģipti un ASV, kopš 1967. gadā pārtrauktām diplomātiskām attieksmēm starp Ēģipti un ASV, sakarā ar Izraēlas-Ēģiptes sešu dienu karu, kurā ASV atbalstīja Izraēlu. Ēģiptes prezidents Sadats apstiprināja, ka Ēģipte ir ar mieru uzklausīt katru taisnīgu Izraēlas priekšlikumu Suecas kanāla atvēršanā. ASV ārlietu ministra un Ēģiptes prezidenta sarunas ilga divarpus stundas. Sadats uzsvēra, ka Ēģipte ir gatava sasniegt vienošanos ar Izraēlu un ierosināja Rietumiem dažus jaunus priekšlikumus, kas nodrošina izredzes pagaidu nokārtojumam.

Ierodoties Jeruzalemē, ASV ārlietu ministrs īsumā dalījās ar Izraēlas politikas taisītājiem iespaidos, kādus guvis savā ceļojumā pa četrām arabu valstīm — Saudiarabiju, Jordāniju, Libanonu un Ēģipti. Savā 2 dienu uzturēšanās laikā Izraēlā Rodžers gaisa lidojumā apmeklēja Šarmelšeika cietoksni un Jeruzalemes pilsētu, ko Izraēlas spēki bija okupējuši 1967. g. iskarā. Rodžera apskates lidojums nenozīmē, ka ASV atzītu Izraēlas vecās Jeruzalemes pilsētas daļas aneksiju, jo Vašingtona atbalsta Svētās pilsētas internacionālizēšanu. ASV arī nespiedīs Izraēlu miera līgšanā ar arabiem, draudot ar apbrunojuma vai cita veida palīdzības samazināšanu, bet mēģinās to pārliecināt. Šinī apmeklējumā Rodžeru pavada ASV ārlietu ministrijas Vidējo austrumu speciālists Jozefs Sisko. Savā uzturēšanās laikā Izraēlā Rodžers apmeklēja Otrā pasaules kara nonāvēto 6 milj. žīdu piemiņas mūzeju. Jeruzalemē pie ASV konsulāta apmēram 200 labā spārna izraēliešu jauniešu bija organizējuši protestu pret ASV, saucot „Rodžer, brauc mājās!" Viņi iesniedza ASV konsulātam petīciju, prasot, lai ASV nespiestu Izraēlu dot kādas koncesijas arabiem. Diplomāti Telavivā izteicās, ka ASV ir sasniegušas ievērojamu progresu sarunās par Suecas kanāla atvēršanu.

ASV ārlietu ministrs apspriedās ar Izraēlas ministru prezidenti Goldu Meiri, kad iepriekš bija saticies sarunās ar aizsardzības ministru Dajānu. Izraēla bija izteikuši piekrišanu atļaut Ēģiptes militāriem spēkiem ieņemt Suecas kanāla austrumu krastu pēc Izraēlas spēku atvilkšanās, ja ASV būtu gatava dot garantijas pret katru Ēģiptes vai padomju mēģinājumu pārkāpt pieņemto vienošanos, vai izmantot starplaika nokārtojumu militārām avantūrām. Izraēla meklē ASV īpašu nodrošinājumu pirms apsola atvilkt savus spēkus no Suecas kanāla austrumkrasta, kā daļu no Ēģiptes prasību īstenošanas, lai varētu iztirīt un sagatavot Suecas kanāli kuģošanai.

Divu Ķīnu problēma

Pekinga apvainoja ASV par tās draudīgo nostāju iepretim Ķīnas tautai un līdz ar to noraidīja iespēju, ka abas Ķīnas varētu eventuāli ieņemt savu vietu Apvienotajās nācijās. Šo nostāju publicēja sarkanās Ķīnas oficiālie laikraksti un pārraidīja Pekingas radio.

ASV ārlietu ministrijas pārstāvis Breijs (Bray) nesen izteicās, ka Formozas suvērēnitāte pagaidām ir vēl neizšķirts jautājums, kuru varētu izkārtot ar internacionāliem nolīgumiem, vai ar sarunām abu Ķīnu starpā. Prezidents Niksons Breija priekšlikumu bija apzīmējis kā nereālu pieeju Ķīnas jautājumam.

Sarkanās Ķīnas atbilde uz prezidenta komisijas priekšlikumiem par „divu Ķīnu" politisko atrisinājumu bija šāda:

„Ķīnas tauta absolūti noraida ASV valdības nepārtraukto ieaukšanos divu Ķīnu, vienas Ķīnas, vai Formozas lietās. Kādā veidā Ķīna atbrīvos Formozu un kad tas tiks darīts, ir Ķīnas iekšpolitiskā problēma, par ko citām valstīm nebūtu nekas sakāms."

Londonas laikraksta The Times ārlietu redaktors Luiss Herens savā rakstā izteicās, ka ir ienācis mumu. Vēlāk tādu ieguvuši Drēzdenē, Vācijā. Nākot Hitleram pie varas, kā ASV pavalstnieki turēti viešu bēgļu straumes, jo kopš dzejnieka J. Poruka laika, šai pilsētai bija burvīga pieskaņa. Brīnišķīgā kārtā Nobles paliek dzīvi, kaut Drēzdenē uguns vētrā bojā aiziet tūkstošiem bēgļu un vietējo vāciešu.

Zviedri gatavi intervēt kara gūstekņus

Prezidents Niksons, lai pilnīgi izmantotu savu Vietnamas karaspēka atvilkšanas stratēģiju, uzaicināja Hanoju, lai tā izdotu visus ASV kara gūstekņus neitrālās Zviedrijas aizsardzībai. Pēc ziņojumiem Stokholmas presē, zviedri ir ar mieru internēt kara gūstekņus, piedāvājot arī transporta iespējas abiem pretiniekiem Vietnamas konfliktā.

Prezidenta Niksona preses sekretārs Ziglers ziņoja, ka pagaidām Zviedrijas un ASV valdību starpā nav bijušas oficiālas pārrunas, bet gan ka prezidents Niksons izteicis cerību, ka Ziemeļvietnamas valdība izmantos šo cilvēcīgo piedāvājumu, stājoties sakarā ar Amerikas Savienotajām Valstīm, lai kara gūstekņu jautājumu atrisinātu.

Prezidents Niksons uzsvēra, ka ASV spēki paliks Dienvidvietnamā uz „nenoteiktu laiku", kamēr Hanoja barbariskā veidā turpinās turēt gūstā amerikāņu karavīrus. Pēdējās nedēļās Niksons pievienojis vēl otru nosacījumu ASV spēku atvilkšanai, proti, ka Dienvidvietnamai būs jābūt spējīgai pašai sevi aizstāvēt.

Starplaikā Reitera ziņu aģentūra ziņoja, ka dienvidvietnamiešu spēki atzīmēs Budas 2515. dzimšanas dienu, ieņemot īsu pamiera stāvokli.

Rietumvācija pārtrauc darījumus dolaros

Satraukums internacionālā valūtas tirgū 5. maijā tuvojās krizes punktam, kad spekulanti atbrīvojās no amerikāņu dolariem un meklēja glābiņu „cietās" Eiropas valūtās. Rietumvācijas valdība pavēlēja slēgt visas biržas un Bonnas centrālā banka pārtrauca visus darījumus ASV dolaros. Par spīti oficiāliem noliegumiem, bija plaši izplatīta tieība, ka Rietumvācijas valdība būs spiesta paaugstināt savas markas kursu. ASV dolaru pārdošana un Eiropas valūtas pirkšana atspoguļo uzticības trūkumu dolaram. ASV ir stipra un sacensīga tirgotāja internacionālos tirgos, tomēr tās maksājumu bilances stāvoklis vājināts ar ārzemēs novietotā karaspēka smagiem uzturēšanās izdevumiem, ieskaitot Vietnamas kara izdevumus. Rietumvācijas, Šveices un Beļģijas, Holandes un Austrijas valdības pārstāvji neatbalsta ASV dolaru pirkšanu un slēdza savas biržas līdz 8. maijam. Ja šīs 5 Eiropas valstis pacels savas valūtas vērtību, tad tas nozīmēs, ka par ASV dolaru varēs mazāk pirkt Rietumeiropā. Rietumvācijas centrālās bankas dolaru konts pēdējās dienās palielinājies par 1 bilj. dolaru. Zelta cena sasniegusi $40,25 par unci.

BĒGLIS ATGRIEŽAS

Ķīnas tehniskais padomnieks, ko franču policija izglāba Parīzes lidlaukā pēc cīņas ar Pekingas diplomātiem, pieprasījis atgriešanos Ķīnā. Čangs atstāja slimnīcu 6. maijā un aizgāja uz Ķīnas sūtniecību. Viņš izteicies 2 franču ierēdņiem, ka vēlas atgriezties Ķīnā, kur dzīvo viņa sieva ar bērnu, cik ātri vien iespējams. Francijas iekšlietu ministrija pēc incidenta atļāva Čangam palikt Francijā, ja viņš to vēlētos. Bēgļa atgriešanās Ķīnas sūtniecībā izbeidza franču valdības neveiklo stāvokli, jo Pekinga bija apsūdzējusi frančus Ķīnas pavalstnieka „nolaupīšanā".

Trudo brauks uz Sibiriju

Kanadas premjērministrs Pjers Trudo no sava 11 dienu Pad. savienības apmeklējuma pavadīs tikai 3 dienas Maskavā. Pārējo laiku viņš nobrauks tūkstošiem jūdžu pa padomju iekšzemi no Sibirijas līdz Turkestanai un Kolas pussalai. Trudo pavadīs viņa jaunā dzīvesbiedre, kurai sagatavoti speciāli tērpi šim ceļojumam, kā arī avīznieku un ierēdņu korpuss. Trudo atstās Otavu 17. maijā un atgriezīsies 28. maijā. Maskavā Kanadas premjērministrs satiksies ar padomju vadītājiem, iekaitot padomju valdības galvu Alekseju Kosīginu. Sarunu raksturs būs vispārējs — kā uzlabotās kultūras apmaiņas un ziemeļu transports.

Šis būs Kanadas valdības galvas pirmais ceļojums uz Pad. savienību. Pēc oficiālām funkcijām Maskavā, kanadiešu viesi ceļos padomju valdības lidmašīnā no vienas vietas uz otru. No Maskavas Trudo ar pavadoņiem izbrauks uz Ķijevu, Ukrainā. Pēc gandrīz dienu ilga lidojuma pāri stepēm Trudo ieradīsies Taškentā, Turkistanā. Taškentu viņš atstās 24. maijā lidojumam uz Norilsku, Sibirijā, un arktisko ostu Murmansku, Kolas pussalā. No Ļeņingradas 28. maijā Trudo izlidos uz Otavu.

Trudo Pad. savienības apmeklējumā līdzi dosies Stenlijs Haidašs (Hsidasz), parlamenta liberālais loceklis (Toronto Parkdale), kas jau gadiem aizstāvējis Austrumeiropas atbrīvošanu, ieklaujot arī Ukrainu, no krievu apspiešanas. Haidašs, kura vecāki nāk no Polijas, pašreiz atrodas Ženkvā, Pasaules veselības organizācijas konferencē, bet atgriezīsies Otavā, lai laikā piedalītos Pad. savienības apmeklējumā. Premjērministru Trudo vēl pavadīs divi Toronto liberāļi Barnets Dansons, parlamenta sekretārs, kas kopā ar Trudo bija Āzijas apmeklējumā janvārī, un Valters Dīkons.

Jauna valdība Kambodžā

Kambodžā nodibinājusies jauna valdība, līdz ar ko izbeigusies 17 dienu ilgā valdības krize. Premjērs Lonols, kas atteicās no sava amata aprīļa mēnesī un izteicās, ka viņš vēlas pilnīgi aiziet no valdības un konsultācijā ar agrāko princi Sisovatu Siriku Mataku, izvēlējās jaunu 15 locekļu kabinetu. Jaunais kabinets, kurā ieiet tikai 3 no iezjošās valdības locekļiem, apstiprināms nacionālsapulcē.

Īstā vara jaunajā valdībā paliks Sirika Matasa rokās, kas valdīja arī Lonnola slimības laikā, kamēr tas atpūtās Havaju salās no sirdslēkmes.